

BOSTADSVANEUNDERSÖKNING –

Så använder vi våra bostäder

Ola Nylander & Anna Eriksson



BOSTADSVANEUNDERSÖKNING-

Så använder vi våra bostäder

En pilotstudie med 20 lägenheter

Förlag och distribution
AB Svensk Byggtjänst
113 87 Stockholm
Tel: 08 - 457 10 00
www.byggtjanst.se

© 2009 AB Svensk Byggtjänst och författarna

Foto, där inte annat anges: Kajsa Nylander

Omslag och grafisk form: Kajsa Nylander

Layout: Karin Cederblad

Tryck: Fälth & Hässler, Värnamo 2009

ISBN 978-91-7333-370-2

BOSTADSVANEUNDERSÖKNING-

Så använder vi våra bostäder

En pilotstudie med 20 lägenheter

Ola Nylander

Anna Eriksson



svenskbyggjtjänst

Förord

s. 7

Bakgrund och syfte

s. 11

Metod

familjetyper, frågeställningar

s. 15

Intervjuer 1-20

med planer och diskussion om passform

s. 19

Undersökta bostäder 1-20

planer, situationsplaner och syntaxer

s. 141

Diskussion

s. 149

Space Syntax - förklaring

s. 159

Litteraturlista

s. 160

Förrord

Förord

I ett papper skrivet av professor Anna-Lisa Lindén beskrivs utvecklingen av bostadsutbudet på följande sätt:

Efter 1980-talet har bostadsutbudet på bostadsmarknaden förändrats tämligen lite. Proportionerna mellan hyresrättslägenheter, bostadsrättslägenheter och småhus har genom en ganska liten ny-byggnation av framför allt småhus och på senare år bostadsrättslägenheter samt omvandling av privata hyresrättslägenheter till bostadsrättsföreningar lett till att andelen hyreslägenheter minskat något.

Samtidigt kan man konstatera att hushållens sammansättning förändrats betydligt under efterkrigstiden. Den genomsnittliga hushållsstorleken har minskat kraftigt genom en ökande andel äldre hushåll med utflugna barn och hög medellivslängd, men även genom att unga lever i enpersonshushåll längre nu än förr. Genom förändringar i skilsmässolagstiftningen (1974) har den traditionella kärnfamiljen med mamma, pappa och biologiska barn minskat. Barnfamiljer kan numera vara enföräldersfamiljer med barn, ombildade familjer med barn från tidigare familjer (Lindén, 2007). Gemensam vårdnad av barn till skilda föräldrar ställer särskilda krav genom att barnen växelsvis bor hos endera föräldern. Ökande invandring har lett till att det blivit mera vanligt med flergenerationsfamiljer i synnerhet under de första åren efter invandringen, men även genom att nyinvandrade bosätter sig hos anhöriga som redan bor i landet. Flergenerationsboende som familjeform försvann bland den svenska stadsbefolkningen i samband med urbaniseringsperioder från slutet av artonhundratalet och framåt.

Man kan konstatera att den moderna bostadsmarknad som byggdes fram till 1980-talet hade som mått det bostadsbehov och den bostadsanvändning som gällde svenska hushåll med barn. De bostadsanvändningsundersökningar som

genomfördes bland annat vid Statens Byggnadsforskningsinstitut i Gävle kartlade hushållens utrymmesbehov i antal sovrum av olika storlek, behov av köksyta och matplats samt ett möblerbart vardagsrum för hushåll av olika storlek.

De riktlinjer och bostadsbyggnadsnormer för rumsyta och funktioner som dessa undersökningar ledde fram till har sin utgångspunkt i en åldersstruktur, storlek och sammansättning av hushåll som förändrats kraftigt under de senaste trettio åren. Dessutom har de funktioner som utövas i hemmet förändrats genom att de vuxna i stor utsträckning förvärvsarbetar utanför hemmet. Familjemedlemmarna åter på sin arbetsplats eller skola. Tvätten sköts på kvällar och helger. Vissa aktiviteter har samtidigt ökat betydligt. Hit hör TV-tittande, och datoranvändning både i privat syfte eller som hemarbete. Antalet TV-apparater, datorer och musikapparater har ökat så att i en stor andel hushåll har nästan varje familjemedlem en egen dator, TV eller musikmaskin, vilket betyder att det som tidigare var gemensamma funktioner för samvaro i vardagsrummet flyttat in i sovrum som dimensionerats huvudsakligen för att sova i. Kökets innehåll för olika funktioner, matplats, matlagning, livsmedelsförvaring och disk har förändrats. Rummens funktioner kan ha ändrats så att köken är viktigare för samvaro idag än vad vardagsrummet var för några decennier sedan. Dessa förändringar är sannolikt både generationsbundna och kulturbundna.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att hushållsstrukturen och hushållens behov av yta för förändrade och nya funktioner eller samvaro i bostaden ser annorlunda ut idag. Samtidigt bygger bostadsutbudet och lägenheters planering i nybyggnation fortfarande till stora delar på de riktlinjer som gällde svenska hushåll för fyrtio år sedan. Man kan konstatera att en ny bostadsanvändningsstudie behövs för att kartlägga hushållens bostadsanvändning och behov i relation till sin bostad. Sådan kunskap blir alldeles extra angelägen eftersom en stor del av de bostäder som byggdes för 30–35 år sedan står inför mera genom-

gripande renoveringar och ombyggnader under de närmaste åren, vilket skulle kunna möjliggöra vissa omDispositioner av lägenhetsyta.

Detta är bakgrunden till den pilotstudie som Hyresgästföreningen Riksförbundet uppdrog åt professor Ola Nylander att tillsammans med arkitekt Anna Eriksson utföra och vars intressanta och ankeväckande resultat redovisas här. Studien ska ses som ett första steg. Det är angeläget att det skapas resurser för att gå vidare och utveckla det till en landsomfattande studie, som skulle vara till stor hjälp i samhällsplaneringen och för aktörerna i samhällsbyggnadssektorn.

Det handlar inte bara om själva bostaden utan även om grannskapet, service, tillgänglighet och kommunikationer där bostaden finns. Vi bygger samhällen och inte bara bostäder.

Sven Bergenstråhle,
Boendeforskare

Hyresgästföreningen Riksförbundet

Bakgrund och syfte

Det saknas idag kunskap om hur olika boendegrupper använder sina bostäder.

De folk- och bostadsräkningar som med femårsintervaller gjordes från 1960 fram till 1990 kartlade befolkningens bostadsförhållanden och var ett viktigt underlag för planering av bostadsproduktionen. Undersökningarna gav information om bebyggelsens sammansättning i hustyper, standard, upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar. Information som kunde kopplas samman med hushållens demografiska, sociala och socioekonomiska sammansättning.¹

Samtidigt som forskning och undersökningsverksamhet kring boende och bostads har det skett stora förändringar i Sveriges befolkning. År 1990, då folk och bostadsräkningarna upphörde, hade Sverige 8 590 630 invånare. Idag är Sveriges befolkning drygt 9 miljoner. Andra skillnader under perioden 1990–2009 är att antalet hushåll ökat från 3,9 miljoner till drygt 5,3 miljoner. Samtidigt har antal personer per hushåll minskat från 2,2 ned till 1,7. Befolkning har blivit äldre samtidigt som ensamstående hushåll ökat. Sverige har flest antal ensamhushåll inom EU.²

I början av 1990-talet avvecklades den bostadspolitik som utgjort basen för bostadsbyggandet från 1940-talet. Bostadsproduktionen och boendefrågorna avpolitiserades. Med bostadspolitikerna avvecklades också det ekonomiska stödet till bostadsbyggandet.

De allmännyttiga bostadsföretagens som ditintills varit de stora bostadsbyggarna ersattes i stor utsträckning av privata byggare. Det fokus som funnits på små och medelstora hyresrätter ersattes av större bostäder i bostadsrättsform.

1 Lindén, Anna-Lisa: Hushåll och bostäder – en passformsanalys, Lunds universitet, sociologiska inst, 2007.

2 Boverket; Housing statistics in the European Union, 2005/2006. Boverkets hemsida 2009.

Det bostadsbehov som fram till 1990-talet kunnat relateras till folk- och bostadsräkningarna ersattes av marknadsundersökningar utförda av byggherrar såsom Skanska, JM, NCC och PEAB.

Kunskapen om vad som byggts, och hur de nya bostäderna fungerar för de boende, under perioden 1990–2009 är liten. Trots att det görs undersökningar, i olika former av både allmännyttiga och privata bostadsföretag, i form av mätningar av hur nöjda de boende är med sitt boende finns ingen tillgänglig, samlad information kring frågorna.

Det finns därför många angelägna frågor kring bostad och boendet, kring nya bostadstyper såväl som familjetyper. Det finns också ett antal förändringsfaktorer.

Stora ungdomskullar är nu på väg ut på bostadsmarknaden.

Äldre som med i många fall nedamorterade egna hem söker nya bostadslösningar, med större vårdbehov.

Invandrargrupper med svårigheter att få fotfäste på den svenska arbetsmarknaden.

Det gäller den ”vanliga” barnfamiljens behov.

Familjer där den ena eller båda föräldrarna är skilda och ensamma eller gemensamt har vårdnaden om barn. Det kan innebära att bostaden omväxlande bebos av en person eller av många personer.

Det gäller de familjer där föräldrar tillsammans har egna barn från tidigare förhållanden och kanske också gemensamma barn. Även där bebos bostaden omväxlande av olika antal personer.

Genom en bred bostadsvaneundersökning kan kunskap erhållas om dagens bostadsituation och hur olika grupper i samhället använder de bostäder som finns på marknaden.

Ny kunskap behövs för bättre passform för nyproduktionen av bostäder. Dagens bostadsutbud och lägenhetsplanering utgår fortfarande i många fall från de riktlinjer och de förhållanden som var giltiga för svenska hushåll för fyrtio år sedan. Den redovisade bostadsundersökningen är tänkt att fungera som en pilotstudie inför en större och mer omfattande nationell bostadsundersökning.

Målsättning

Det behövs återkommande och omfattande bostadsvaneundersökningar för att kunna möta behovet från olika familjetyper. Målet för pilotstudien är att skapa tillräckligt stort intresse för frågan och initiera en bred undersökning av det svenska bostadsbeståndet och hur olika familjetyper använder sina bostäder.

M e t h o d

Metod

I den redovisade bostadsundersökningen presenteras intervjuer och möblerade planer i 20 hushåll. Ambitionen har varit att intervjua olika familjetyper och studera olika lägenhetstyper.

De hushåll och de typer av lägenheter som presenteras har olika sammansättning, skilda ekonomiska förutsättningar och varierande antal boende per lägenhet.

Vi har under intervjuerna diskuterat såväl upplevda brister i boendet, som boendekvaliteter och boendevisioner. Vi har också diskuterat frågor om hur de boende använder bostadens närområde för rekreation, service, kommunikationer. En viktig fråga har varit upplevelsen av trygghet i boendet.

Undersökningen har utförts med kvalitativa intervjuer på plats i olika bostäder med en eller flera som bor i respektive lägenhet. Intervjuerna har spelats in på band och renskrivits. Varje intervju har sedan sammanställts och analyserats med utgångspunkt i den aktuella möblerade bostadsplanen och de boendes utsagor. Varje intervjusammanställning har avslutats med en diskussion om respektive bostadspassform.

Hypotes

Undersökningen är utforskande och vi har inte arbetat efter en i förväg bestämd hypotes.

Avgränsningar

Vi har undersökt bostäder i och omkring Göteborg. Budgeten är begränsad och vi har valt att koncentrera vår undersökning geografiskt för att undvika alltför mycket tid i resor. Vi har haft fokus på hyresrätter, även om också en del bostadsrätter finns med i materialet. Vi har även med ett par markbostäder.

Urval

Vi har valt att försöka nå olika boende- och familjetyper. Vi har utgått från Boverkets grupper men lagt till familjetyper såsom ”den stora familjen”, ”kollektivboende”, ”vuxna som delar bostad”.

Ensamboende under 65 år utan barn

Samboende under 65 år utan barn

Ensamstående under 65 år med barn (0–19 år)

Samboende under 65 år med barn (0–19 år)

Ensamboende pensionärer (> 65 år)

Samboende pensionärer (> 65 år)

Det har varit vissa svårigheter att information om hushållen initialt. PUL-lagar m.m. gör att register och namn inte har kunnat användas. Matchningen bostad - familjetyp har också krävt samordning för att inte studien skulle svälla ut i omfång. Därför har namnlistor och kontaktnät använts för att få tag på intresserade hushåll till undersökningen.

Pilotstudien omfattar följande bostäder

Familjetyp	Läge i staden	Storlek	Byggår
1 Ensamstående	Centralt, Landala	1 rok	1970-tal
2 Det unga paret	Närförort, Masthugget	2 rok	1960-tal
3 Barnfamiljen – tonårsbarn	Närförort, Guldheden	4 rok	1959
4 Den stora familjen	Förort, Angered	5 rok	1980-tal
5 Sambo med äldre barn från tidigare förhållanden	Högsbo	4 rok	1961
6 Barnfamilj, 2 småbarn	Närförort, Mölndal	3 rok	1977
7 Ensamstående	Närförort, Hisingen	1 rok	1953
8 Ensamstående med barn - kollektivboende	Centralt, Prinsgatan,	5 rok	1900
9 Unga som delar bostad	Förort, V Frölunda	3 rok	1965
10 Det unga paret	Förort Amhult Trädgårdsstad	3 rok	2005
11 Skilda med barn - delar samma lägenhet	Närförort Övre Masthugget	4 rok	1930-tal
12 Det äldre paret	Närförort Chapmans torg	4 rok	1962
13 Det unga paret	Förstad, Majorna	2 rok	1933
14 Kollektivboende	Centralt, Viktoriagatan	9 rok	1879
15 Ensamstående	Närförort Guldheden	2 rok	1948-50
16 Det medelålders paret	Närförort, Eriksberg	4 rok	1998
17 Det medelålders paret	Närförort Sannegårdshamnen	3 rok	2005
18 Barnfamilj, ett barn, nya svenskar	Förort, Askim	2 rok	1970
19 Ensamstående med barn + inneboende	Närförort, Mölndal stad,	3 rok	1980-tal
20 Det medelålders paret	Närförort Hammarby Sjöstad	3 rok	2007

Intervjufrågor

Intervjuerna har utformats som samtal kring boendet. Vi har haft med oss följande frågeformuleringar som stöd vid varje träff. De olika intervjuerna har givit olika infallsvinklar på ämnet där vissa frågor i ett par intervjuer inte varit relevanta.

Familjemedlemmar

Ålder

Arbete – studier

Yrke

Bakgrund

Flyttat till Göteborg, Sverige etc

Varför flyttade man till bostaden

Användningen av bostaden - rum för rum

Möbleringsplan

Vad kallas rummen

Historia – hur har bostaden – rummen – förändrats

Arbete hemma

Förändringsmöjligheter – att växa i bostaden

Tvätt – bad - m.m. finns det i lägenheten - tvättstuga

Brister i bostaden

Rumsstorlekar

Rumssamband

Förvaring

Förändring

Kostnader

Utemiljön

Kontakten ute – inne

Ljud mellan rum, från grannar, trafik

Kvaliteter i bostaden

Detaljer – material - ekologi

Rumsstorlekar

Förvaring

Förändring

Kostnader

Utemiljön

Kontakten ute – inne

Ljud

Saker som skulle göra bostaden bättre

Närområdet

Service i form av affärer, post, bank etc

Platser att mötas – finns det – behövs det?

Rekreation

Kommunikation

Störningar, trafik m.m.

Trygghet

med planer och diskussion om passform

Lägenhet 1

Intervju 2008-11-17

Enpersonshushåll, 20 år

Hyresrätt, 1 rok, 36 kvm, Landala, centralt läge

Hyra 3900 kr/månad

Ägare kommunalt bostadsbolag

Byggår 1970-tal.

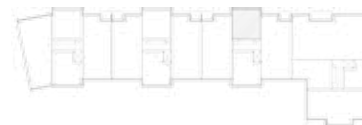
Lägenheten ligger i en gammal stadsdel som har sitt ursprung i mitten av 1800-talet som en av Göteborgs äldsta arbetarstadsdelar.

I slutet av 1880-talet beskrevs Landalas bebyggelse som "utan all ordning i gyttringar på bergen" och "de äldre husen är alla af trä och mycket usla. Befolkningen torde vara den fattigaste i Göteborg, och hemmen äro vanligen allt annat än inbjudande."

Landala fick stadsplan i slutet av 1870-talet och den enkla trähusbebyggelsen kompletterades först med landshövdingehus. Landala fick stadsplan i slutet av 1870-talet och den enkla trähusbebyggelsen kompletterades först med landshövdingehus. 1888 invigdes stadens fattigvårds- och arbetsinrättning, även kallat Bracka, på Vasa sjukhusområde (dock numera Chalmers).

1955 började Göteborgs stad köpa in fastigheter i Landala och 1960 utsågs stadsdelen till det kommunala fastighetsbolaget Göta Lejons första saneringsområde. Hus köptes upp i stor omfattning, och 1964 inleddes stadsplanearbetet.

Rivningarna startade i stor skala 1968 och totalt evakuerades ca 2 200 hushåll, varav ett fåtal flyttade tillbaka.



Efter rivningarna delades tomtmarken upp mellan sju stycken privata byggbolag vilka byggde det nya Landala, som stod klart 1974. De sista kvarvarande landshövdingehusen i Landala ligger intill Landala torg och i kvarteret Sångsvanen i slutet på Landalagatan.



Lägenheten vetter ut mot en park och då den är enkelsidig har den ingen kontakt med gården.

Planlösningen

Lägenheten är välplanerad och består av kök, vardagsrum och sovalkov. Alla rum flyter samman samtidigt som de är tydliga rum med gränser mot varandra. I den vänstra delen ligger alla installationer samlade, i den högra finns vardagsrum och sovalkoven.

Hallen är stor och har en främre del med kapphylla och garderob vid dörren. Intill öppningen mot vardagsrummet är lägenhetens samtliga garderober placerade. Storleken på entrén är uppskattad.

Förvaringen är koncentrerad till hallen och det unga hushållet har mer förvaringsplats för prylar.

Det funkar faktiskt bra, jag har inte ens fyllt alla garderoberna ännu. /.../ så är det en med dörrar och en utan dörrar precis vid entrén. Det är väldigt bra.

Att sova gör man i sovalkoven längst in i vardagsrummet.

Jag tycker det är ok. Det går också att sätta upp ett draperi. /.../ det går att göra ett eget rum där.

Köket ligger längst in i lägenheten och är ett eget rum. Det öppna sambandet, men ändå avskiljbarheten mellan kök och vardagsrum var uppskattad.

Jag tycker om köket som ett eget rum fast utan vägg och samtidigt är det ett eget rum.

Det är väldigt trevligt tycker jag. Och så är det bra med dom garderoberna som är där som gör att det blir en sovalkov och en hall.

Kökets storlek var också en kvalitet. Trots att lägenheten var liten kunde man umgås flera i köket. Det som saknades var utrustning som diskmaskin.

...man kan till och med vara flera personer där samtidigt. Det är svårt hemma i mina föräldrars hus och dom har ju mycket större /.../ hus men samtidigt ett lika litet kök. /.../

Jag saknar diskmaskin ibland men det är mer för att jag är lat, inte för att det behövs.

Det stora rummet i lägenheten är vardagsrummet. Alkoven går att avskilja med ett draperi.

Bra i lägenheten var att det var ljust och soligt med alla fönster. Att den enkelsidigt vetter mot väster ansågs inte vara någon nackdel. De få gånger det blivit varmt kunde man effektivt vädra ut värmen.

Lägenheten har ingen balkong, men det var inte något den boende saknade. De stora fönstren skapar en känsla av öppenhet. På vår fråga om balkong avsaknades blev svaret:

Nej det har jag inte, men jag tänkte det att någon gång till sommaren så kan man, om man vill ha en balkong, öppna köksfönstret på vid gavel och då blir det ju som en balkong. Enda skillnaden är att det bara är öppet åt ett håll. Så det är ju ingenting jag saknar direkt. /.../ det är sällan varmt här. Det var någon gång under sommaren när det blev väldigt varmt och då lämnade jag fönstren vädringsöppna hela tiden, så det fungerade det också.

Utemiljön, det sociala och grannarna

Gården är långsmal med oregelbunden form. Den är öppen ut mot Landala torg och åt andra hållet ned mot Föreningsgatan. Det finns gott om asfalterade ytor med gångstråk invid fasader och entréer. I mitten av gården finns planteringsytor för buskar, möjlighet att ställa upp cyklar och mindre enkla lekplatser. Gården är inget som används. Trots att den upplevs som trevlig är det något som bara passeras på väg in till trapphuset och lägenheten.

Nej, jag passerar mest bara gården. Men det funkar som det är också. Jag har inget jättebehov av att känna mina grannar. /.../ Jag tänker ofta att det är väldigt bra för barn på den gården. För det är inga bilar som kör där. Det är väldigt inramat, det är väldigt bra på det sättet. Sen så är det inte så ofta som människor är på gården, utan det är lite barn där ibland. Det är ett dagis där borta och en grässlänt.



Köket är ett eget rum i lägenheten och rymmer även en liten matplats.

Det centrala läget med ett torg ett par hundra meter söderut och stadens centrum 5 minuters promenad norrut var en stor kvalitet.

Jag tycker det är väldigt bra faktiskt. På Landalatorg finns ju allting, /.../ det är ju jättenära till spårvagn och buss. Man kan promenera ganska lätt till Vasaplatsen och till Smyrnakyrkan, den hållplatsen är också rätt nära. Det är ganska nära till allting faktiskt.

Bostaden och omgivningen upplevdes som trygg miljö. Det är upplyst och en del människor i rörelse.

Ja det gör jag. (känner trygghet) För det mesta är jag nere på Avenyn, så det är väldigt nära. Ja. Jag är väldigt sällan rädd överhuvudtaget. Det är inga problem alls här, det är farligare på dagen när det är fullt med ungdomar här./.../ Jag tycker det är upplyst och man träffar aldrig några människor som verkar hotfulla.

Umgänget med grannarna var ingen viktig del i boendet. Man hälsade på varandra om man möttes i hissen, men inte mer.

Det är inte någon jag känner. Jag har stött på folk i trappuppgången och när jag åkt hiss och så, men jag har ingen aning om vad de heter.

Ekonomi

Lägenheten anses billig, 3900 per månad, och attraktiv då den ligger centralt. Det är den första egna bostaden för lägenhetsinnehavaren. Och i relation till att det är svårt för unga att få ett förstahandskontrakt så är den boende mycket nöjd med bostaden och hyran.

Ofta kommer folk hit. Jag är en av dom få som har lägenhet och då blir det ofta att man kommer hit för här är det inte föräldrar som blir störda. Sen har jag två, tre kompisar som har egna lägenheter, jag åker hem till dom ibland också. Vi var tretton personer här för två veckor sedan. /.../ Det fungerade faktiskt.

Passform

Lägenheten passar bra till den boendes behov. Det upplevs som en kvalitet att det finns olika rum. Samtidigt går det att skilja av vardagsrummet från kök och sovalkov. Man ser inte allt med en gång, vilket ger en känsla av ökad volym. Lägenheten är rationellt uppbyggd med en del där alla installationer finns och en del med rum. Det finns också bra med förvaringsmöjligheter.

Gården används inte av vår intervjuperson. Det kan bero på att kort tid i bostaden, men också att lägenheten inte har någon kontakt med gården.

Avsaknaden av balkong är också ett minus för en så liten, enkelsidig lägenhet. Den boende har inte bott i lägenheten mer än några månader vid intervjutillfället och funderar över om det går att skapa en "balkong" känsla genom att öppna de stora fönstren i köket.

Lägenhet 2

Intervju 2008-11-19

Samboendehushåll, 21 och 22 år

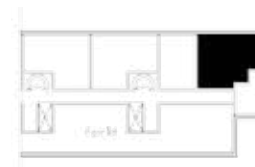
Hyresrätt, 2 rum och kokvrå, 36 kvm, Landala, centralt läge

Hyra 4300 kr/månad

Ägare: en stor bostadsrättsförening

Byggår 1964-71, ombyggnad lägenhet 1990-tal

Lägenheten är en studentlägenhet och ligger i suterrängläge i stadsdelen Masthugget. Läget är centralt, 15 minuters promenad till den gamla stads-kärnan. Huset är byggt i slutet av 1960-talet då hela den gamla stadsdelen revs till förmån för ny bostadsbebyggelse. De "nya" husen är formade som stora L och omsluter gårdar som är tydliga och visuellt avgränsade gårdsrum, men som hänger samman i ett öppet system. Från en del av gårdarna och många av lägenheterna finns utsikt över Göteborgs centrum och hamn. Den undersökta lägenheten har tillkommit senare genom att en del av källaren tagits i anspråk för ett antal mindre lägenheter.





Lägenheten är enkelsidig och vetter mot ett gångstråk som förbinder bostadsområdet med ett torg ett par hundra meter söder om huset.

Planlösning

Lägenheten är en enkelsidig tvårumslägenhet med kokvrå och består av hall, badrum, vardagsrum och sovrum. Fönster sträcker sig längs hela lägenhetens fasad.

Stora fönster gör lägenheten ljus och det är också en kvalitet. De boende tycker det är en stor skillnad mot erfarenheten av andra små studentlägenheter.

Jag tycker det är bra att den är så ljus, att det är så mycket fönster. Det är väldigt många studentlägenheter man är inne i som framför allt är ganska trånga och känns väldigt temporära.

Planlösningen med två separata rum är också en tillgång. Det gör att någon kan vistas i sovrummet och arbeta samtidigt som den andre är i köket utan att man stör varandra alltför mycket. Man kan välja och få avskildhet. Det ger en viss integritet trots den knappa ytan.

Den här känns lite mer som en riktig lägenhet och att det inte är ett sådant där pyttelitet pentry heller utan det är ändå ett kök tycker jag. Att det är två rum när man bor två tycker jag känns ganska viktigt, att man kan stänga en dörr. Om man bor i en etta så är man så beroende av varandra. Man kan inte gå och lägga sig utan att den andra måste göra det också.

Det som upplevs som negativt är material, vissa detaljer och inredningar. Det första intrycket präglades av det.

Det var jättenegativt. Färgerna på dom här luckorna och det här kaklet, framförallt när det är tomt i det här rummet är dom ju väldigt så här AAAhhh..

Ett minus är också oanvändbar yta vid hallen in till sovrummet, lösa lister vid garderoberna i hallen. Ljudisoleringen är också dålig. Det hörs när grannen spelar musik. Det hörs också från folk som passerar förbi lägenheten. Samtidigt som området är lugnt kan de störa sig på insyn genom de stora fönstren.

Utanför lägenheten finns ett stensatt torgrum som är en del av stråket ned från bostadsområdet ned mot torget och spårvagnshållplatserna.

Jag tycker det är ganska jobbigt att det är ganska mycket folk som går förbi här för det är ju upp mot Masthugget. Dom kommer där bortifrån men annars tror jag inte det är så mycket insyn egentligen men det är väldigt mycket ljud och det hörs väldigt mycket inne i lägenheten.

Sovrummet är stort och används också som arbetsrum. Men rummet rymmer inte riktigt två funktioner.

För två personer är det väl egentligen lite litet. Men å andra sidan, då vi flyttade ihop räknade vi lite med det, så det känns ju inte litet nu, men om man tänker på det egentligen är det för litet. /.../ bara en känsla av att det är litet.

Det finns inte dagsljus in till badrummet. När vi frågar om det är en brist i lägenheten svarar mannen:

Va? Nej./.../ Står man och duschar och kollar ut samtidigt eller vad gör man?

Utemiljön, det sociala och trygghet

Suterrängförhållandet gör att utsikten är åt husets ”utsida” medan entré och gård ligger mot husets insida. Det ger ett komplicerat förhållande till gården då det inte finns någon visuell kontakt. Mannen har under uppväxten bott i en större lägenhet på samma gård och känner till gården sedan tidigare, medan kvinnan ser vissa problem med att de som i övriga huset bor i bostadsrätt och tillsammans sköter gården, medan de som bor i en hyresrätt inte erbjuds att delta i föreningens aktiviteter. Ibland tar de med sig fika och går ut och sätter sig på gården.

Anledningen till att vi gjorde det var att L:s föräldrar bor på samma gård. Dom är ju väldigt käcka på dom här gårdarna, dom har mycket kräftskivor och grillpartyn. Sen satt vi där själva ibland också.



Gården med uteplatser och lektyr. Från gården sker entrén till samtliga lägenheter.

Men det tror jag inte att man hade gjort som vanlig student, jag kände ju att jag hade rätt att göra det eftersom jag har bott här. Det är ju en bostadsrättsförening och det är alltid någon styrelsemedlem på någon gård som sätter upp lappar.

Det finns inget direkt umgänge med de övriga grannarna. Men man förstår att det finns ett umgänge kring gården som de, genom läget på bostaden, inte deltar i. En anledning är att det inte finns några naturliga mötespunkter kring den egna lägenheten.

Jag tycker aldrig jag har träffat våra grannar. Det är inte något jag har tänkt på. Jag har snarare tänkt eftersom vi inte bor i trappgången så har vi inga riktiga grannar.

Boendet känns tryggt. Det ligger nära ett av Göteborgs nöjesstråk - Långgateområdet - där det finns gott om restauranger, barer och klubbar.

Jag tycker det känns jättetryggt. Det är en väldig kontrast om man kommer från Andra Långgatan. Där nere är det ju en massa folk och på helgerna är det väldigt mycket liv och här uppe är alltid väldigt lugnt. Man kan typ känna sig otrygg för att det är mörkt och lugnt, att det inte är så mycket människor men jag har nog aldrig känt mej rädd.

De boende är nöjda med sin bostad och då är framförallt det centrala läget, av stort värde.

Det är extremt lyxigt läge egentligen, det ligger en mataffär precis nedanför, jag går på gymmet därnere också, det är ju väldigt bekvämt. Fem minuter till Slottsskogen.

Ekonomi

Lägenheten är 36 kvm och kostar 4200 kr/månad. Det är hög hyra, men då de är två som delar kostnaden blir ändå överkomligt.

Egentligen känns det som ett rån på ett sätt, det är ändå ganska mycket pengar. Speciellt om inte vi hade bott här två, då hade det ju varit jättemycket pengar. Med tanke på hur mycket studielån och studiebidrag är på så är det ju en väldigt stor del av det. Men nu känns det ändå ok för vi delar på det och vi bor väldigt centralt. –Om man jämför med vad det kostar att bo. Det är prisläget i sig på alla lägenheter det är svårt att ha råd med som student.

Passform

Det är en på många sätt typisk bostad för en av de största boendegrupperna. Lägenheten är liten, det är en hyresrätt och den ligger i ett flerbostadshus.

Enligt trångboddhetsnormen är lägenheten för liten för två vuxna. I norm 3, som skall ses som en rekommendation, föreskrivs ett rum per vuxen, plus kök och vardagsrum. För det intervjuade paret är detta den första lägenheten. Tillfredsställelsen är stor över det faktum att man bor i egen regi, nära centrum.

Men de efterlyser en mer fullvärdigt plats för arbete hemma. Likaså funderar de över hur en soffa ska få plats i köket. Här skulle en mer omsorgsfullt gjord planlösning ha kunnat utveckla lägenheten. Den lilla hallen i sovrummet kunde med smärre justeringar och en annan placering kunde varit just arbetsplats.

Gammal spis, trasiga lister var några mindre saker som lyftes fram som brister under intervjun. Den stora förändringen som önskades var att ha en egen balkong.

Balkong vill man väl alltid ha. Jag hade gärna haft en balkong. – Det är verkligen något som man kan utnyttja, känner jag. Det är bra med gården å andra sidan att man kan komma ut och sätta sig och äta ute. Jag har bott i hus, och man äter ute hela tiden på sommaren, så det kan vara skönt att göra det ibland. Eller om någon vill röka, då får dom låna nycklarna och springa ut.

Under intervjun framkommer också vikten av det första intrycket av lägenheten. Färgsättning, sjangserade material är saker som man reagerat negativt över. Det är detaljer som är relativt enkla att åtgärda för men ger stor effekt.

Lägenhet 3

Intervju 2008-11-20

Familj med mamma och pappa 47 och 42 år, ett barn 15 år bor hemma, ett barn 20 år har precis flyttat ut.

Hyresrätt, 4 rok, 104 kvm, S Guldheden, gammal förort.

Hyra 7500 kr/månad

Ägare - ett kommunalt bostadsbolag

Byggår 1959

Lägenheten ligger i ett långt 8–10 våningar högt lamellhus byggt under tidigt 1960-tal. Huset och ett liknande hus intill är byggda i en halvcirkelform och mellan husen finns ett krökt, långsmalt gårdsrum. Området är ett komplement till stadsdelen som byggdes 10 år tidigare.

Norra Guldheden från 1940-talet och Södra Guldheden som stod klart i början av 1950-talet är två exempel på *grannskapsenheter*, nya stadsdelar med bostäder, affärer och service, som byggdes utanför den gamla stadskärnan.





Kvällsbild från det stora vardagsrummet. Rummet sträcker sig från fasad till fasad.

Planlösningen

Lägenheten har en zonindelad planlösning med en privat del längst in som består av sovrum, klädkammare och badrum. En mer offentlig mittdel med umgängesrum såsom vardagsrum och kök. I entrédelens finns en rymlig hall, badrum med tvätt och ett sovrum. Denna främre del kan utgöra ytterligare en offentlig del av bostaden med ett från den privata delen avskilt arbetsrum, eller uthyrningsrum, eller så som den intervjuade familjen nu använder det som tonårsrum.

Det stora och genomgående vardagsrummet är lägenhetens naturliga fokus. Här finns balkong mot gården och en balkongdörr mot den andra sidan. Rummet är stort och rymmer arbetsplats, matplats och soffgrupp.

Stora fönster som sträcker sig från vägg till vägg och låg bröstning gör rummet ljust och den vackra utsikten blir en del av upplevelsen när man vistas i rummet.

Det är kul att dom olika rummen har olika utsikt. När det är sommar är det bara grönt här nere. (pekar mot sovrummet intill vardagsrummet mot "utsidan")

Även i sovrumsdelen finns en genomsiktsmöjlighet då man från det ena sovrummet kan se tvärs huskroppen, via passagen som sträcker sig förbi bad och klädkammare, fram till sovrummet vid den motsatta fasaden. Det finns också olika möjligheter till rundgång i lägenheten. Många rum har två dörrar och kan därmed nås från olika håll. Det stora vardagsrummet är också det rum som uppskattas mest av vår intervjuperson. På frågan om vad som är det vackraste i lägenheten blir svaret:

Rummet och ljuset, det är detta rummet (syftar på vardagsrummet). /.../ Lägenheten är väldigt ljus tycker jag. Här är vi ju alltid på nyårs-afton, vi ser varenda fyrverkeri och vi bor på andra våningen. Det gillar jag, sitta här och känna att man ser hela stan och sen kunna stå på balkongen och ropa på sina barn att du kan inte ta av dig strumporna nu, man kan ha kontakt för att det är på andra våningen.

Familjen vill att vardagsrummet ska vara rummet där allt händer. När man är många, då barnen har vänner på besök brukar föräldrarna dra sig tillbaka till något av de andra rummen. Jobb hemma sker vid det stora köksbordet eller i soffan.

Det är ju vår tanke att det här rummet består av ett stort matbord där man kan sitta och sedan är det så att ingen har dator på rummet utan det har man här och så kan man ta in den om man vill men dom har alltid suttit här och spelat.

Så ibland när det har varit mycket barn och mycket vuxna har vi bara kunnat rulla in teven och så har barnen kunnat ligga där och då har vi ändå kunnat ha kommunikation.

Rummen i lägenheten har skiftat användning många gånger.

F har ju det perfekta tonårsrummet som ligger för sig själv med toalett. Men det är ju det minsta rummet. Rummen är ju små det är ju inte så att man kan ha massvis med kompisar på rummet. /.../ Vi har flyttat runt under åren. När F var liten hade vi det som ett arbetsrum. F och L har aldrig delat rum.

Funktionellt och praktiskt fungerar det mesta i lägenheten. Hallen är stor nog för att många ska kunna ta av och på kläder samtidigt. Det finns en del förvaring och plats för barnvagn eller andra större saker. Men som helhet var det knappt med förvaringsmöjligheter i lägenheten.

Hallen är ju sådär så man bara känner ÅH. Överlag är det inte tillräckligt med förvaringsutrymmen, vare sig det gäller kök eller kläder, det skulle ju behövas mycket mer. /.../ den (barnvagnen) fick plats i hallen och den fick plats i hissen, så det funkade.

Det finns förråd även i källaren men det hade varit mer bekvämt och tillgängligt om förråden funnits närmre lägenheten.

Jag är ju född och uppvuxen i ett stort gammalt hus och då lade man ju allt i källaren men att gå ut ur lägenheten och åka ner till källaren det tycker jag är jobbigt.



Huset är här en svängd form som tillsammans med ett intilliggande halvcirkelformat bostadshus bildar ett avlångt gårdsrum med parkeringsplatser kombinerat med en del sparad naturmark.



En del av gården mellan husen används till parkeringsplatser.

Köket som ligger mot gårdssidan har en U-formad beredningsdel mot fönstret och en minimal yta för matplats inne i rummet. U-formen gör att det är svårt att vara flera i köket och laga mat utan att springa på varandra. Matplatsen användes som arbetsplats med ett skrivbord och dörren mot hallen var stängd. Köket beskrivs som för litet.

Jag kan ju tycka att köket är alldeles för trångt.

Nu har vi aldrig haft ett köksbord därinne. Det är en dörr så man kan gå in den vägen, det är ju väldigt mycket dörrar. Men det behöver kanske inte vara ett bord, det kan vara arbetsyta. Det är svårt att stå två personer därinne och laga mat och det saknar jag, jag skulle vilja ha ett större kök.

Förutom det ljusa och rymliga vardagsrummet är balkongen en del av lägenheten som framhävs som något extra. Delvis en ersättning för en egen trädgård.

Nej, alltså, jag kan känna att jag har ju min balkong och solen lyser till åtta, halv nio på kvällarna när det är sommar, så jag sitter gärna på balkongen.

Den skulle kunna få vara mycket större och bredare också, den är ju inte så jättestor men den är underbar. Om man ska byta eller flytta så är det viktigt att det ligger högt överhuvudtaget och utsikt och att få mycket sol.

Utemiljön, det sociala och trygghet

Det finns ingen traditionell avskärmad gård utanför huset. Huset ligger i ett öppet stadslandskap där en stor del av marken mellan husen består av vägar och parkeringsplatser. På husets utsida finns sparad naturmark som brant sluttar ned mot Dr Forselius gata. Mellan husen finns det lekplatser, platser för umgänge, små bollplaner och naturmark. Huset är långt och formar tillsammans med ett grannhus en långsmal gård. Den kuperade terrängen gör att mindre rum skapas i det stora avlånga gårdsrummet. Utemiljön har varit en stor tillgång i boendet.

Ja, väldigt mycket. Det finns en fotbollsplan här ute, L var 4,5 när vi kom hit. Ända till han fyllde sexton så har han spelat fotboll varje dag.

Det blev spontanfotboll över generationer, det har varit helt fantastiskt, också tjejer förstås då. /.../ Så det har ju varit väldigt fritt.

F gick ju själv till dagis, jag kunde stå på balkongen och vinka./.../ F och L har ju i alla år kunnat gå till skolan utan att möte en bil. Det är helt ofrafikerat och en ganska schysst yta att leka på. Det har varit lagom med barn kan jag känna om jag jämför med mina kompisar som bodde Majorna på dom där trånga gårdarna där det var liksom för trångt. Dom fick ju inte plats.

Nu när barnen blivit större är de inte så ofta ute på gården. På gården sker mer spontana möten med grannarna när man är på väg till eller från lägenheten. Det är ingen gård där man träffas på sommarkvällarna och grillar. Det är istället andra platser som umgänget med grannarna äger rum. Dels tvättstugan – den klassiska platsen för grannar att träffas. Men också lokaler i närheten som har ställts i ordning som träningslokal och en festlokal.

Dels finns det ju gården och så är det ju tvättstugan.

På andra sidan finns det också ett rum med lite gymgrejer och sen så finns det en lokal som man kan hyra men nu ser det ut som om dom bygger om det till lägenheter. Där spelar ju tanterna bridge och man kan ha sina barnkalas där och man kan ha fester där.

Utemiljön känns överlag trygg men det finns en del mörka platser som upplevs som otrygga. Att känna till grannar och andra boende är en viktig del i trygghetskänslan.

Jag känner alla i hela trapphuset. Nu har det varit lite utflyttning. Guldheden överlag är en homogen grupp, det är lägre medelklass och en del rätt välutbildade. Men just i vår port har vi en rysk familj och vi har en iransk-fransk familj och vi har en nigeriansk familj och det är helt fantastiskt. /.../ Jag tycker många på Guldheden bor här i andra och tredje generation. Det är väldigt mycket ett småsamhälle, så det (otrygghet) känner inte jag. Det är inte så mycket utflyttning förutom bland studenterna. Det otrygga är ju för att det är väldigt mörkt, det är jättedåligt belyst från spårvagnen och hit.

(Det händer) inte speciellt mycket.

Men det spelar ju ingen roll egentligen. Det är också så att det är inte mycket folk som åker sent på spårvagnen, det är väldigt stillsamt.

Husens exteriörer, fasader, material är något negativt i boendet.

När jag kom hit trodde jag att jag kommit till världens ände, det var så fullt ute där och det regnade, ja det var väl för precis femton år sedan, och ja, nä, usch, jag tänkte att aldrig... /.../ Sen har man ju vant sig på något sätt utom utsidan som fortfarande är så förskräcklig, den känns ju som Östberlin. /.../ Utsidan är ful /.../ För att det är grått. Framförallt också när det regnar under en lång period så blir fasaden helt mörk. Jag tycker inte plattorna är så vackra heller. Jag tycker nog att utsidan (mot Dr Forselius gata) är värre än insidan. Om dom bara gjorde det vitt kanske? Dom har renoverat trappuppgångarna men jag tycker inte att dom är snygga heller.

Gården är jättevacker med sittplatserna, att det följer naturen, man har tagit vara på det.

Det är nära till det mesta på Södra Guldheden. Spårvagn och buss finns på ett par minuters avstånd. Detsamma med mataffärer, apotek och liknande. Det finns också en del verksamheter, såsom mindre kontor i lokaler i husens bottenvåningar. Men för större inköp åker man till näraliggande stormarknad eller in till stan.

Jag tycker ju att den lilla Konsumaffären eller Jiffys på Dr Fries torg är jättedyra, men jag tror att man småköper där och sen åker de flesta till Willys eller så åker man till Landala torg.

Passform

Den intervjuade familjen, med två vuxna och två barn, är en av de allra vanligaste familjetyperna. Lägenheten byggd under tidigt 1960-tal, ett stort skivhus, prefabricerade fasadelement är också en av de vanligaste hustyperna.

Att familjen valt att bo kvar på Guldheden i en lägenhet har många orsaker. Men klart är att lägenheten har ovanligt bra förutsättningar att fungera som en familjbostad under olika skeden av en familjs utveckling.

En viktig egenskap är att samtliga sovrum är ungefär lika stora. Det gör att man kunna flytta runt i lägenheten. Exempelvis rummet intill entrén som fungerar utmärkt som både tonårssovrum och arbetsrum. Samtliga rum rymmer en dubbelsäng. Sovrummens placering i lägenhetens hörn gör också att ljud eller annat stör från ett rum direkt in till ett annat sovrum. Två badrum är placerade dels i den främre delen och dels i den inre delen av lägenheten. Att det finns möjlighet att dela av en del av vardagsrummet och skapa ett extra sovrum är ytterligare ett plus. Lägenheten har en möjlig föränderlighet.

Det som efterlyses under intervjun är en större balkong samt mer förråd.

Lägenhet 4

Intervju 2008-11-28

Familj med mamma och pappa 41 och 44 år. Tre utflyttade barn 20 år varav två ej gemensamma och ett fosterbarn. Tre gemensamma barn 6, 13 och 15 år. Ett jourhemsplacerat barn 13 år och ett kontaktbarn 12 år.

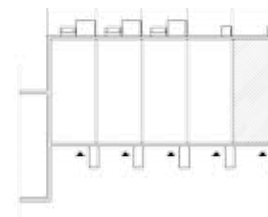
Hyresrätt i radhus, 5 rok, 120 kvm + 30 kvm källare. Angered centrum förort.

Hyra 6890 + 250 för parkering/månad

Ägare - ett kommunalt bostadsbolag

Byggår 1980-tal

Bostaden ligger i Angered centrum som när det invigdes 1978 var den sist färdigställda delen av Miljiongprogrammet i Göteborg. Angered centrum planerades som centrum för intilliggande stadsdelar Gårdsten, Rannebergen, Hammarkullen och Lövgärdet. I Angered centrum bor drygt 3000 personer och förutom ett 60-tal affärer finns teater, gymnasium, sportanläggning och fritidsgård.





Köket, vy över den uformade arbetsdelen.

Familjen har bott i radhuset sedan början av 1990-talet. Mannen och kvinnan ville flytta ihop och sökte efter ett radhus i två våningar. Kvinnan kom till Sverige som barn och har tidigare bott i Uruguay.

Jag hade fast jobb då och jobbade och det fanns inga lediga radhus på förmiddagen till mig, jag ju ett utländskt namn. När M kom hit på eftermiddagen så fanns det tre lediga radhus, han hade inget jobb. Det var väldigt intressant. Det var faktiskt en av de första gångerna jag kände mig diskriminerad.

Rummen har växlat användning under årens lopp och allteftersom familjen växt. Det stora rummet i källaren har varit bar, TV-rum, lekrum, förråd och nu sovrum för grabbarna i familjen.

Ja, att ha sovrum väldigt länge i källaren, det har vi inte varit med om på flera år. Vi har haft TV-rum därnere. När vi flyttade in var det en bar där, jättetjuszigt. I början använde vi den, men sedan kände vi att vi inte behövde den så vi rev den. Vi har haft rummet som TV-rum, som lekrum för barnen, förvaringsrum och datarum.

Planlösningen

Radhuset har två bostadsvåningar och en källare. Men samtliga våningar används för bostadsrum. Familjen använder de olika våningarna i ett system där den övre våningen är den lugna våningen dit man drar sig tillbaka för att få vila och ro. Entréplanet är för gemenskap med TV-tittande, måltider, laga mat mm. I källaren, som har dagsljus, bor tonåringarna och där är det högljutt med musik fullt av liv.

Vi har sagt såhär: Övre våningen det är lugna planet. Är det någon som är sjuk så får man hemskt gärna komma upp och lägga sig i vårt rum oavsett hur gammal man är. Mellanplanet, där är det mellan och det är bara här vi äter och i källaren där får man röja om man vill. Vi är så många så man behöver alltid någonstans att lugna ner sej, då är det översta planet.

Hallen är långsmal och sträcker sin in i huset förbi köksdörr och trappa. I den främre delen finns garderob och kapphylla. Då familjen är stor är hallen alldeles för liten. Tillsammans med köket är hallen det rum som familjen känner är trångt. Vad saknas i huset?

Större kök och större hall.

Köket har en matplats vid fönstret och en beredningsdel längre in i huset. Trots att köket är relativt stort är det alldeles litet för familjen.

Det är jättetrångt. Vi drar ut bordet, så kan ju en sitta där. När vi har kalas blir det så att de vuxna sitter här och barnen sitter därinne.

Vardagsrummet vetter ut mot trädgårdssidan och rymmer soffgrupp och TV. Det är, tillsammans med köket, rummet för arbete för de vuxna.

Ja, vi jobbar mycket hemifrån. Jag sitter hemma väldigt mycket och jobbar och det gör ju M med. Vi jobbar mycket internetbaserat med eleverna. Här (köket) brukar M sitta, jag brukar sitta därinne (vardagsrummet), det blir så trångt att sitta där båda två med varsin dator. Fast det är mycket roligare att sitta tillsammans. Förut hade vi skrivbord i vårt rum men det var ingen idé, det blev bara dammsamlare, så det var helt onödigt. Båda två har ju bärbara datorer så det är bättre att sitta här och hålla koll på barnen.

Sovrummen finns på övre plan och i källaren. Familjen var kritisk till storleken på rummen. Dessutom försvårades användningen av klumpiga radiatorer och synliga rör längs socklar och väggar.

Vårt sovrum tycker jag är alldeles för stort. I:s rum är alldeles för litet. Elementen tycker jag är i vägen, det är svårt att möblera.

Förråden är för små i relation till den stora familjen. Det finns ett kombinerat snickar/hobbyrum och förråd i källaren samt en klädkammare på övre plan. I brist på plats används volymen ovanför trappan som förvaringsställe för kläder och stolar.



Alldeles intill bostaden finns stora grönområden.

Vi har ju köpt till dom här skåpen och hyllorna i köket och vi tycker ändå att vi inte har plats.

Material och detaljer upplevs som både positivt och negativt. När vi är på plats håller badrummet på att återställas efter en fuktskada.

Jag tror att dom ändå gjorde ganska bra från början./.../ Vi hade en annan spis och fläkt som vi tyckte var jättebra men dom fick vi inte behålla, jag tycker smågrejerna på spisen går sönder hela tiden.

Däremot kan jag tycka att det är dags att byta fönstren för det blåser in. Om man sätter in treglasfönster kanske man inte behöver ha en massa element. Och så tycker jag att toaletten kunde man kaklat, det är sån där väv.

Utemiljön, det sociala och trygghet

Utemiljön, stadsdelen, grannarna, gården är en stor tillgång i boendet. Man umgås mycket med grannarna. I närheten bor också en del släktingar. Det är en tillgång med många nationaliteter. På gården leker barnen. På sommaren träffas man och grillar och odlar.

Där finns en grill. Vi har en gårdsförening och M är ordförande där. Vi grillar flera gånger om året. Vi hade tidigare 45 barn på gården och 43 olika nationaliteter, vi tyckte det var görhäftigt. Vi behöver inte åka utomlands, vi har allt här. Vi är ute mycket. M brukar plantera med barnen varje år. Dom brukar sätta potatis, morötter, sallad och jordgubbar på gården. I Augusti har vi skördefest. Då brukar barnen vara jättestolta för att det är ju dom som har gjort allt./.../ vi har ju bott här så länge, vi vet ju vilka alla grannar är.

Angered är centrum i norra förorterna. Intill ligger Gårdsten, Rannebergen och Hammarkullen. Stadsdelar som många förknippar med otrygga och våldsamma miljöer. Familjen upplever området som både tryggt och otryggt, fast det inte har hänt några incidenter.

Jag känner mig alltid trygg här. Nu är det ju så att vissa lampor är släckta och det klagar jag alltid på. Jag själv känner mig trygg men jag känner mig inte trygg när mina barn är ute.

Det är stora skillnader mellan olika platser i Angered centrum. Vid torget där det finns restauranger och barer är det oftare bråk

Ja. Tittar man på statistik så säger man om Angered centrum att där är det mycket fylla och slagsmål, men då talar man om torget där det är systembolag och restauranger. Där är det en massa folk och många av dom som kommer hit dagligen. Man har inte statistik bara för bostadsområdet, det är inte många brott som begås här.

Händelserna på torget står i kontrast till vägen till skolan, trafiken och andra delar i närområdet.

Men jag känner mig helt trygg med att dom går till skolan och sådana grejer. I behöver ju inte gå över någon gata. Dom stora behöver gå över en gata där det nästan aldrig kör bilar. Jag känner mej inte så orolig, det händer inte så mycket här. Min mamma bor mitt i Majorna och jag hör mycket mer om sånt som händer där än vad som händer här.

En viktig del av vistelsen utomhus är den egna altanen som finns på trädgårds-sidan av huset, vid vardagsrummet. Det blir ett extra rum sommartid.

Närheten till bra kommunikationer och service är en stor tillgång i boendet. Angereds torg ligger ett par hundra meter från bostaden och där finns affärer, service, fritidsanläggningar.

Vi har vårdcentral, tandläkare, nu ska vi få närsjukhus, vi har en massa olika affärer, dom håller på att bygga ut en massa här. Dom har precis öppnat ICA Maxi, barnavårdcentral har vi, Blå stället inte minst, gymnasium, grundskola, nu pratar jag bara på gångavstånd. Dom ska ju bygga sim- och ishall. Vi har fotbollsplan, friidrottshall och andra träningshallar. Jag tycker verkligen vi får valuta för pengarna. Och så är det gångavstånd till naturen och nu pratar vi naturreservat.

Ekonomi

Hyran upplever familjen som överkomlig.

Jag tycker verkligen vi får valuta för pengarna.

Dels uppskattas bostadens stora yta och dels är närheten till service, affärer och inte minst naturen stora kvaliteter.

Verkligen. Förut så tyckte jag inte det, men min mamma hon bor i en tvåa i Majorna och hon betalar mer i hyra än vad vi gör. Jag tycker inte det är något speciellt med hennes lägenhet. Visst, den är central, men ändå, det går inte att jämföra.

Passform

Familjen är en av de nya familjetyper med andra generationens nya svenskar vars boendevanor och önskemål är dåligt belysta och där mer kunskap behövs. Samtidigt är familjen en av alla trångbodda familjer – en boendegrupp som ökat sedan 1990-talet.

Enligt Norm 3 skall varje barn ha ett eget rum.

Norm 3 innebär således att hushåll skall anses vara trångbodda i de fall då inte varje barn och ensamstående vuxen kan disponera ett eget rum, kök och ett rum oräknade.

(SOU 1984:36, s 277)

Familjen består av sju personer och boendesituationen fungerar tack vare att källaren används som bostadsutrymme. Genom att bostaden består av tre våningar kan familjen hantera detta problem då de har delat in bostaden i en lugn del, en mellan del och en del – källaren – ”där får man röja om man vill”.

Bostadens planering i form av ett traditionellt radhus svarar dåligt upp mot de egentliga önskemål och behov den stora familjen har. En annan planering av bostadsytan, kopplad till möjligheten att göra enkla förändringar av bostaden skulle kunna förbättra boendesituationen för den intervjuade familjen.



Bostaden har en stor uteplats i söderläge.

Så som bostaden nu är planerad finns få möjligheter att dela av stora rum, tillfälligt eller för längre tid, i mindre enheter. Nuvarande situation innebär att några rum är för stora, medan några rum är för små. Ökad generalitet skulle kunna vara ett sätt att förbättra bostadens planering, eller genom ökad flexibilitet där system med föränderbarhet, kanske genom flyttbara väggsystem kunde vara en modell.

Lägenhetsexemplet visar vikten av kvalitet i bostadens material och detaljer. De besparingar som alltför ofta görs under byggskedet där bra material ersätts av billigare och sämre material är något som dels de boende tvingas leva med och dels drabbar förvaltningen av bostaden genom återkommande reparationer.

Klumpiga installationer i form av rördragningar för vatten och värme längs golv och väggar är också en del av bostadens detaljer. Att inte kunna möblera fullt ut på grund av rördragningar i de små rummen är en stor nackdel.

Utemiljön är en positiv del av boendet. Dels den gemensamma gården vid bostadens entrésida och dels den egna uteplatsen vid bostadens trädgårdssida. Gården är det lilla grannskapets möteplats. Det är en kvalitet att kunna välja mellan offentligt och privat, att både kunna träffa sina vänner och grannar och att kunna vara privat.

Lägenhet 5

Intervju 2008-12-10

Familj med sambopar 54 och 47 år. Mannen har sedan tidigare förhållande två barn som är utflyttade. Kvinnan har två barn 14 och 18 år från ett tidigare förhållande som varannan vecka bor i lägenheten.

Hyresrätt 4 rok, 83 kvm. Högsbo, äldre förort.

Hyra 6300/månad

Ägare - litet privat bostadsbolag

Byggår 1961

Lägenheten är en mycket ytsnål 4-rumslägenhet som ligger någon km utanför Göteborgs stenstad. Lägenheten är en vanlig plantyp där "neutral förbindelse", det vill säga en lång korridor, är central för lägenhetens rumsorganisation. Fem av lägenhetens rum nås från korridoren. I princip är samtliga rum så kallade återvändsrum. Lägenheten är också indelad i en främre – offentlig – del och en inre mer privat präglad del med sovrum och klädkammare.





Köket med det specialdesignade bordet till vänster. Bordets nätta mått gör det möjligt att få plats i köket.

Planlösningen

Att få in 4 rum på 83 kvm är i sig en bedrift. Lägenheten känns större än vad den är. Men många av rummen är små.

Jag trodde också att den var större men det är den inte. /.../ Sen är ju köket pyttelitet och så är hallen liten.

Köket har ju bara en liten kyl och en liten frys så jag tog med mig en av mina frysar, den står här (i klädkammaren),

Även kökets arbetsytor och skåpmängder är i minsta laget. Ytan mellan spis och diskho är liten, det finns ingen fläkt plus att arbetsytan i köket är svår att använda om man möblerar matplatsen med ett köksbord med fyra platser.

För mig var det ett problem eftersom jag hade nästan dubbelt så mycket innan. Där hade jag ett dubbelt så stort kök med hel kyl och hel frys och otroligt bra förvaring. Sen älskar jag att laga mat.

Nu har familjen ordnat med ett specialformat köksbord, hög som en bardisk och kort, med rundad kant mot köksbänken. Köket har ett gammalt hederligt luftat skafferi. Men då skåpet står mot söderfasaden fungerar det dåligt under varma dagar.

Ja , det funkalar jättebra från sen höst till april ungefär, sen är det inte svalt. Det blir väldigt fuktigt framför allt. Det går bara att ha grejer som inte är fukt känsliga här.

Hallen är ovanligt lång och smal. Invid entrédörren finns inte plats nog för en kapphylla. Klädförvaring och kapphylla finns i en avdelning längre in i lägenheten.

Jo, den har vi möblerat om flera gånger. Det här är lite kul, det här är kreativt tänkande. Det här är smutskorgen – här kan man sitta och ta på sig skor. Där är pappersåtervinningen, så det är mycket sådana lösningar.

Vardagsrummet är lägenhetens stora rum. Stora fönster och glasad dörr ut mot balkongen förstärker känslan av öppenhet och stor volym. Vardagsrummet rymmer bokhyllor, vardagsrumsmöblemang och en arbetsplats.

Och det här vardagsrummet är ganska rymligt. (Jag jobbar) enbart hemifrån nu. Då är ju det här min arbetsplats och det är ju lite knöligt. Men tanken är att jag på kort sikt ska hitta ett nytt kontor där jag kan vara, då kommer jag också att ta med mig en massa grejer. Då blir det luftigare. Då blir det enklare för då blir det mer som ett vardagsrum och varsitt sovrum.

Från vardagsrummet nås balkongen som är indragen i huskroppen. Balkongen är mycket uppskattad.

Det är otroligt skönt att ha en balkong, det hade inte gått om vi inte haft det. Jag hade ju morgonbalkong (i den förra bostaden) och det här är eftermiddagsbalkong, så vi började på morgonen hemma hos mig och sen kunde vi åka hit för eftermiddagssol. Balkongen är väldigt använd.

Den yngste sonen har det största sovrummet. Där finns förutom säng också en soffa. Extra garderober är inställda i rummet, framför dörren till klädkammaren.

Klädkammaren är ju bra för två personer, (syftar på sig själv och sambon) det räcker den ju absolut till.

Den äldre sonen har det minsta sovrummet, intill köket. För att spara yta finns ingen gemensam datorplats, istället har man installerat trådlöst nätverk och bärbara datorer.

Den yngste sonen har det stora rummet och han är här minst nu. Tanken var att det skulle få vara som en sån där vardagsrumsdel men det är inte riktigt klart och det har inte riktigt blivit så. Den äldste sonen har det minsta rummet och han är här mest. Det var inte så det var tänkt. Dom gör inte som man tror dom ska göra. Han är på sitt rum och han har det minsta rummet.



Föräldrasovrummet som bara är 2,4 m brett gör att den stora dubbelsängen knappt får plats, trots att rummet är stort, drygt 12 kvm.

De vuxna har det mellanstora sovrummet. Rummet är smalt och en dubbelsäng får knappt plats.

Nej, visst. Ingen av oss är så stor och fet, så det funkar rätt bra. Vi tyckte att det var en bra lösning. Det blev ganska luftigt ändå och vi sover ju bara där, så det är ok.

Ett stort problem är förrådsytorna. De räcker inte till. Förutom inköp av de extra garderoberna hyr familjen ett externt förråd.

Vi har en klädkammare och för att barnens grejer ska få plats så har vi köpt till garderober. /.../ Sen har vi ett externförråd för vi har inte rensat allt ännu. /.../ Ett förråd på vinden, och det är otroligt litet. Det skulle kanske kunna vara fem kvm, men jag undrar om det är det.

Badrummet ligger vid entrén. Det betyder att man måste passera hallen för att nå det. Badrummet är för litet för familjen. Och man önskar att det funnits ett wc/badrum till.

Här är badrummet. Det renoverades när M flyttade in för fyra år sedan. Det här är ju faktiskt helt ok. Det var ett extremt sunkigt badrum. Alla badrum i det här huset är inte helkaklade. Att badkaret är kvar är jag också lite förvånad över med tanke att det här gjordes för bara fyra år sedan. Så det här är ju jättebra. Men det är samma sak där. När vi är två så är allting ok, men är vi fyra då behövs det ju fler sådana där.

Den tekniska standarden på material och detaljer är låg med bland annat synliga rörstammar och en del dåliga material i luckor m.m.

När man duschar blir det ju som en klagosång i rören /.../ Jag tycker det är låg kvalitet. Jag har bott i arkitektritad villa i Toltorpsdalen, så jag tycker att det kan vara danande att bo i hyresrätt. Jag tycker det är väldigt blandat med materialen här./.../ Jättefin parkett och riktiga trälistor och ganska bra trösklar och så där. Och sen köket är ju som ett sådant där pappkök, det är ju verkligen förfärligt. Så det är väldigt blandat. /.../ I köket är det ju verkligen i vägen med rören.

Lägenhetens organisation stämmer inte helt med familjens behov. Det är lätt att störa varandra. Då de vuxnas sovrum vetter ut mot vardagsrummet är det svårt att titta på TV eller lyssna på musik utan att störa.

Vårt rum upplever jag mest privat och det har ju mer med status att göra. Vi är dom vuxna och det där är vårt sovrum och då är det mest privat. Samtidigt är D:s rum privat eftersom han är tonåring. Vi har tänkt att det här (vardagsrummet) ska vara ett offentligt rum, det ska vara allas. Samtidigt behöver vi ett rum där vi inte går in i sovrummet och låser in oss. /.../ Vi har också väldigt olika tider. M går upp klockan sex på morgonen och han vill att det ska vara tyst ganska tidigt, och dom (sönerna) går ju aldrig och lägger sig.

Utemiljön, det sociala och trygghet

Lägenheten ligger i ett stort skivhus som är omgivet av parkeringsplatser, grönytor och en del sparad naturmark. Entrén vetter om husets norrsida, där det finns grönyta och naturmark. Kommer man med bil måste man därför runda huset för att nå entrén. Kommer man med spårvagn möter man entrén direkt. Det finns ingen gård som tillhör huset. Längre bort i området finns en gemensam lekplats. Utemiljön upplevdes som mycket negativ vid de första besöken i lägenheten.

Ett gettoläge och så fruktansvärt fula dinosauriehus. Nej, jag var väldigt ambivalent. Det var mycket då med skilsmässa och den biten. Jag tänkte då att aldrig att jag ska bo här. Sen tog det ett helt halvår att tänka att det kanske kan vara en bra idé. Det är väldigt dubbelt.

Gården, eller annan del av utemiljön, används inte av familjen. Balkongen ersätter behovet av en uteplats på gården.

Den är pytteliten (balkongen) men den är ändå helt ok och den gör jättestor skillnad. Det är en kvalitetshöjare. Solen kommer vid tre ungefär, den är verkligen där när man behöver den. När man kommer hem från jobbet är det ganska skönt att sitta där.

Boendemiljön upplevs inte som ett tryggt boende. Det är en odefinierad känsla

men det finns många klassiska otrygga faktorer i den yttre miljön såsom ödsliga gräsytor, buskar, avsides belägna gångstråk, som nattetid är dåligtupplysta.

Äldste sonen är lugn men hans lillebror som är 14 tycker inte om området, han tycker det är läskigt och vi har sagt att vi hämtar honom, om inte annat så vid spårvagnshållplatsen. /.../ Och obehag av att inte vara van vid detta området heller, att det är annorlunda. Jag är otrygg i Göteborg överhuvudtaget. /.../ men vi har ett sådant där väldigt könstraditionellt förhållande i dom lägena, om jag tycker det är läskigt kommer M och möter mig vid spårvagnen. Fördelen är att det är mycket folk, och så tänker man på Ånggården som jag tycker är så fint, tänk hur ödsligt det är där på kvällarna. /.../ I fredags kom jag hem ganska sent och då valde jag den vägen, inte den över den öppna parkeringen, och då tänkte jag varför valde jag den här vägen. Det är kanske bara tvåhundra meter, men det känns.

Umgänget med grannarna är minimalt. Barnfamiljerna i huset umgås med varandra vid lekplatsen. En brist i boendet är att det bland annat saknas gemensamhetslokaler.

Ibland kan jag tänka, tänk vad mysigt att bo i en liten bostadsrättsförening. Men det beror ju på om man har samma idé om hur boendet ska se ut. Men där jag bodde i en stor bostadsrättsförening för HSB, den var ju så extremt välskött och normen var tyst och stilla och vänligt och det var inte heller något optimalt boende. Jag har en generell känsla av att det finns en skillnad i engagemanget att ta hand om sitt boende.

Samlingslokaler kan jag möjligtvis sakna, det hade dom där jag bodde förut. Nästa år ska A bekräfta sig och D ska gå ut gymnasiet. Båda två förväntar sej någon form av mottagning och då hänger det ju på att deras pappa ordnar något.

Tidigare kunde jag ju ordna detta. Jag hade ju flera lokaler även för övernattning. Här finns ju ingenting sådant. När mina föräldrar kommer hit från Stockholm måste dom ju bo på hotell.



Bostadens grannskap. Dåligt belysta gångstråk, mörka gångtunnlar, ödsliga gångvägar är de typer av platser som ofta upplevs som otrygga miljöer.



Entrésidan, med stora gräsytor och gångstråk fram till bostadshuset.

Det blir ju väldigt trångt om barnen är här samtidigt. Sådant kan jag sakna. Den där enkelheten.

Huset ligger granne med en stor kollektivtrafikknutpunkt. Det är en kvalitet i boendet.

Och så är det så otroligt bra kommunikationer, så det är jättebra.

I närområdet finns inte så mycket affärer.

Ekonomi

Bostaden är inte optimal för familjen, utan mer en övergångsbostad från ett stadium till ett annat. Varken området, eller boendeformen, eller ägandeformen är något familjen eftersträvat.

Jag tycker att utifrån dom förutsättningar vi har där vi är nu, så är det fantastiskt skönt att kunna ha den här lägenheten för att det är bra för alla oss alla. Men jag har ju en förhoppning om att förutsättningarna förändras och även då vårt boende. Det skulle varit mer optimalt att bo större och bekvämare och enklare och att det inte hade varit så mycket kompromisser i själva boendet.

Passform

Familjen är en av alla de nya familjekonstellationer där man flyttar ihop efter tidigare separationer. En familjetyp som vuxit i antal. Lägenheten är inte anpassad efter en sådan familjetyp utan formad efter en traditionell familjesituation från 1960-talet då kärnfamiljen med mamma, pappa och två till tre barn var den dominerade.

Enligt trångboddhetsnormen är familjen trångbodd. Det saknas ett rum. Det vill säga under de perioder då kvinnans barn bor i lägenheten.

Norm 3 innebär att varje barn och ensamstående vuxen skall disponera eget sovrum. (SOU 1984:35, s 51)

I Boverkets rapport ”Var finns rum för våra barn” från 2006 beskrivs två delar av trångboddhet – objektiv och subjektiv. Den objektiva beräknas enkelt fram ur ovan nämnda trångboddhetsnorm.⁴

Den subjektiva trångboddheten berör upplevelsen av integritet och möjlighet till avskildhet i bostaden. Lägenhetens planlösning möjliggör inte detta mer än i respektive sovrum, vilket kvinnan beskriver då hon saknar mer yta eller ett andra vardagsrum.

Vi har tänkt att det här (vardagsrummet) ska vara ett offentligt rum, det ska vara allas. Samtidigt behöver vi ett rum där vi inte går in i sovrummet och låser in oss. Sådana gånger uppstår situationen; var ska jag ta vägen med mej själv? Då kan jag tänka, tänk om vi hade haft dubbelt så stort.

Lägenheten som har en bra och ytsnål planlösning efter de krav som ställdes under 1960-talet, med standarduppsättningen av sovrum i 7, 10 och 12 kvm storlekar samt ett större vardagsrum. För den intervjuade familjens behov vore två mindre vardagsrum bättre än ett stort, två jämnstora sovrum istället för ett stort och ett litet för sönernas behov möjliga omDispositioneringar inom samma lägenhetsarea.

Husets storlek och utformning, omgivningen och miljön utanför huset är något som är en negativ del av boendet. Stadsplanen är utformad enligt plantypen hus i park. Men stor del av parken mellan husen upptas av parkeringsplatser och angöringsvägar. Entrén till huset ligger i en bottenvåning som domineras av förråd, tvättstugor m.m och ger ett slutet intryck. Då entrén inte är genomgående tvärs huset kommer man in bakom huset när man angör med bil. Det är oklart vem rummet utanför huset tillhör.

Gångvägarna som nämns i intervjun sträcker sig genom tomma gräsytor från entréer till parkeringsplatser, till gångtunnlar och spårvagnshållplats.

Balkongen är en uppskattad del av bostaden. Men den är liten och ligger framför ett av sovrummen. Det gör den till viss del svår att använda.



Stadstypen är hus i park men där parken i stor utsträckning ersatts av parkering.

⁴ Boverket, *Var finns rum för våra barn?* 2006

Lägenhet 6

Intervju 2008-12-10

Familj med föräldrar 37 och 39 år.

Två barn 5 och 7 år

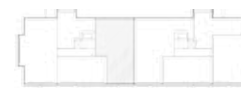
Hyresrätt 3 rok, 85 kvm. Mölndal, komplettering under 1980-talet av äldre villa- och industriområde.

Hyra 6750, inkl parkering/månad

Ägare - privat bostadsbolag

Byggår 1977

Lägenheten ligger i Mölndal, strax söder om Göteborg. Huset är byggt i mitten av 1970-talet och ligger i ett mindre bostadsområde med delvis kring byggda gårdar. Parkering sker under gården. Granne med huset finns Safjället, ett stort naturområde, äldre industriområden som byggts om till industrihotell samt Krokslätts villaområde. Lägenheten ligger högst upp i ett 4-vånings lamellhus.





Bostadsområdet gränsar till till ett äldre kontors- och verksamhetsområde i norr och söder. I väster finns ett stort naturområde som syns i bilden i fonden. Husen är tre till fem våningar höga och under vissa hus och delar av gården finns ett parkeringsgarage.

I 1942 års statliga regler fanns ett krav att om neutral förbindelse, det vill säga att samtliga rum i en bostad skulle vara direkt tillgängliga från bostadens entrérum.

Planlösning

Planlösningen utgår från en korridor i mitten av lägenheten, och från den nås samtliga rum. Lägenhetstyp – Neutral förbindelse. Det är en av de mest vanliga förekommande planlösningstyperna från 1940-talet och fram till dags dato. Principen bygger på behovet av att nå alla rum från ett neutralt utrymme, det vill säga korridoren, utan behöva störa någon i något annat rum.

Plantypen är en rationell konsekvens av de funktionalistiska bostadsidéerna med strikt rumsdifferentiering och kommunikation till alla rum från hallen – det neutrala utrymmet.

Lägenhetstypen med hall i den mörka mittdelen och återvändsrum på ömse sidor har utvecklats i många av de mönster- och exempellägenheter som Bostadsstyrelsen arbetat med.

Hallen är rymlig och har en främre del med förvaring för kläder och skor invid ytterdörren. Från den inre delen av hallen nås samtliga rum. De boende var nöjda med hallen. En barnvagn skulle ha fått plats i hallen, men då det inte finns någon hiss förvarades vagnen i barnvagnsrummet i källaren. Ett minus i hallen är förvaringsmöjligheterna. Nu finns bara ett förvaringsskåp.

Skåpet är för litet, men det är vårt fel, vi skulle sagt att vi ville ha ett större. Hallen är ok.

Köket får också godkänt. Utrustning och plats räcker till för familjen.

Vardagsrummet får också godkänt betyg. Det har varit lätt att möblera och det är bra att det också rymmer ett matsalsbord.

De har valt att låta barnen få det större sovrummet och själva använda det lilla rummet. Rummets avlånga rum och bredd gör att det inte passar en normalstor dubbelsäng. Det blir en smal passage mellan sänggavel och väggen mot köket.

Vi har valt att ha det lilla som vårt sovrum och vi får inte riktigt plats med en dubbelsäng. Det är lite för litet. Jag tror det är gjort för att det ska vara en säng därinne. Annars känns det ok.

Rummen upplevs som lätta att möblera. Det enda rummet som varit svårt är det ovan nämnda föräldrasovrummet.

Jag tycker inte att det är svärmöblerat. Det är i det lilla sovrummet det inte finns så många alternativ. Det som är svårt är att det är betongväggar. Om man ska göra hål är det svårt. Då drar man sig för att göra vissa grejer.

Förråd finns för litet av. Trots klädkammare och garderobsuppsättningar i båda sovrummen.

Lite mer förvaring kunde det ha varit med tanke på att vi använder båda rummen som sovrum, men för mig är det ok att man ordnar lite förvaring själv.

Lägenhetens rumsorganisation kommenteras knappt. Vardagsrummet och köket ligger separerade från varandra. Vardagsrummet mot gården och köket mot entrésidan. Familjen uppskattar detta arrangemang.

Jag är inte så förtjust i det där med öppen planlösning. När man har en barnfamilj vill man stänga om dom olika rummen.

Mellan kök och föräldrasovrummet finns en dörr som gör att två av lägenhetens rum har direkt förbindelse. Men de boende ser det mer som ett problem med att ljud och matos från köket stör i sovrummet.

Vi använder inte den dörren från sovrummet in till köket. Det rummet ligger väldigt nära köket och oset där.

De boende gillar heller inte att hallen mynnar ut i dörren mot badrummet. Det upplevs som ett insynsproblem.

Sen är toaletten mittemot utgången. Har man barn är dörren till badrummet ofta öppen. Om man står och duschar och dörren är öppen ser man rakt in från entrén.

Det är en del viktiga saker i lägenheten och detaljerna de är kritiska till. Men främsta anledningen till kritiken bottnar i att de boende tycker förvaltningen av lägenheten och området inte fungerar. Det är ingen som lyssnar till deras frågor

och krav. Skavanker och trasiga detaljer åtgärdas inte. Några av dörrarna har hål, men det vill inte hyresvärden bry sig om att åtgärda. Familjen har trots att det är en hyresrätt fixat med lägenheten. Bland annat målat väggarna själva.

Det är ju det att det är brunt. Men sen tycker jag att det har blivit ganska fint när vi har målat allting vitt, då kommer det bruna fram vackrare. Jag tycker det känns som ok kvalitet från början.

Sedan har det varit hål i dörrarna, men dom har jag satt så att hålen inte syns. Men det har ju med det allmänna underhållet att göra. Det känns ok i valen.

Det de saknar i boendet är ett extra rum så att barnen kan få ett rum var. De skulle också vilja ha tvättmaskin inne i lägenheten. Tvättstugan sköts dåligt och det är svårt att få tid.

De boende funderade på om det varit annorlunda att bo i en hyresrätt. Att få ta egna beslut.

För mig är det skötseln, om jag tänker efter, jag vill känna mig stolt och så känner jag inte alls. Jag skulle vilja att det blev bostadsrätt så att man hade mer inflytande. Inte att man bara betalade och fick stå där med mössan i hand och vara tacksam för att bo.

Utemiljön, det sociala och trygghet

Gården, den omgivande naturen, närhet till service och kommunikation samt umgänget med grannarna är en stor tillgång i boendet.

Bostaden ligger nära båda föräldrarnas jobb. Några hundra meter bort finns buss- och spårvagnshållplatsen. Inom gångavstånd finns flera stora mataffärer och annan service.

Vi trivs med avståndet, vi kan cykla båda två till våra jobb./.../ Det är både nära till Willys och Maxi (två av Göteborgs största mataffärer) och så finns det en serviceaffär hyfsat nära. /.../- Man åker två hållplatser med spårvagnen, och då åker man över kommungränsen. Annars åker man till Mölndalsbro.



En gemensam tvättstuga finns i bottenvåningen. De boende är missnöjda med tvättstugan där det dels är alltför hög belastning och för få maskiner och dels ofta trasiga maskiner.

Naturen är nära och en del av utblickarna från lägenheten och balkongen. På gården kan barnen leka.

Det blir lite Bullerbymentalitet när man har en gård. Dom kan ju springa över till kompisar och ringa på. Sen är dagis och skola nära. Och så skogen. Det är en löpslinga häruppe, och 20 meter bort går det rådjur på morgonen.

Tillsammans har de boende ordnat gemensamma städdagar och tagit om hand utemiljön. En annan positiv detalj är en gemensamhetslokal.

Ja, framförallt mellan oss barnfamiljer, det är vi som är ute på gården. Vi har bra gemenskap. Vi ordnade en städaktivitet förra året och då kom det runt fem personer. Men jag tror att folk vill inte vill ställa upp när värden precis har höjt hyrorna, så det var väl ingen bra timing.

Sen finns det en lokal som vi kan hyra för en billig peng och den kan vi ha för sammankomster.

Negativt är bullret, ett ständigt brus, från en stor trafikled en knapp km från bostaden. Där finns också tåg och spårvagn. Varför sätts det inte upp bullerplank undrar familjen?

Man hör att det ska byggas i Mölndalsbro och så tänker man, kan inte vi få ett bullerskydd först innan vi får en stor skyskrapa och shoppingcenter där. Jag tror många känner att allt ska hända i Mölndals centrum och ingenting i ytterområdena.

Fönstren är inte bra nog för att dämpa allt buller. Det gör att det aldrig är tyst. Bullret, osäkert om det är trafiken eller från fläktar, är en av anledningarna till att de inte använder balkongen så mycket som de skulle vilja göra. Att grannarna röker på sina balkonger är också något som stör.

Nej, det är inte riktigt tyst. Men jag tror att det är fläkten från sopnedkastet som låter in i lägenheten.

Vi får också in rök, våra grannar är rökare och vi kan inte ha balkongdörren öppen utan att det kommer in rök.

Området upplevs som relativt tryggt. Bra är att det inte finns farlig trafik nära huset och gården. Liksom att området ligger avsides och det inte är många som passerar förbi. Negativt är att det är mörkt. Belysningen är ofta trasig. Det går rykten om att det finns knarkare i området och problem med andra skumma typer. När kvinnan berättar att hon tycker området är tryggt protesterar mannen.

Det är tryggt, överlag är det tryggt. Man ser inga främmande. Det här är inget område man passerar och man kommer inte in på gården. Vi har inga inbrott.

Jag håller inte riktigt med. Vi har stött på några knarkare och grannen, som är civilpolis, han har stoppat två inbrott, inte i lägenhet men i cykelförråd. Vi har uteliggare här uppe i skogen. Men det blir väl så när det är nära stan. Sen har jag hört från flera håll att det finns skumma personer som har lockat in barn i lägenheter, det är helt fruktansvärt. /.../ Men det är ju inte så att man släpper ut barnen utan att ha koll på dom.

Ekonomi

De boende är missnöjda med underhåll, bemötande och en del andra saker kring lägenheten, gården och boendet. De känner sig utnyttjade av hyresvärderna. Hyran står inte i relation till vad de får i form av kvalitet i boendet. Samtidigt är de nöjda med att bo i hyresrätt då de inte behöver skuldsätta sig.

Nej, jag tycker inte det (får valuta för pengarna de lägger i hyra). Hade vi köpt något för några år sedan hade vi bött gratis jämfört med nu. Jag tycker att hyresvärderna gör inget om han inte måste. Han sköter inte husen och fixar inte grejer vi bett om hjälp med i lägenheten.

Utomhus håller det på att förfalla. Folk som har bött här länge är väldigt missnöjda. Det känns inte roligt att man ska betala till honom varje månad när han inte anstränger sig.

När vi flyttade in här fick vi tjata oss till att han skulle besiktiga lägenheten, sen ville vi ha en kopia, det har vi aldrig fått. Vi hade inga hallmöbler och fick be flera gånger för att få det. Han (värden) vet att han behöver inte anstränga sig för folk har ingen annan stans att flytta.

Passform

De boende uppskattar många delar av boendet. De är relativt nöjda med lägenhetens planlösning och utförande. De är trångbodda enligt normen då barnen behöver dela rum. Men barnen är små och det fungerar bra. Tekniskt saknar de tvättmöjlighet i lägenheten.

Arkitektoniskt finns tillräcklig yta men för få rum för familjens behov. Som möbleringsuppställningen visar utnyttjas föräldrasovrummet dåligt. Detta på grund av den långsmala rumsformen. Stor yta finns i den inre delen av hallen som enbart används för passage – kommunikation – in till lägenhetens fyra rum. I vardagsrummet dubblas möbleringen med ännu en matplats. För familjen hade fyra likstora rum passat bättre istället för två medelstora sovrum, ett stort vardagsrum och överyta i hallen.

Gården är av stor betydelse för barnfamiljen. Det är en trygg utgångspunkt för barnens lek och möten med grannar. Närheten till naturområdet är värdefullt, dels för rekreation och dels som vacker utblick från bostaden. Trots att gården är en öppen gård mot väster och öster upplevs som den trygg och säker. Det är ett begränsat antal trapphus och lägenheter kring gården. Skalan är liten och gården är överblickbar.

Läget med närhet till bra kommunikationer, bra mataffärer och service är också en viktig del av boendekvaliteten. Det stora problemet i boendet är främst den dåliga relationen till hyresvärderna. Trots en rimlig hyra kände de starkt att de betalade för mycket. Det är frustrerande att inte få gehör för åtgärder som ingår i vanligt fastighetsunderhåll.

Lägenhet 7

Intervju 2008-12-11

Ensamhushåll, en person 26 år

Hyresrätt 1 rok, 36 kvm, Kvillebäcken, på Hisingen norr om Göteborgs centrum.

Hyra 3000 kr/månad

Ägare - kommunalt bostadsbolag

Byggår 1953

En liten lägenhet i ett hus från 1950-talet. Vardagsrummet är stort nog för att rymma både sovplats och umgängesdel. Köket är stort nog för att rymma både beredningsyta och matplats.

Det finns begränsat med förvaringsutrymme. Två garderober i hallen ska rymma allt för hushållet. Den boende är mycket nöjd med lägenheten. Storleken, planlösningen och kostnaden.

Jag blev glatt överraskad för jag hade varit och tittat på lägenheter innan där jag kände att här vill jag inte bo. Så när jag kom in här tänkte jag, det här är ju perfekt.





Köket är litet men rymmer matplats och beredningsytor.

Planlösning

Hallen ligger i hörnet av lägenheten. Det finns ingen plats för kapphylla utan kläderna hängs på krokar på väggen till höger om entrédörren. I den långsmala hallen finns plats för en pall och en liten byrå. Två garderober och badrummet nås också från hallen. I vardagsrummet finns en extra förvaringsmöbel.

Den är ju lite trång, den är ganska smal, men det funkar ju. Det är ju inget som jag har tänkt på jättemycket, sen är badrummet pyttelitet.

Vardagsrummet är lägenhetens stora rum och har ett tredelat stort fönster mot söderfasaden. Längs in i lägenheten är en del för säng avskild genom en bokhylla. Från vardagsrummet nås balkongen.

Ett rum och kök fast jag har gjort den lite som en tvåa.

Köket är också ett omtyckt rum. Det är bra att det går att stänga till om köket. Det är en fördel att köket också rymmer en matplats. Köket, tillsammans med rymden i lägenheten var en viktig del inför valet av lägenhet,

Den var bra planerad, stort kök. Det tyckte jag var viktigt att det var ett riktigt kök, att jag kunde ha ett lagom stort köksbord. /.../ Jag tycker det är bra att kunna stänga till om det är matos, så man inte får in det i vardagsrummet.

I köket finns ett kylskåp placerat i en nisch intill arbetsbänken. De små beredningsytorna är en av få anmärkningar som kommer fram under intervjun.

Arbetsbänken är lite liten tycker jag fast det kan ju bero på att jag var van vid ett mycket större kök. Det är trångt att få in saker i skåpen. Det är lite förvaring överhuvudtaget. Jag har köpt en egen garderob och ställt in. Och så var det inga hyllor i garderoberna, så det är lite opraktiskt.

Material och detaljer, volymkänsla är viktiga för lägenhetens karaktär.

Badrummet tycker jag är fräscht, det är helkaklat, det ser ganska nyrenoverat ut. /.../ för att vara en så liten lägenhet tycker jag att den känns ganska stor. Det kan ju bero på att det är lite högre i tak än normalt.

Förutom begränsad förvaring är ljud mellan lägenheterna en av få negativa kommentarer.

Lite lyhört är det ibland. Fast jag har inte så högljudda grannar. Man kan höra om dom pratar eller går, men det är bara ibland. /.../ Nej jag tror det är en vanesak. Jag tänkte mer på det när jag flyttade in att det lät, men nu har jag vant mig.

Utemiljön, det sociala och trygghet

Utemiljön är inget som är någon större tillgång i boendet, samtidigt som det å andra sidan inte heller är något negativt. Området har ett dåligt rykte efter ett antal uppmärksammade bråk och våldsamheter. Trots detta finns ingen känsla av otrygghet i boendet.

Ja, det har ju inte så jättebra rykte här. Men jag tycker aldrig att det är någonting här. Jag tycker inte det händer så mycket heller, jag har aldrig känt mig orolig eller otrygg.

Huset är ett lamellhus och det finns ingen egen gård. Lägenheten som är enkelsidig vetter mot gårdssidan – i söderläge. Den boende använder inte gården. Istället är det balkongen som vetter ut mot gården som är den naturliga uteplatsen. Eller en promenad ned mot hamnen och vattnet vid Eriksberg. Gården är generellt lite använd.

Nej. Det är lite barn som är ute och leker ibland men annars är det ingen som sitter därute. Jag använder min balkong. /.../ Jag vet inte, jag har ju bott där man kan gå ut på en gård och sätta sig men det lockar inte riktigt, det känns nästan jobbigt. Då går man hellre någon annanstans och sätter sig ute.



Balkongen vetter ut mot den långsmala gården.

Jag använder min balkong. /.../ Jag vet inte, jag har ju bott där man kan gå ut på en gård och sätta sig men det lockar inte riktigt, det känns nästan jobbigt.



Entréfasaden. Huset ligger längs med gatan, men mellan hus och trottoar finns en remsa med gräs och buskar.

Ett par hundra meter från huset finns en starkt trafikerad trafikled och någon km norrut finns ett av Göteborgs större köpstadsområden. Ett par hundra meter söderut finns ett torg för stadsdelen med en rad affärer.

Jag tycker läget är perfekt, det tar fem minuter till stan. /.../ Ska jag handla mat går jag till Willys som ligger runt hörnet här. /.../ det finns bank och en del annat, så allting är nära.

Parallellt med trafikleden går spårvagn och buss. Det tar 5 minuter att gå till närmsta spårvagnshållplats och ca 5 minuter med vagnen in till centrum. Trots att det finns kvartersbebyggelse mellan bostaden och trafikleden finns ett trafikbrus över hela stadsdelen. Men det är inget som stör, varken på balkongen eller inne i lägenheten.

Jag tycker inte att det stör fast det är mycket bilar.

Det finns inget umgänge mellan grannarna. Man träffas ibland, kort, i tvättstugan, men för övrigt finns det inga grannagemensamma platser eller ytor kring bostaden.

Jag har knappt sett mina grannar. Kanske någon enstaka. /.../ Det är lite tråkigt. Där jag bodde förut brukade jag prata med mina grannar ibland. Här ser jag inte ens till dom, jag hör att dom går i dörrarna.

Ekonomi

Lägenheten är lagom stor och prisvärd.

Jag tycker det är väldigt billigt, jag har haft en mindre lägenhet som var mycket dyrare.

Passform

Lägenheten är en på många sätt utmärkt ungdomsbostad. Den är i stort välplanerad och har en rimlig hyra. Dessutom ligger lägenheten nära centrum och till kommunikationer samt service. Statens bostadspolitiska mål stämmer väl överens med de synpunkter som framkommit under intervjun.

Målet för bostadspolitiken är att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning skall en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.”

Bostaden är intressant också ur andra perspektiv – bland annat hållbarhet över lång tid. Det finns många arkitektoniska kvaliteer i bostaden. Hög takhöjd, bra materialval, skickligt gjorda detaljer i , golv m.m. Det gör att lägenheten är attraktiv också 60 år senare.

Lägenheten har likheter med lägenheten i intervju 1 med separat rum för köket. Det ger lägenheten två vistelserum. Varje rum är tydligt avgränsat mot intilliggande rum. Lägenheten är rationellt uppbyggd med installationerna samlade i kök och badrum längs den lägenhetsskiljande väggen. Det skapar framtida möjligheter att enklare förändra husets lägenhetssammansättning.

Lägenheten har nästan kvadratisk form och en enkel rumsorganisation med vardagsrummet ett rum djupt kompletterat med halvrum för kök och badrum. Rörelsen genom bostaden sker från entrén via vardagsrummet in till kök men tar bara liten del av vardagsrummet i anspråk.

Balkongen är en uppskattad del av bostaden trots att den är liten och inte rymmer mycket mer än en stol och bord.



Ekparkett i vardagsrummet. Fönsterbänk av sten. Inga rör som stör möbleringsmöjligheterna.

Lägenhet 8

Intervju 20081215

Gemensamhetsboende, en vuxen 39 år,
en ungdom 15 år, en inneboende 30 år

Hyresrätt 5 rok, 147kvm, Linnéstaden,
centrala Göteborg

Hyra 9700kr/månad

Ägare - ett privat förvaltningsbolag

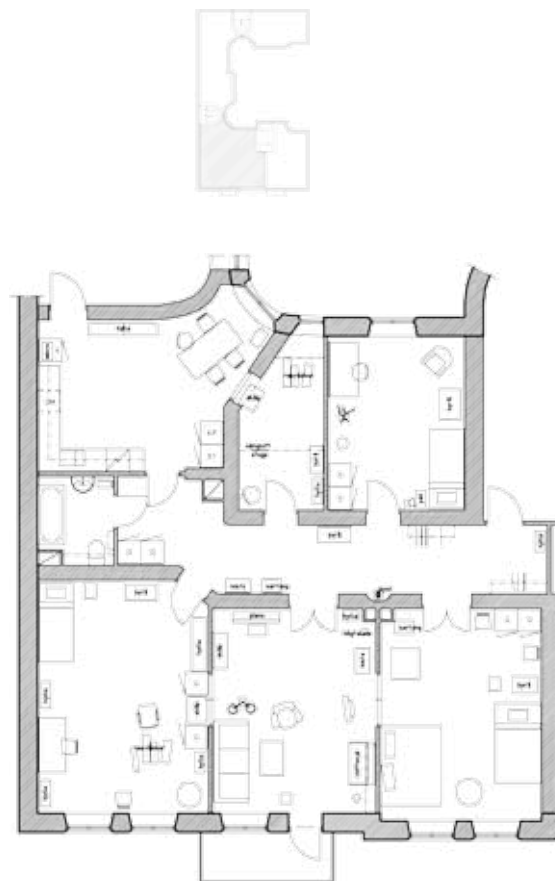
Byggår c:a 1900

Lägenheten ligger i Göteborgs stenstad och är från 1900-talets början. Lägenheten hyrs av en ensamstående mamma som har ett tonårsbarn och hyr ut 2–3 av rummen till inneboende.

Vid intervjutillfället fanns en inneboende, en kvinna 28 år. Fram till våren 2008 bodde tre vuxna och två barn i lägenheten.

Lägenheten är en typisk tredelad plan, där en mörk mittdel skiljer av en del med rum mot gatan och en del med rum mot gården. Ofta i den tredelade planen är förråd, bad, passager och liknande rum samlade i den avskiljande mittdelen.

Läget är fantastiskt, att det är högst upp i huset att det har en stor balkong, att det är ljus och att jag ser himlen, jag har utsikt över stan. Jag älskar hur den är planerad med naturliga gemenskapsytor och privata rum att dra sig tillbaka i och så ett stort kök.





Interiör från ett av de egna rummen. Förvaringsmöblen för alla prylar.

Planlösningen

Hallen är långsmal och bred nog att möbleras med förvaringsenheter m.m. Samtliga rum nås från hallen, vilket är en bra förutsättning för det kollektivboende som är aktuellt i lägenheten.

Så den är helt perfekt att dela för den har en lång hall, som är som en korridor, så alla har egen ingång till den här hallen.

Förutom ett par mindre förvaringsenheter så används inte hallen till annat än kommunikation. Längst in i hallen ligger det gemensamma badrummet.

Sovrummen är svåra att beskriva som sovrums då de används som små lägenheter i den stora lägenheten. Det är ingen storleksmässig skillnad mellan vardagsrum och sovrums. I sovrumsen ryms förutom säng, liten arbetsplats, förvaring liten sittgrupp.

Mitt i lägenheten ligger vardagsrummet. Där finns soffgrupp, TV, piano och en del förvaringsmöbler. Rummet har utgång mot den också gemensamma balkongen. Stängda dubbeldörrar vetter mot två av sovrumsen. Vardagsrummet är tillsammans med köket lägenhetens gemensamma rum.

Vardagsrummet är som i mitten av alltihopa och där har vi piano och musik och tv och sådär och så har det utgång till balkong dessutom. Så det är så naturligt att ha det som vardagsrum. Men sen är ju köket, som du ser, stort också. Kök, vardagsrum, hall och badrum har ju varit gemensamt.

Balkongen är en stor tillgång och en viktig kvalitet i boendet. Den har kvällssol och är stor.

Men vi har ju balkongen då, den är jättestor. Och eftersom vi är högst upp kan man ligga och sola där och vi äter både frukost och middag där på sommaren. Det är nog väster tror jag. Solen försvinner vid sjutiden.

Ja, jag älskar den och när man väl har fått den så är det som att det nästan blir ett villkor för att byta. /.../ Badkar är inte så viktigt, men balkong och gärna utsikt.

Köket är renoverat, troligtvis i mitten av 1970-talet. Det är ett stort rum med matplats vid fönstret mot gården.

Förråd finns i form av garderober i hallen och i respektive rum. Några av garderoberna är placerade av de boende framför dubbeldörren in mot vardagsrummet. Det finns ett källarförråd men det saknas ändå förvaringsmöjligheter.

Jag vet inte om alla människor tycker att det är för lite garderober i boendet. Man vill ha mer garderober och så fyller man på och så vill man ha mer ändå. Men i och med att det är en sekelskifteslägenhet finns det egentligen inga garderober utan dom som har ställts in har någongång gjorts väggfasta, men det är alldeles för lite garderober.

Material och detaljerna i lägenheten är en tillgång. Vackra golv, djupa fönster-nischer, spegeldörrar och annat.

Gamla lägenheter åldras mycket vackrare tycker jag men det är ju en fråga om smak. Jag tycker mycket mer om slitna ytskikt när det är på spegeldörrar än när det är en skamfilad masonitdörr. Hela lägenheten är ju sliten, den skulle ju behöva totalrenoveras.

Utemiljön, det sociala mellan grannar och trygghet

Huset ligger i en klassisk stenstad där gatuhus omgärdar en stor gård. På gården finns en del lektytor för barnen men även soprum och annat för de verksamheter som finns i bottenvåningarna. Den boende använder inte gården som uteplats eller umgänge med grannarna. Men passerar gården till cykeln och för att slänga soporna och liknande. Det finns en del barn i kvarteret och de använder gården. En del boende har motsatt sig detta då de tycker barnen väsnas för mycket så nu används gården mindre.



Bostadshuset ligger i Göteborgs stenstad.

STENSTADEN karakteriseras av slutna kvarter. Gaturummet är hårdgjort och husen möter gatan med tydliga socklar, utan förgårdsmark. Trottoarerna avgränsas från gatan med kantstenar. De ordnade gatufasaderna står i stark kontrast till kvartersgårdarnas myller av gårdshus, uthus, murar och plank.

Ja, vi har en gård som är allt annat än barnvänlig fast det bor mycket barn här på gården och dom leker ju där fast den är rätt stor, den är ju bara asfalt. Men det är dom vuxna som inte vill ha kvar asfalten. Barnen vill ju ha en stor asfaltyta och spela boll och rita hagar. Så ibland handlar det om att det ska vara föräldravänligt. Det har varit konflikter i huset och en del tycker att barnen har för mycket grejer som ligger och skräpar på gården. Så sätter dom upp lappar och nu har nog barnfamiljerna tröttnat. Jättetråkigt tycker jag. /.../ dom hade pool på sommaren och man hörde barnens skräk, nu har det avtagit.

Närheten till det mesta är en tillgång i boendet. Att kunna cykla till jobbet, gå till skolan, närheten till många olika affärer, närheten till nöjen och att den stora naturparken Slottsskogen ligger ett par hundra meter bort.

Ja, det är cykelavstånd till havet också och Slottsskogen kan jag springa i.

Trots att bostaden ligger granne med ett av Göteborgs nöjesstråk – Linnégatan – känns det som ett tryggt boende. Det är alltid mycket folk i rörelse, det är ljus och upplyst nattetid vilket är viktiga delar av upplevelsen av trygghet.

Ja, jag känner mig trygg för V:s del också. Det är väl kanske för att hon är uppvuxen i Haga och här och hon har vant sig till någon sorts streetsmartness. Hon har lite ögon i ryggen. Jag vet ju att det är värsta kroglivet på Linnégatan och det skulle kunna hända saker men jag tror att det är en fördel att navigera med människor istället för i mörka gångtunnlar.

Det finns en boendegemenskap i huset. Man hjälper varandra med barnpassning. Men vår intervjuperson har inget umgänge med grannarna. Det sociala livet – umgänget i boendet – sker i den egna lägenheten.

Jag vet flera som hjälps åt att hämta på dagis, man stöttar varandra. Det uppstår här för att det är så olika sorters människor. /.../ Nej, vi umgås inte alls. Men det är många som jag pratar med och som det inte skulle vara konstigt att bjuda hem. /.../ Men det är för att jag bor kollektivt, jag har mitt sociala liv här.

Ekonomi

Lägenheten är stor men ändå relativt billig. I samband med nybyggnad i kvarteret under 1990-talet revs några av grannfastigheterna och huset genomgick en enkel renovering i avvaktan på fortsatt planutredning. Genom att hyra ut några rum kan lägenhetsinnehavaren bo med högre kvalitet än om hon och hennes dotter hade bott själva.

Alltså, eftersom jag är frilansande i kulturbranschen finns det ju inte en chans att jag skulle kunna betala det själv utan hela upplägget är ju att vi delar den här lägenheten, och har varit fler om att dela på den och då har jag tyckt att jag haft ett fantastiskt bra boende som har gett mig livskvalité på det viset att jag haft så nära till alla mina jobb och V har haft nära till skolan och all min logistik med att vara borta mycket hemifrån det har gått att sköta så bra. Sen vet jag ju att det är låg kvadratmeterhyra om man ser på det på det viset men huset är eftersatt.

Passform

Lägenheten är stor och rummen är stora. Tillsammans med låg hyra ger det möjligheter till det kollektivboende som utvecklats i lägenheten. Lägenhetens organisation är en annan förutsättning för integritet och möjlig avskildhet trots att man bor nära.

Rummen är 15–20 kvm vilket gör dem generellt användbara. Privat och offentligt i bostaden kan varieras, då de har samma material och detaljutförande och att de kan nås från olika rum.

Genom att bo tillsammans har vår intervjuperson fått extra kvalitet i boendet med en stor lägenhet med centralt läge. Förutom det ekonomiska finns sociala fördelar med att bo flera tillsammans.

Bostaden ligger i ett urbant sammanhang där gatan är den offentliga sidan och gården den mer privat präglade sidan.

Balkongerna mot gatan blir därmed viktiga både för utnyttjandet av gatusidan där solen finns och ett gränssrum mellan det privata och det offentliga.

Gården används som traditionell gård i den äldre stenstaden med en kombination av plats för bottenvåningarnas verksamheter och lektytor för barnen. Den undersökta lägenheten ligger högst upp i huset och gården används inte som uterum. Den funktionen har istället den stora balkongen.

Lägenhet 9

Intervju 2008-12-18

Tvåpersonshushåll, två vuxna 20 år

Hyresrätt, 3 rok, 85 kvm, Västra Frölunda, förort

Hyra 5570 kr/månad

Ägare privat bostadsbolag

Byggår 1965

En stor trerumslägenhet från slutet av 1960-talet. Lägenhetstyp "Den neutrala hallen" där samtliga rum i bostaden nås från en korridor. Två unga män delar lägenheten. Vi intervjuade en av dem, vars flickvän också ofta bor i lägenheten. Männen har varsitt sovrum och använder vardagsrummet som kombinerat vardagsrum – arbetsrum. De jobbar hemifrån med webdesign, varvat med jobb på kontor och andra ställen. De har bott i lägenheten knappt ett år och under tiden renoverat ytskikt m.m.

Första gången jag kom in i den här lägenheten då såg den helt för jävlig ut. Förra hyresgästen här hade misskött den helt och hållet. Han hade haft en hund som hade gnagt upp alla lister. Så dom renoverade, tapetserade och lade nya golv. Så första intrycket var: det finns potential men det behöver fixas lite.





Bostadshuset ligger tillsammans med 13 likadana punkthus i en park med gräsytor och stora träd. I parken finns lektyr och gångstråk fram till de respektive husen.

Planlösningen

Hallen ligger i lägenhetens ena hörn. Intill hallen finns lägenhetsförråd och klädkammare. Hallen mynnar ut i badrumsdörren och fortsätter i form av en långsmal passage fram mot vardagsrum och kök. Förråd och klädkammare är väl tilltagna och användes i viss del som ett slags skräprum för saker de boende inte visste vad de skulle göra med.

Ja, vi har ju allting sådant i lägenheten. /.../ Här är en hel klädkammare som vi delar på. Sen har vi stora förrådet, det är nästa projekt. Det är här allt hamnar när vi inte vet var vi ska göra av det.

Köket ligger längst in i lägenheten och nås direkt från passagen, men har också en glasad öppning med dörr ut mot vardagsrummet, samt en i huskroppen helt indragen balkong. Männen lagar inte så mycket mat och köket räcker mer än väl till för deras behov. Men det känns ändå som om det blir trångt om man är två i själva beredningsdelen av köket.

Det är stort nog men det kunde varit bättre där man lagar mat. Men det är knappt värt att laga mat om man är två som ska äta, då är det nästan dyrare än att köpa färdig mat.

Sovrummen är 10 respektive 12 kvm. Rummens olika storlek har inte varit något problem då de valt rum. Men det blir trångt att möblera det mindre rummet med dubbelsäng då det från början är avsett att vara barnsovrumsrum.

Vi är två polare, vi vill inte bråka om det. Jag tog det minsta rummet, jag hade inte så mycket prylar ändå. /.../ så vi har ju inte spenderat alltför mycket tid tillsammans. Jag muckade för en och en halv vecka sedan, han muckade för två och en halv vecka sedan.

Vardagsrummet är drygt 20kvm och används både som arbetsrum och TV-rum/ umgängesrum. Rummet är ljust – har två fönster – och är öppet mot kökets matplats via ett glasparti.

Både han och jag är intresserade av datorer och web-design. Så vi sitter ju mestadels här och arbetar och hjälper varandra och kommer med tips och råd, så det är inga större problem.

Badrummet ligger intill entrén och har fönster. Ena väggen i badrummet är vinklad beroende på husets form. Det försvårar användningen av badrummet.

Det är ju ett komplicerat utrymme för det är snett. Men vi fick ju nytt badkar, men det finns inget bra sätt att hänga upp ett duschdraperi.

Originalmaterial och detaljer i lägenheten är till viss del ersatta under olika renoveringar. Samtidigt finns standardutförande med ekparkett i vardagsrummet och mattor av linoleum och plast i övriga rum. Materialmässigt finns få kvaliteter enligt de boende, det känns gammalt. Betong- och gipsväggar är svåra att rå på med olika ingrepp.

Det är byggt någon gång på 60-talet det här och det börjar bli gammalt och elektroniken är ju också från då, det känns som om det är väldigt tunna väggar, det är svårt att hänga upp saker. Det är gammalt./.../ Så länge man är medveten om det så får man planera därefter /.../ Snarare panikprojekt från 60-talet.

Utemiljön, det sociala livet, grannar och trygghet

Huset är ett punkthus och en del av ett ”hus i park” område där respektive hus saknar egen gård utan istället är en del av ett gemensamt grönområde med gräsmattor och stora träd. Mellan husen och fram till entréerna leder asfalterade gångstigar. Uterummet mellan husen används flitigt för bollspel och liknande.

Det är alltid folk där. Lite olika beroende av vad det är för dag. Barn som är ute och leker eller spelar fotboll, där är alltid aktiviteter.

Granne med bostadshuset ligger Frölunda köpcentrum där det också finns en stor kollektivtrafikknutpunkt. Intill bostadsområdet ligger också Frölunda kulturhus. Några 100 meter norrut finns ett stort industriområde. Närheten till affärer, kultur och kommunikationer är en stor tillgång i boendet.

Det finns ju en hel busscentral där nere också som går över hela stan så man behöver sällan vänta mer än tio minuter. Man behöver aldrig kolla upp några tider utan det är bara att knalla ner och ta första bästa.



Lekplats och samlingsplats i parken mellan husen.

HUS I PARK, kallas stadstypen, och karakteriseras av öppna stadsrum med fristående byggnader i form av punkthus eller lamellhus. Gaturummet är rumsligt öppet med fria ytor framför husen. Husen står i parkrum, indragna ett stycke från gatan och åtskilda från varandra. Rummet mellan husen, liksom gaturummet, är offentligt. Socklarnas möte med marken sker ofta i form av låga buskar och planteringsytor. Gatorna är ofta krökta och följer liksom husgrupperingarna topografin.

Det finns inga platser i huset där grannar träffas, förutom i tvättstugan. De boende umgås inte med grannarna, men känner till en del av dem som bor i huset.

Nej, dom enda grannarna vi känner är väl dom som bor på samma våning här. Vi brukar låna verktyg av varandra om vi behöver det. /.../ Det är klart att det kunde vara bra (att känna till grannarna bättre). Jag har ju inga kompisar jag umgås med i området på så sätt. Det hade varit kul att ha någon man kan koka middag med eller besöka på kvällen. Men man får ta det för vad det är.

Tvättstugan, en av få gemensamma rum, fungerar dåligt. Det är många som ska använda den och det finns få maskiner.

Det finns två tvättmaskiner. Det är åtta våningar i huset och fem stycken lägenheter på varje plan. Det är fyrtio lägenheter i varje hus som ska dela på två tvättmaskiner. Antalet boende i varje lägenhet ligger i snitt på fem personer tror jag. Enkel matematik säger att det blir problem. Man får vara ute i väldigt god tid för att boka tvättid.

Bostaden ligger i ett miljonprogramsområde som är relativt attraktivt och centralt. De boende har inga problem med otrygghet eller liknande. Den egna bilen står på en allmän parkeringsplats utan att bli förstörd. Men på kvällarna när köpcentrat är stängt kan de boende känna en viss otrygghet. Det förekommer våldsamheter och ibland kriminalitet i området.

Det är klart kommer man hem sent en lördagkväll och ska gå av vid Frölunda torg så får man nog planera sin väg och se sig runt. /.../ Det är väldigt mycket ungdomar som hänger precis utanför husen, men bryr man sig inte om dom så bryr inte dom sig. /.../ Det var några som rånade 7 Eleven här nere förra veckan. Någon hade slängt in en tårgas på ett skoldisco för två veckor sedan. Det är klart det händer lite saker men det är ingenting som stör mig.

Ekonomi

De boende är i stort sett nöjda med bostaden och kostnaden för den. Läget är inte i ett statusområde, men bra kommunikationer och nära till service och affärer är viktiga kvaliteter i boendet. Det är dessutom den första egna lägenheten. Kraven är inte högt ställda varken på läge eller planlösningsskvaliteter.

Man är ju inte så kräsen vad det gäller vart man ska bo, vi var väldigt nöjda med att få tag på den här, det var inte så att vi sökte någon annan heller. Vi fick ett erbjudande om att kunna få den här eller någon annan i det här området, vi behövde aldrig riktigt ge oss ut och söka. /.../ vi är två stycken som delar på det. Då blir det ca 2700 kronor/månad, det är inte så mycket för att ha en trea ganska nära stan. Det är klart värt det. Om man ser på vad alternativet är och alternativet är att flytta hem.

Passform

Familjetypen – två vänner som bor tillsammans – är sällan en del av diskussionen om bostadens utformning. Det är ett boende som ställer särskilda krav på integritet och avskildhet. Lägenheten passar de båda unga männen hyfsat bra men visar samtidigt på onödiga brister i planlösningen.

De båda har varsitt rum kopplat till hallen/passagen varifrån de når övriga delar av lägenheten utan att störa varandra. Bättre, för integriteten, hade det varit om rummen inte legat vägg i vägg. Mindre bra är också att det ena rummet är för litet för att på ett bra sätt rymma en stor säng. Mindre bra i lägenheten är att drygt 10% av bostadsytan utgörs av passage och korridor. Mindre lyckad är också indelningen i privat och offentligt med de privata delarna närmast entrén. Om web-designverksamheten expanderar och kunder kommer på besök, blir hela bostadens privata del exponerad.

De boende drabbas av konsekvenserna av en funktionsstyrd uppdelning av bostadens olika rum och ytor. Lägenheten är ett resultat av en planeringsprincip under 1960-talet med fokus på kärnfamiljens bostadskrav. Ett föräldrasovrum med dubbelsäng, ett mellanstort barnsovrumsrum med plats för en säng.

Med små justeringar av rumsorganisationen kunde mer likvärdiga rum ha skapats. Rum stora nog för att fungera som mer än en sovplats.

Den neutrala hallen har tillåtits ta alltför stor del av lägenhetsytan. Ett dagsljusbelyst badrum skapas på bekostnad av att det mindre sovrummet blir alltför smalt och litet.

De boende är båda i den ålder då bostad och boende har som minst betydelse. Bostaden eller stadsdelen är heller inget de planerar att bo i för en längre tid. Gården är inget de använde mer än som passage till och från den egna lägenheten. Stora gräsytor och lekplats gör att gården mer är riktad mot barn och barnfamiljer. Bostadens läge med nära till mycket service, affärer och bra kommunikationer är en kvalitet.

Lägenhet 10

Intervju 2009-01-07

Sambohushåll, två vuxna 32 och 24 år

Hyresrätt, 3 rok, 74 kvm, Amhults trädgårdsstad,
ny förort

Hyra 5570 kr/månad

Ägare kommunalt bostadsbolag

Byggår 2005

Lägenheten ligger i en nybyggd trädgårdsstad utanför Göteborg. I trädgårdsstaden blandas lägenheter, radhus, parhus och olika upplåtelseformer. Husen är två till tre våningar. Den aktuella lägenheten ligger i entréplan och nås direkt från gatan. I samma huslänga finns större lägenheter i två plan.

Huslängan bildar med två andra hus en kringbyggd gård där det finns samlingsplatser och lektytor för barn. Radhuslägenheterna och lägenheterna på entréplan har uteplatser mot gården. För den undersökta lägenheten finns också en uteplats mot gatusidan.





Vardagsrum och kök utgör ett stort gemensamt rum. I fonden hallen och den glasade entrédörren.

Planlösningen

Hallen är långsmal och rymmer kapphängare och två garderober. Intill hallen finns entré till det minsta rummet och badrummet. De boende tyckte hallen var OK vardagsvis men trång när det kom gäster.

Den kan kännas lite smal och trång om man är flera, men jag tycker ändå att den är stor nog för oss. Det är om det är många som kommer på en gång som den kan kännas trång, men det är lyxproblem. /.../ I garderoben får man plats med ytterkläder och vinterombyten, så har jag tänkt mig i alla fall.

Via fönster i och ovanför dörren är hallen dagsljusbelyst. Men samtidigt blir det insyn in i lägenheten.

Ytterdörren har en glasruta och det tyckte vi inte var så bra att man kunde se rakt in via den. Nej, jag tyckte inte alls att det var så bra. Så då köpte vi en fönsterfilm som bryter av men ändå släpper in ljus.

Köket ligger i öppet samband med vardagsrummet. De har flyttat undan en köksö som var en tänkt gräns mellan kök och matplats. Nu finns istället matplatsen intill kökets beredningsdel. Köket är stort och uppskattat. Det öppna sambandet mellan kök och vardagsrum är en fördel, tycker de boende.

Det fungerar jättebra. Just den här lösningen med kök och vardagsrum i ett, det känner jag är ganska så socialt, om man har en tillställning här så är det inte en person som behöver stå i köket. Man kan vara i köket och ändå vara med i själva snacket, man utesluts inte från gemenskapen, det är socialt och trevligt.

Nackdelen att ständigt behöva se på disk och diskbänk är inget större problem. Snarare fostrande menar de boende.

Jo, men det gör vi nog ändå. Det gjorde vi i vår förra lägenhet, vi har aldrig burit in disken. Men det är sant. Det är ju förberett för en diskmaskin och vi tänker väl skaffa det eftersom vi inte är några stora diskare någon av oss.

Så det finns en poäng i det att man ser disken hela tiden. /.../ Man kan inte stänga bort det som när man har ett avskilt kök.

Vardagsrummet är en del av ett stort rum och möblerat med en rejäl soffgrupp invid fönstren ut mot gården. Intill soffan står TV:n.

Vi har köpt soffan sen vi flyttade hit och tyckte att detta var en bra lösning där vi delade av rummet. Och ändå hålla öppet mot fönstret, jag tycker om att ha fönstret fritt från möbler.

Intill vardagsrummet ligger ett stort sovrum. Ena väggen är fylld med garderobers så det finns bara en uppställningsplats för dubbelsängen. Från sovrummet finns en glasad dörr ut mot uteplatsen.

Jag hade gärna haft någon kvadratmeter till på sidan så man fick lite mera utrymme, vi har ju en 1,60 säng, det funkar bra med den, men hade vi haft 1,80 hade det nog blivit lite trångt. På längden funkar det tycker jag. Jag gillar att vi har garderobers längs hela väggen. Dom har gjort det ganska lättmöblerat, man kan inte möblera på så många andra sätt. Annars kan man ju inte öppna garderoberna eller dörren ut.

Rummet fungerar bra men är känsligt för insyn från gården. Dessutom är det problem med tryggheten. De boende vill gärna sova med öppet fönster men det är svårt då man bor på entréplan.

Jag kan sakna att vi inte kan öppna det fönstret och det fönstret i sovrummet. /.../ i sovrummet vill jag sova svalt och jag känner mig otrygg med att ställa upp en dörr på natten. Även om det är ett tryggt område.

Ett högt sittande fönster, exempelvis ovanför altandörren hade varit en möjlig lösning för vädring och säkerhet.

Det andra sovrummen, vid entrén, har de ännu inte bestämt användning för. Rummet är litet och möblerat med en liten soffa och skrivbord. Men vid hemarbete sitter de hellre i vardagsrummet och jobbar.



Gaturum i Amhults trädgårdsstad. Till den undersökta bostaden hör en mindre uteplats mot gatan, invid entrédörren, skyddad av den nyplanterade häcken.

I TRÄDGÅRDSSTADEN finns tydliga stadsrum som byggs upp av hus och grönska, såsom häckar, träd, alléer och planterad förgårdsmark. Stadsplanemönstret är anpassat till topografin. Varje hus har en trädgård. Husen står nära gatan och är gaturummets väggar. Häckar avgränsar det offentliga gaturummet från den mer privata förgårdsmarken framför husen. Alléträden delar in gaturummet i mindre delar.



Gatan är det offentliga rummet medan gården är det privata uterummet med platser för lektytor och annat.

Just nu har vi det till övers. Det har blivit mycket att vi har slängt in allt det som vi inte vet var vi ska göra av. Vi tänkte väl oss något sorts gästrum och kombinerat förvaringsrum. /.../ jag tycker inte om arbetsrum. Totalt oinspirerande. Jag tycker det är jättehemskt att man gör ett arbetsrum i sitt hem. Det kanske man kan göra om man har sju rum, men jag är inte så intresserad av det. Vi är väl ganska överens där.

Badrummet är stort och rymmer egna förvaringsmöbler plus tvätt- och torkmaskin. Det finns många garderober och ett stort förråd i lägenheten. Plus yttre förråd för cyklar och barnvagnar m.m. Men man saknar ett eget yttre förråd. Nu finns ingen vinterförvaring av uteplatsens möbler och liknande saker.

Det (syftar på det inre förrådet) där är ganska stort men jag kan känna att jag skulle vilja ha ett till förråd ändå. Ja, för cyklar eller för större grejer. Ett förråd inne i lägenheten tycker jag är alldeles utmärkt för julstök och vår- och vinterkläder. Så jag tycker inte tanken är fel och det stör mig inte utan jag tycker det är bra, men jag hade önskat mig ett extraförråd.

Material och detaljerna i lägenheten var en viktig del av det första intrycket.

Jag lade märke till klinkergolvet i hallen, för det är ett sådant golv som jag älskar att ha i hall, det är så lätt att torka av. Jag gillade att det var parkett i det här rummet och köket också men där tänkte jag att det kanske inte är så smart ändå,

Andra material har varit mer irriterande. Taket utgörs av prefab betongelement. Det är ett material som är svårt att fästa upp lampor i m.m.

Däremot, det måste jag faktiskt säga med tanke på vilka problem vi hade, taket är gjort av ett sådant material att det går inte att sätta upp en skruv med slagborr utan vi var tvungna att hyra en sådan där borrhämmare. Jag tycker det är helt värdelöst.

Dom har ju gjort den lösningen att man ska kunna sätta sin lampa var man vill i taket, och det tycker jag är jättebra, men då får dom använda ett material som man inte behöver gå och hyra en borrhammare för. Vi stod här och brände det ena borret efter det andra och fattade inte vad vi gjorde.

Men att se elementskarvarna var inget negativt.

Jag tycker det är ganska roligt att det bryts av lite grann. Ja, jag tycker också det är ganska snyggt faktiskt.

Utemiljön, det sociala, grannarna och tryggheten

Den yttre miljön var en viktig del i valet av bostad. Låga hus är uppskattade, det ger en bra skala. De kringbyggda gårdarna är också uppskattade.

Framförallt skalan på husen, det är lite radhuskänsla, även om det är lägenheter.

Vi har inte två plan som det är i radhus, men vi har egen ingång och husen är bara två våningar och det är uppbyggt kring gårdarna. O:s lycka är nog bland dom mindre gårdarna. Man har den här cirkelkänslan, man känner sig lite inramad på något sätt. Nu har jag inte pratat med så många grannar men det verkar ändå vara möjlighet att kunna umgås så småningom.

Området känns tryggt. Det är en viktig aspekt för vardagen när man kommer hem sent med bussen, men också för framtiden om familjen skulle utökas. Skalan på husen, att det är överblickbart, att folk är ute och rör sig i området är viktiga delar i upplevelsen av trygghet.

Vi går utmed en liten grusväg som ligger där lite mer ödsligt, det är ändå inte så att jag känner att det är otryggt. /.../ Och om det blir barn så småningom så är det mycket mer värt än för en själv kanske. Här kan jag känna att det är tryggt. Det är avskilt på ett sätt men man kan ändå se vad som händer på gården, man är inte ensam utan andra är ute.

Om jag ska jämföra med alla mina boenden så kan jag säga att detta är ett av dom tryggaste jag har bott i.

Då de bara har bott några månader i området har de inte utvecklat kontakter med grannarna. Men de upplever ändå som om det finns goda förutsättningar att skapa bra grannkontakter främst genom livet på gården.

Nu har jag inte pratat med så många grannar men det verkar ändå vara möjligt att kunna umgås så småningom.

Kommunikationerna fungerar bra och det är nära till Amhult centrum där det finns gott om affärer, restauranger, kulturhus m.m.

Vi har vårdcentral, tandläkare, apotek, matvaruaffär och andra affärer och vad jag har hört ska dom bygga ut Amhult centrum ännu mer och göra ett köpcentra.

Ekonomi

Trots en relativt hög hyra trivs de boende i sin lägenhet. Markkontakten, uteplatsen är några av de främsta kvaliteterna.

Absolut. Jag bodde tidigare vid Slättadamm i en tvåa på andra våningen och vad jag saknade var en uteplats och det har jag här, den är ganska stor, ca 10 kvm. Så finns det också odlingsplättar om man vill ha det. Nu är jag inte så jätteintresserad av att odla men det kan ändå vara lite trevligt. Så det var kravet för att vi skulle flytta, att vi skulle bo på bottenvåningen och ha en uteplats. Jag känner att det är absolut värt vartenda öre, vi trivs jättebra här.

Passform

Lägenheten passar de boende bra på många sätt. Den är lagom stor och ekonomiskt överkomlig. Att bo på markplanet och ha uteplatser är en värdefull kvalitet. De saknar ett utomhusförråd för trädgårdssaker, bildäck och annat. Även planlösningsmässigt är lägenheten bra med sitt förenade kök/vardagsrum.

Det är intressant att se att en hustyp - tvåvåningslängan - som många associerar till barnfamiljens boende, även passar ett ungt sambopar.

Det är också intressant att hyresrättens bekväma boende är en uttalad kvalitet för det unga paret som ville göra andra saker än planera och bygga på en gemensam bostad.

Intressant var också de boendes kommentar om materialen i bostaden. Det var svårt att sätta upp saker i tak och väggar då de var av betong. Bostadens material försvårar den process de boende går igenom då de ska göra ett hem av sin bostad. Arkitekturforskaren Christina Redvall skriver om denna process i licuppsatsen *Bostadens estetik*, att det ”värdefulla finns mellan en människa och hennes bostad”. Att skapa ett hem med allt vad det innebär är att skapa olika sorters värden. Just i denna relation kan materialen främmandegöra om de inte förmår att upplevas som ”laddade med associationer och känslor”.⁵

Insynsproblematiken är ett problem. Det offentliga gaturummet avskiljs från bostaden med en smal remsa med gräsbeklädd förgårdsmark och en låg häck. De boende tycker det är för mycket insyn genom entrédörrens glasning. Även vid sovrummet mot gården fanns en sådan känsla. De hade inte bött i lägenheten länge nog för att ha använt uteplatsen mot gatan. En markering av färgårdsmarken i höjdled 10–15cm skulle antagligen förstärkt känslan av integritet och avskildhet på platsen. Kanske en avskiljbar hall kan vara en annan åtgärd. Den idag 50–60cm höga häcken kommer att inom några år växa till sig och kanske den kan med att göra uteplatsen mot gatan mer privat och insynsskyddad.

På gårdssidan finns en liknande problematik. Det är lätt att komma nära bostaden för en utomstående.

5 Redvall, Christina: *Bostadens estetik*, lic uppsats, Chalmers, 1987.

Lägenhet 11

Intervju 2009-01-08

Singelhushåll, envuxen 36 år, tre barn 3, 6 och 9 år.

Bostadsrätt 1 rok, 35 kvm, Masthugget, äldre förstad. Rent kontraktsmässigt äger mannen och kvinnan varsin 2:a på 42 kvm, Men varannan vecka blir lägenheten en 1:a på 35 kvm och varannan vecka en 3:a på 49 kvm

Boendekostnad 6000 kr/månad

Byggår c:a 1930

Föräldrarna har skilt sig och har delad vårdnad av barnen med varannan vecka. De har sökt en bostad som kan delas av, så att barnen kan bo kvar i sina rum och där de själva kan ha varsin egen del i anslutning till barnens rum. De bor nu i ett landshövdingehus. Respektive förälder har ett rum och kök som sin egen del av lägenheten. Barnens rum, som ligger mellan föräldrarnas rum, hör till den föräldern som har vårdnaden.

Vi hade hört om lägenheter som man kan dela så att barnen kan bo kvar i sina rum då man skiljs, det gör att barnen inte behöver splittras från hemmet. Vi har gått och grunnat på hur fasiken gör man det där? Hur ska det fungera med vårt liv här i Masthugget, för vi har etablerat oss här. Vi har förskola här nere och är engagerade i föräldrakooperativ.





Kvarterets utsida, stora nivåskillnader har tagits upp av en hög sockelmur. Entré sker från en entrébrygga på konsoler.

Planlösningen

Lägenheten köptes som en fyra men var från början två mindre lägenheter, vilket gjorde det lättare att dela den igen. De boende har byggt om och renoverat lägenheten. Nu delas bostaden via de två dörrarna till barnens rum. Man låser en av dörrarna och rummen kopplas till den ena delen av lägenheten. En neutral hall i respektive lägenhet fungerar som koppling till de olika rummen. Springer barnen fram och tillbaka mellan lägenheterna?

Det trodde vi att dom skulle göra men det är väldigt symboliskt med den där dörren. Jag reglerar den här på insidan så då kan dom inte öppna, men dom har aldrig ens tagit i den, det är så självklart för dom att nu är vi här, dom har ju sina rum.

Hallen är förutom entrérum också koppling mellan de olika rummen. Den är liten och de många öppningarna gör att det inte finns mycket plats för förvaring.

Det är så dåligt med garderober och samtidigt ska man ha en massa grejer, jag tänkte att här får man väl bygga något hyllsystem.

Köket ses som hjärtat i lägenheten, det är här man umgås. Det är planerat och byggt av den boende. Sittplatsen är en väggfast bänk och en eller ett par stolar. Sittbänken är flexibel och ger utrymme för fler att sitta. Arbetsdelen är liten men planerad så att de nödvändigaste funktionerna finns med och så att det ska gå lätt att jobba i köket.

Det var väldigt kul när man kunde bestämma själv. Den här lösningen är jag väldigt nöjd med för här får vi plats. Jag har haft åtta stycken på middag här och det har funkad, det är kul att det går att göra. Jag känner mig lite som en DJ, för jag kan stå här och kan liksom dra där och stå så här och prata och servera och jag behöver inte röra mig ur fläcken, så jag har verkligen tänkt igenom det här hur jag ska ha det.

Det var väldigt roligt för jag har bara hyrt i alla år och man har anpassat sej efter vad som finns där, så det har varit väldigt kul att planera själv.

Vardagsrummet har en kvadratisk form och ett generöst fönster. Det uppfattas som ljust och har utsikt med horisont, detta uppskattas.

Jag gillar att det är ett ljust vardagsrum. Det kvällsljus som kommer från klockan ett eller två, helt ljuvligt, och så horisont. Jag ser Hisingen och jag ser inte vatten men det är väldigt luftigt och ljust. Jag ser fram emot våren och sommaren här nu.

Då lägenheten renoverades var ett alternativ att placera köket där vardagsrummet är, men köket fick ligga kvar. Vardagsrummet är det lite större rummet och används som vardagsrum och sovrum.

Det är fortfarande så att barnen kommer till en på natten och sover, det är mysigt. Vardagsrummet är egentligen inte optimalt för mig ännu för jag tycker inte att jag utnyttjar det så mycket. Jag sover i det och jag spelar spel med ungarna där och jag har mina grejer men annars är det inte så mycket funktion i det, jag är inte där så mycket. Men det kan ju utvecklas. Jag har inte blivit klar med allting.

Arbete sker inte i hemmet. Att ge arbetet en plats eller ett eget rum är inte aktuellt, detta ses som ett sätt att inte blanda fritid och arbete.

Jag har bestämt mig för att inte blanda arbete och fritid, så jag jobbar inte hemma, det är väldigt skönt. Innan vi fick barnen var det väldigt blandat. Både jag och barnens mamma var egenföretagare, och jobbade hemifrån. Det är mycket den erfarenheten som har gjort att jag inte vill ha det så. Man visste aldrig riktigt när man var ledig och när man jobbade. Så jag har inget behov av ett arbetsrum. Jag har inget behov av ett rum, jag ställer mina räkningar någonstans i någon hylla, jag njuter av att det inte måste vara en viss plats.

De två yngsta barnen delar rum. Den ena av dom är sju år och går i första klass, han kommer inom ett år att ha behov av ett eget skriv-



Ett av de större rummen.



Genomsikt tvärs lägenheten, från det stora rummet, via hallen in mot köket och gårdssidan.

bord för läxor. Men hittills har det blivit så att dom sitter här (köket) och gör sina läxor, det blir nästan mysigare, då kan man prata med dom samtidigt. Det blir här man är, än så länge är det så. Och dom använder mitt sovrum som sitt rum också, dom tar fram hockeyspelet och så spelar vi det. Än så länge fungerar det, sen får vi se. Det blir trängre och trängre förstås ju större dom blir. Så jag kan inte svara på hur länge det håller. Vi har byggt en loftsäng här (barnens rum) till ett av barnen, man kan bo på höjden. Det handlar ju väldigt mycket om standard.

Jag funderar på det, vi bodde innan i en helt löjligt stor nybyggd lägenhet, en sexa på 140 kvadratmeter, som vi fick av Familjebostäder för vi var trångbodda. Den var helt nybyggd och jättefin på alla sätt men inte charmig och inte särskilt välorganiserad. Det var ett skrytbygge egentligen. Då tänkte jag att vi betalar mycket i hyra för den här luften som vi inte använder. Vi hade ett rum som faktiskt stod tomt, vi kunde inte fylla det med något, det kändes fäntigt. Det finns en sådan definition att varje barn ska ha ett eget rum, så enligt den definitionen är vi fattiga. Det tycker jag är provocerande, resursslöseri tycker jag är lite onödigt. Man tar bort lite grejer istället för att få det lite luftigare, man har ju så mycket grejer att man knappt kan se dom.

Förråden finns på vind och i källare.

Vi har fyra stycken som tillhör den här lägenheten i och med att det är två lägenheter, så vi har två var. Källarförråden har vi tillsammans för barnens grejer och så har vi varsitt vindsförråd.

I lägenheten finns det inte mycket utrymme för förvaring men det ses inte som ett stort problem.

Jag har en klädkammare som är inbyggd i väggen, där jag har mina kläder, det räcker ganska gott. Jag ska bygga lite mer hyllor i vardagsrummet och det blir nog så att jag bygger hyllor här i hallen tror jag. Jag är glad att det inte är garderober i lägenheten för jag tycker dom är så fula, jag gillar att man kan ha en egen lösning på det.

Att huset är gammalt och har trägolv och detaljer från förr uppskattas.

Jag har tagit fram det gamla golvet, tidigare var här en gräslig plastmatta. Jag har slipat och målat, det är lite pippilångstrumpkänsla. Jag gillar verkligen dom här enkla materialen, det är trä och det är rejält byggt, robust och charmigt tycker jag. Det är precis en sådan här lägenhet jag vill ha. Jag vantrivdes faktiskt i det nybyggda huset, jag tycker det var opersonligt. Det gör inget med lite skavanker, det ska nästan vara det.

Utemiljön, det sociala och trygghet

Att bo kvar i stadsdelen då man bytte boende var viktigt, barnen har plats på förskola här. Förskolan ligger på husets gård, den drivs som föräldrakooperativ och via detta känner man många i området. Utemiljön uppfattas som trygg för vuxna och barn. Barnen kan röra sig ute på gården på egen hand och uppsöka kompisar då gårdsrummet uppfattas som ett rum där föräldrarna har kontroll. På gården finns en bra lekplats.

Jag är ordförande för föräldrakooperativet, så jag lär känna folk här. Det är väldigt kollektiv stämning på gården. Man hjälper varandra med viktiga grejer. Jag tycker verkligen om den här känslan att man vet att man kan gå över till grannen och fråga efter verktyg. Jag tycker det är mysigt och ungarna springer fram och tillbaka till sina kompisar och så ringer dom bara, jag är hos den nu, jag kommer hem sen. Det är väldigt skönt.

Gården är också en social mötesplats. Vilka använder gården, är det alla i huset?

Det är vissa kategorier, men det är många. Här är alltid tio barn ute på gården på sommaren, folk sitter och läser, det är gårdsfester och det är mysigt.

Att bostaden har ett centralt läge och en närhet till Slottsskogen ses som stora kvaliteter.



Ett av barnrummen med sängen i etage ovanför dörren och den nyinsatta dörren in till det andra barnrummet till höger i bilden.

Det är ett väldigt tryggt boende. Inga bilar.

Själv har jag nog aldrig varit en otrygg person, jag känner mig inte hotad här i stan. Och för barnens skull, nej, Slottsskogen är ju fantastiskt fin. Det känns väldigt bra att ha ett stort strövområde nära. Ju större barnen blir desto mer använder dom det. Det är positivt att det är väldigt centralt och mycket natur. Jag brukar tänka, var skulle jag hellre vilja bo? Brännö kanske, något ännu mer naturnära, men annars kan jag nästan inte komma på något bättre än att bo här för det är så idealiskt.

Kommunikationer fungerar bra, det går många bussar. Det centrala läget gör att det är nära till mycket, cykel är vanligaste transportmedlet. Servicen är bra. Tycker du kommunikationerna är bra?

Ja, bussen går var sjätte minut, om jag tar buss, det gör jag nästan aldrig, jag cyklar. En bankomat hade varit bra, men det går att lösa för han här på hörnet tar visakort, man kan ta ut pengar vid köp. Här nere finns videoaffär och blomsteraffär och glasmästare och jourlivs, allt sånt som man behöver. Om en stund ska jag gå ner här på lokalpuben, dom har jazzkvällar.

Ekonomi

Kostnaden för lägenheten uppfattas som överkomlig då man kan göra en så här specifik lösning. Kostnaden för den andra föräldern är ungefär lika stor.

Det är helt fantastiskt att det går att lösa. Det är väldigt dyr kvadratmeterhyra men med den här lösningen och gården som är så speciell och i vår situation, att vi har barn i förskolan precis här, så är det mycket värdefullt.

Passform

En viktig funktion för de som bor i lägenheten är föränderbarhet. Barnens rum ska kunna kopplas till respektive förälders bostad under de veckor var och en har vårdnaden.

Möjligheten att låta barnen ha en fast punkt även då man har delad vårdnad ses som viktig.

Ja, så har vi renoverat. Vi satte upp en dörr mellan dom här rummen (barnens rum), så när man har barnen har man den här delen här, och så har den andra parten en etta med hall. Det har funkat väldigt bra hittills, barnen har reagerat väldigt bra på det. Dom har inte fått de reaktionerna som man ofta får vid skilsmässa, att dom blir nervösa. Det har nästan varit tvärtom att vi har undrat, kommer det ingen reaktion, ska dom inte börja fråga, och det har dom nästan inte gjort alls. Dom har den här basen.

Lägenheten är ombyggd efter de behov som familjen har idag. Man kan redan se att det finns förändrade behov framöver när barnen blir större och föräldrarna kanske har en ny relation. Då behövs en större bostad.

Hur går det om någon av er träffar en ny partner?

Jag tror inte det är aktuellt för någon av oss just nu, utan vi får se. Hur det än blir så känns det som en smidig övergång för barnen att långsamt förstå vad det är som händer med oss. Det är också en fråga om lägenhetens föränderbarhet.

Det känns som om ni har gjort en optimal lösning för det som är nu. Om man skulle blicka framåt, hur gör man då?

Då köper man nog grannens tvåa bredvid eller ovanför eller någonting. Och det är ju kul att känna att det faktiskt finns den möjligheten för nu känner vi ganska många här och så fort det händer något går skvallerlingen om man ska sälja. Ja, då köper vi den delen så får du sälja resten av lägenheten till någon annan. Så det kommer nog att kunna gå att göra.

Så det finns dom som sålt rum också menar du?

Ja, absolut. Folk styckar lägenheter.

Huset har från början en traditionell plan för ett landshövdingehus med tvåor och ettor. Idag finns lägenheter av många olika storlekar. Lägenheterna kan bestå av ex 1,5 eller 2 eller 2,5 lägenheter enligt den gamla indelningen. Lägenheterna växer och krymper allt efter behov, både inom ett våningsplan och med flera våningsplan inkluderade.

Så hörde vi att en familj som bor här hade köpt tre lägenheter, dom har tre barn, så dom har en tvåa i mitten och varsin etta på varsin kant. När vi hörde om det tyckte vi att det lät spännande och vi ville se om man kunde få tag på något sådant. Sen kom det här. Det är två lägenheter, två tvåor som är ihopslagna. Så det var en fyra när vi köpte den för då fanns det ingen vägg här i hallen, den har vi satt upp. Vi har delat lägenheten på två, så barnen bor i rummen i mitten och jag och barnens mamma har rummen på var sida. Vi köpte den som en lägenhet, men har satt upp en vägg som delar hallen. Det är små lägenheter här och många gör så här på ett eller annat sätt. Man köper en lägenhet till och bygger ut uppåt eller åt sidan. Här är bara ettor och tvåor som man byggt ut så nu är här både fyror och femmor. Det är mycket uppfinningsrikedom, det är kul, det är många roliga lösningar.

Bostadshuset visar upp ett boende som är i ständig förändring och formas efter de boendes behov. Att det är bostadsrätter gör att de boende själva har möjlighet att i stor utsträckning påverka både storleken och utformning av bostaden. Ger husets lägenhetsplanlösningar en bättre grund för denna flexibilitet än andra lägenheter?

Gården är en stor tillgång i boendet. Det är ett avgränsat, överblickbart gårdsrum där få lägenheter per trapphus gör att man enkelt lär känna vem som bor var. Gården är en trygg miljö för de mindre barnens lek. Närheten till en stor naturpark och samtidigt nära till affärer i stadsdelen är också en del av kvaliteter i boendet.

Lägenhet 12

Intervju 2009-01-09

Gift par 64 och 61 år.

Hyresrätt 4 rok, 94 kvm, Majorna, äldre förstad.

Hyra 7000 kr/månad

Ägare - ett privat bostadsbolag

Byggår 1962

Lägenheten är byggd i slutet av 1960-talet och är av typen "Neutral förbindelse" där nästan samliga rum nås från hall/korridor. Lägenhetstypen har använts, med små korrigeringar i förortslägen men även i centralt belägna bostadsprojekt under 1960-talet. Lägenheten är mycket rationellt planerad med tvärgående innerväggar som gör att vardagsrummet och det stora sovrummet är lika breda, liksom kök och det minsta sovrummet. En balkong mot entrésidan nås från vardagsrummet. En innerdörr mellan vardagsrum och kök är igenbommad med hjälp av en bokhylla. I 4-rummaren har tidigare 2 barn bott och deras rum är nu gästrum respektive arbetsrum.

Ett stort plus är det centrala läget och den fina utsikten ut över hamnen.

Det är läget. Vi har i och för sig goda vänner som har lägenhet där uppe på Gråberget med utsikt över hela hamnen. Det har inte vi, men vi är väldigt nöjda med det vi har. /.../ vi ser ju vattnet där och båtarna som går förbi.





Bostadshuset ligger vid ett torg.

Planlösning

Hallen består av två rumsdelar i samverkan. Dels en entrédel med kapphylla, garderober och entré till badrummet och dels en smalare passage som leder fram till vardagsrummet. De boende uppskattar hallen men skulle gärna se att det fanns mer yta och mer förvaringsmöjligheter i hallen.

Jag tycker den fungerar bra. Vi ska hitta en annan möbel dit, vi har möblerat om lite. B:s föräldrahem såldes för ett par år sedan.

Köket är ett parallellkök med beredningsytorna på ömse sidor en passage fram mot matplatsen som ligger vid fönstret ut mot balkongen. Från matplatsutrymmet leder en dörr in mot vardagsrummet och en dörr in mot ett gästrum. Dörren mot vardagsrummet är stängd. De vill ha mer vägg att möblera mot i vardagsrummet.

Ja /.../ det finns en dörr emellan men den satte vi igen, den tog sån plats, man kan gå runt.

Vägg i vägg med köket ligger lägenhetens enda badrum. Med dörr ut mot entrén och det minus det innebär att behöva passera den del av hallen man går in med grusiga skor m.m. De har en egen tvättmaskin i badrummet. Badrummet är OK tycker de boende, men de saknar ett extra wc, särskilt när de har besök.

Det jag kan sakna när vi är några stycken här är en till toalett. Det är en brist i en så pass stor lägenhet att det bara finns en toalett. /.../ det finns inte här. Och badrummet är rätt nedgången. Jag har renoverat hela lägenheten själv något år efter att vi flyttade in här, men då kaklade jag inte badrummet

Sovrummen är tre till antalet. De användes tidigare som barnrum och föräldrum men är idag gäst- och arbetsrum. Det stora sovrummet är mycket rymligt och har fönster i två väderstreck. Det är det enda läge som gavelsituationen utnyttjas. Det mindre rummet intill är dotterns rum. Det används då och då när hon kommer hem på besök.

En fördel är att sovrummet innanför köket ligger med ett visst avstånd från de andra sovrummen, vilket gör att man inte stör varandra.

När båda barnen bodde hemma då var det ju belamrat i alla rum, men det är det ju inte idag. Nu har vi gästrum och arbetsrum där inne. Dottern läser till sjuksköterska i Lund, hon kommer hem och bor här ibland. Eller när grabbens familj kommer från Stockholm då bor dom i ett sovrum som är innanför köket, det gör att man inte stör varandra.

Vardagsrummet ligger i hallens förlängning och är stort nog att utan problem rymma både matsalsbord och soffgrupp med TV-bänk. Man kan vara många utan att det känns trångt.

Lägenheten fungerar, nu har vi haft julgranen i det hörnet där borta. På julafton var vi tretton personer runt det där bordet och det var inte trångt ändå. Lägenheten sväljer så pass mycket.

Det finns inget större förråd i lägenheten. Garderober finns i hallen, och i sovrummen. Det finns också ett källarförråd. Förrådsytan är tillräcklig men på grund av inbrott känns det inte säkert att förvara saker i källarförrådet.

Det som är nackdelen här är att i källarförråden är det inbrott så ofta. Dom bryter sönder dörrar. Tre omgångar var det inbrott här i vinter. Nu har dom inte gått in i vårt förråd men dom har gått in i gången till vårt förråd. /.../ Vi sätter inte ner något av värde där ändå. /.../ men det i källaren är ganska rymligt.

I källaren finns också en tvättstuga och även där är det problem med att saker försvinner. Dessutom är tvättstugan dåligt utrustad för att svara mot så många hushåll.

Sedan har vi tvättstuga i källaren och vi har även tvättmaskin här uppe. Nu har man renoverat tvättstugan. Där finns tre maskiner och två torktumlare och fyra tvättider per dag så det sväljer ju rätt bra, men problemet i en sådan miljö är att folk städar inte efter sig, det är så skitigt och dammigt. Man kan också bli av med kläder där, jag blev av med ett par nya jeans.



Det stora sovrummet, 15 kvm, och det enda rummet där gavelläget utnyttjas för extra fönster.

Balkongen är en viktig kvalitet. Den är väl använd, rymlig nog för att möblera med bord och stolar. Den enda nackdelen är att det ofta blåser kring balkongen, men i samband med pågående fönsterrenovering ska balkongerna glasas in.

Den är stor och rymlig, ja. Där har vi trädgårdsmöbler på sommaren. Vi sitter ofta fem stycken därute, det är inga problem. /.../ Det är ju ofta blåsigt men på sommarkvällarna är det fint. Jag är väldigt positiv till att dom ska glasa in balkongen då blir den mycket mer användbar och man kan ha möblerna där hela vintern och behöver inte ta dom upp och ner i källarförrådet.

Material och detaljer i lägenheten har hög klass. Det finns en vacker ekparkett i hallen och det stora vardagsrummet. Men samtidigt är fönstren dåliga, ett fönsterbyte pågår, det saknas en riktig fläkt i köket. Men överlag är betyget högt.

Jag tycker det är välbyggt. Vi är väldigt nöjda med lägenheten. Vi skulle önska att det funnits en riktig fläkt där man blåser ut oset och inte en kolfilterfläkt, men lägenheten vädras ut väldigt snabbt. Har vi stekt eller lagat mycket mat då öppnar vi till balkongen så blåser det ut, det är bra.

Utemiljön, grannarna, det sociala och tryggheten

Lägenheten ligger i centralt läge i utkanten av Göteborgs centrum. Det tar 20 min att gå in till centrum och 5 min med spårvagnen som stannar vid torget. Det finns gott om affärer, restauranger och annan service i närheten. Ett plus är också närheten till Slottsskogen, ett stort naturparkområde i närheten

Jag tycker det är bästa tänkbara. Vi rör mycket på oss, motionerar, och jag cyklar till Östra varje dag de dagar jag inte behöver bil i tjänsten. Slottsskogen ligger åt det hållet och Nya Varvet och Röda sten och hamnen och väldigt många fritidsområden och kommunikationerna är mycket bra, bättre kan det inte bli.

Läget är urbant och entrésidan av lägenheten vetter direkt ut mot ett stort sten-satt torg. På baksidan finns park uppblandad med hus, parkeringsplatser, gångvägar m.m. När barnen var mindre lekte de på en intilliggande lekplats.

Det finns en lekplats en liten bit upp i backen här. När barnbarnen kommer hit går vi till en lekplats på Gröna gatan och det finns andra lite längre ner här, men det finns inget sådant som hör till fastigheterna här och det är en brist.

De boende saknar en egen gård eller annat utomhus som hör till huset.

Nej det finns det inte (egen gård), men man har ju balkongen. Vi har tagit med oss en termos ibland och satt oss nere på Sjöbergen eller i hamnen, det är ju nära. Man kanske tar med sej en bok och sätter sej på berget där nere.

De har inget umgänge med grannarna förutom i en bostadsrättsförening under bildande. De känner till dem som bor på samma trappplan, men det är mest att man säger hej till varandra på väg ut eller in i huset. Nu finns inga gemensamhetsanläggningar förutom tvättstugan. De saknar en gemensam lokal eller lägenhet för huset.

Nej, och det är något man kan sakna, att det skulle finnas någon typ av övernattningslägenhet. En lägenhet skulle kunna stå tom som man kan boka sej på, det finns inte. Det har flyttat in nya grannar här intill men annars känner vi alla grannarna i huset. Det är inte så att man går till varandra och fikar. Vi har varit hos dom här bredvid och ätit någon gång och dom har varit här. Vi står och pratar lite och säger hej.

En del incidenter med våld i närheten har inte påverkat så mycket när det gäller känslan av trygghet i boendet. Oro har de istället känt för barnen när de växte upp och var ute på stan om kvällarna.

Visserligen hade vi skottlossning här i höstas, men det känns tryggt. Majorna är ju varken värre eller bättre än något annat område. Visst finns det inbrott och kriminalitet men som boende känner vi oss trygga.

Ekonomi

De boende är nöjda med sitt boende. Hyran är rimlig i förhållande till bostadens storlek och läge. Att bo i hyresrätt är ett bekvämt och bekymmersfritt boende. De har också en sommarbostad som alternativt boende sommartid.

94 kvadratmeter, fyra rum och kök. Vi tycker att det är ett kanonläge. Det är skaplig hyra inklusive parkering i garage. Vi betalar ungefär 7000 kronor i månaden. Det kommer väl att höjas allteftersom man gör underhåll här, nu pågår fönsterbyte. Vi har varit och tittat på lägenheter här uppe i backen som har varit till salu och även på en del radhus, men vi har sommarstuga och vi har känt att det här är jättebra, att ha en hyreslägenhet och inte behöva skotta snö och klippa gräsmatta utan då har vi sommarstugan som ligger i Västergötland.

Passform

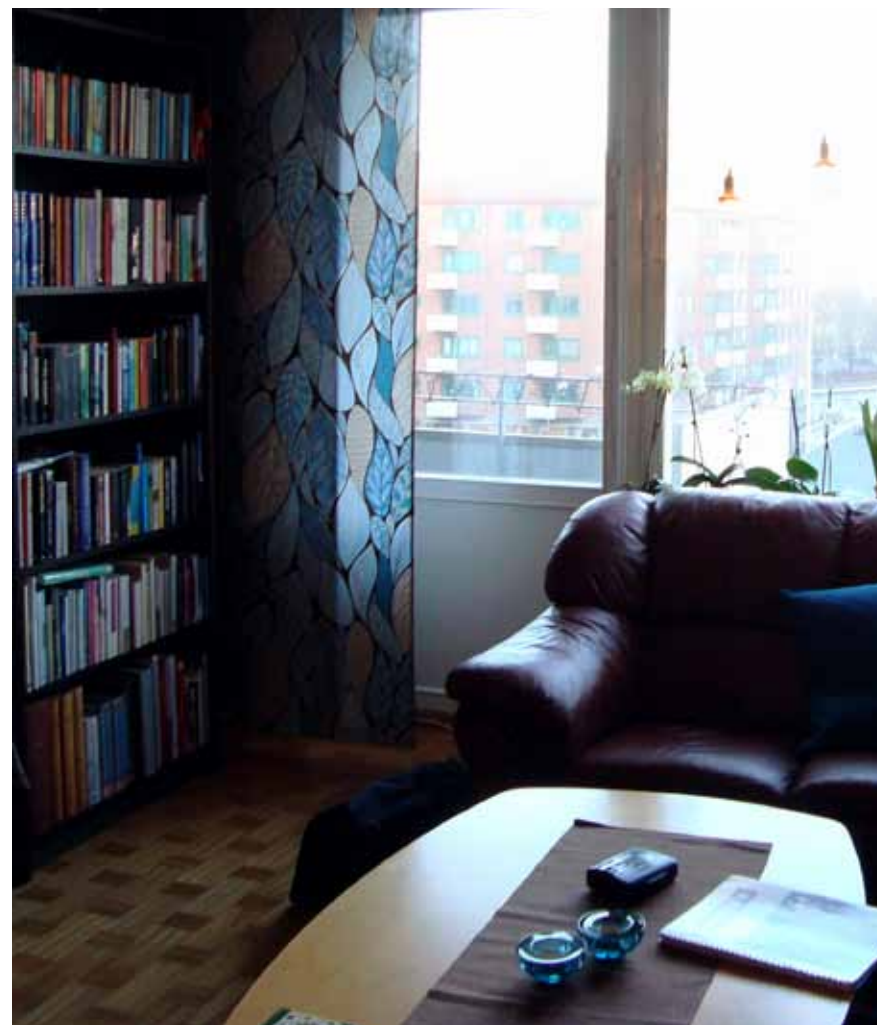
Bostaden passar de boende mycket bra. De har tidigare bott med två barn och inte ens då varit trångbodda enligt trångboddhetsnormen. De har nu både gäst- rum och arbetsrum.

Lägenhetens rumsorganisation gör att sovrummet invid köket är tydligt avskilt de övriga sovrummen och vardagsrummet. Det finns en möjlighet till parall- ellitet i lägenheten genom att kök, entré och bad nås från det ovan nämnda sovrummet utan att man måste passera vardagsrummet.

Huset är ett lamellhus med en offentlig framsida mot ett torg och en offentlig baksida som vetter ut mot ett splittrat grönområde, parkeringsplatser, gator m.m. De saknar en privat präglad utemiljö. Nu är de hänvisade till balkongen.

De saknar också umgänget med grannarna i huset. Det finns boendeformer – exempelvis konceptet BoVista (<http://www.bovista.se/>) – som utgår från viljan till viss boendegemenskap.

Sociologen Sören Olsson har beskrivit vikten av någon sorts gemenskap i boendet som han kallar för ”det lilla grannskapet”. Kanske är det detta lilla grann- skap som saknas?⁶



Vardagsrummet med vacker mönsterlagd stavparkett. Från vardagsrummet nås balkongen. Till höger bokhyllan som de boende placerat framför dörren mot köket.

Närheten till bra kommunikationer är en tillgång i boendet. Balkongen med utsikt över grannskapet och hamnen är också en viktig kvalitet. De boende ser fram mot att få balkongen inglasad och därmed få ett extra rum till lägenheten då balkongen kan användas under en betydligt längre period.

Lägenhet 13

Intervju 2009-01-15

Sambohushåll, två vuxna 32 och 33 år

Hyresrätt 2 rok, 60 kvm, äldre förstad

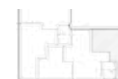
Hyra 4600 kr/månad

Ägare - kommunalt förvaltningsbolag

Byggår 1933

Lägenheten ligger i en 1920-tals stadsdel. I förstadsområdesläge till Göteborg. Huset formar en delvis kringbyggd gård, men lägenheten nås från en entré som vetter mot gatan. Lägenhetstypen är en klassisk bostadstyp – innan modernismen. Rummen är inte funktionsdifferentierade. Familjen väntar barn och letar efter ett annat boende. Främsta anledningen till att de vill flytta är bekvämligheten. Huset saknar hiss.

Vi har egentligen inte tänkt bo kvar här så länge till. Vi letar efter större lägenhet. /.../ Vi kollar väl utanför stan i första hand. Där är det lite lugnare, det här är lugnt när man är två men ett barn som växer upp kanske behöver ytterligare trygghet, mindre trafik och bättre luft, så därför tänkte vi flytta från stan. Landshövdingehus är ju inte dom bekvämaste när man får kånka en barnvagn upp för trapporna.





Köket som de boende upplevde som dåligt planerat med diskbänk i hörn mot kyl- och frys-skåp, samt alltför kort avstånd mellan spis och diskho.

Planlösningen

Hallen ligger centralt i lägenheten och från den nås badrum, vardagsrum och kök. I hallen ryms två garderober och en kapphylla. De boende tycker att hallen är liten och fungerar bäst då de bara är två.

Rymlig kan man kanske inte säga att den är, den är ganska liten men den är inte för liten tycker jag. Det fungerar ju bra när det är bara vi två. Hade vi varit fler tror jag det hade varit trångt. Man får inte plats med barnvagn.

Barnvagnarna ställs i källaren. Det finns ingen hiss och det är svårt att bära upp barnvagn och barn samtidigt uppför trappan.

Köket rymmer både matplats och beredningsyta. De boende är inte nöjda med sitt kök som de tycker är trångt och dåligt planerat. Främst är det kyl- och frys-skåpets placering i ett hörn med vatten och diskho alldeles intill. Det gör att det alltid blir trångt i köket om man är två som lagar mat tillsammans.

Det är tyvärr ganska dåligt planerat, men det kanske inte går att göra på något annat sätt. Allting är samlat på ett enda ställe. Så är man en så är det bra, är man två som ska göra något så är det helt hopplöst. Man har allt i ett hörn, så man springer på varandra hela tiden. Det är väl nästan det som jag tycker är sämst med den här lägenheten, just köket.

Vardagsrummet ligger mellan hall och sovrum och är något mindre än det traditionella sovrummet. Det har två fönster och rymmer en soffgrupp, TV och bokhyllor. Sovrummet har varit lätt att möblera och det uppskattas för att det är ljust. De boende ser inga nackdelar med att vardagsrum och kök är skilda åt. Ljudet från diskmaskinen är en av de saker de vill slippa när de sitter i vardagsrummet. När de äter tillsammans med vänner sitter de alltid i köket.

Äter man sitter man alltid i köket, man försöker tränga ihop sig. En öppen planlösning är ju trevlig men det tror jag inte skulle bli bra i ett landshövdingehus i en så här liten lägenhet utan det är i så fall om huset är byggt så från början.

Man får nog tänka på att vi har diskmaskin också och ska vi diska kan vi stänga dörren till köket och då störs man inte om man ska titta på tv. Är det öppen planlösning kan man inte stänga av det ljudet.

Det (vardagsrummet) är både ganska stort och ganska lättmöblerat och så är det ljust.

Sovrummet ligger längst in i lägenheten. Det är lika stort som vardagsrummet och betydligt större än de traditionella ”föräldrasovrummet” i nyare lägenheter. Förutom säng finns en arbetsplats, fyra garderober och musikinstrument i sovrummet. De boende tycker det är bra med storleken.

Det kanske är för att det är mindre grejer där. Det är också stort och lättmöblerat och bra. Jag tycker det är bra att sovrum är stora. I nya bostäder gör man ofta små sovrum så man knappt får plats med en riktig dubbelsäng och varsitt sängbord.

De fyra garderoberna i sovrummet, plus de i hallen, är den enda förvaringen i lägenheten. Det är för lite, anser de boende. Det finns ett förråd i källaren men där vill de inte förvara ömtåliga eller värdefulla saker. De saknar ett förråd eller en klädkammare inne i lägenheten.

Det tycker jag är lite dåligt. Jag skulle gärna ha en klädkammare eller liknande. Just strykbräda och sådana grejer som tar lite plats får ju stå bakom dörren. Det är bra att kunna ställa undan sådana grejer. /.../ Utrymmet finns ju (avser källarförrådet) men man vill ha det i lägenheten för vissa grejer.

Badrummet nås från entrén. Ytskikten renoverades när de flyttade in för fem år sedan. De är nöjda med standarden i badrummet.

När vi flyttade in gjorde dom i ordning badrummet och satte upp ny våtrumstapet, det var fukt bakom den gamla. Nu fungerar det bra.

Material och detaljer i lägenheten är inget de funderat över. Tyvärr ligger de riktiga trägolven dolda under en plastmatta med trägolvmönster. Men kring dörrar och fönster finns profilerade lister i trä. De boende tycker att ytskikten är tråkiga och slitna.



Huset står direkt i liv med trottoaren och entrén till trapphuset vetter ut mot gatan.



Gården. Paret som intervjuades använde inte gården. En av anledningarna var att de inte nådde gården direkt från trapphuset utan först måste gå ut mot gatusidan, runda huset, för att komma in på gården.

Mattorna är ju lite rispor och märken i och trösklarna ser lite slitna ut, man vänjer sig vid det. Men det hade ju varit trevligare om det hade varit trägolvet som är här under. Man skulle riva av det här och ta fram det fina trägolvet.

Störningar av ljud från grannarna är ett minus. Trots att de bor på översta våningen och att det är en gavellägenhet. Det är så pass lyhört att de störs av att en av grannarna snarkar eller att en annan granne spelar musik högt eller ljud från gården.

Ja, det hörs både från grannarna och från gården härute om det är några som står ute och röker när det är fest. Det hörs väldigt tydligt in. Den grannen hör vi väldigt mycket. Han spelar sin musik, det hörs mycket och det är ett minus. Grannarna under oss snarkar ganska mycket, så har man problem att sova kan man ligga och lyssna på deras snarkningar.

Den dåliga luften är ett annat minus i boendet. Stadsdelen gränsar till en av stans mest trafikerade trafikleder. Bullret dämpas genom intilliggande kvarter men luftkvalitetet är något de känner oro inför och som definitivt de inte vill att det kommande barnet ska lida för.

Vi är inte så störda av bullret men luften är sämre här än vad den är 300 meter längre bort.

Utemiljön, det sociala, grannarna och tryggheten

De bor i en stadsdel som karakteriseras av ett unikt stort utbud av affärer, små verksamheter, restauranger och allehanda service. Det är nära till kommunikationer och det tar 10 minuter med spårvagn att komma in till centrum. Läget är en stor kvalitet i boendet.

Ja, det går en spårvagn var sjätte minut in till stan. /.../ allting finns här inom gångavstånd. /.../ En sak som är trevlig är alla småaffärer som finns här, köttaffär och fiskaffär. Man måste inte köpa fisken på Coop utan det finns andra alternativ här. Det tycker jag är bra. /.../ Fiskaffären har vi framförallt utnyttjat. /.../

Jag tror att alla uppskattar det också. Jag tror att affärerna faktiskt bär sej för dom är nästan aldrig tomma, förutom om man är väldigt nischad typ ekologiska barnkläder. /.../ Det ekologiska bageriet fungerar bra, där är alltid folk. Restaurangerna är bra.

Det ökande våldet i stadsdelen har de inte märkt något av. De upplever boendet tryggt. De har tidigare bott i en liknande stadsdel och upplevde att det var mer tryggt där.

Ja, det känns väl så tryggt som det kan kännas i Göteborg. Sen läser man ju att ibland är det någon som har blivit misshandlad vid Maria-plan, det känns inte så kul, men man känner sig inte otrygg.

Hållplatsen är i och för sej lite mörk men det är inget som jag har tänkt på. Det är gatubelysning utanför på gatorna. Där vi bodde tidigare på Hisingen var det ju lite mer otryggt. /.../ Vi bodde ju ganska nära Kvilletorget, där är det ju farligt faktiskt.

De umgås inte nämnvärt med grannarna och det är heller inget de strävar efter att göra mer av. Om de vill fika på gården får de först gå ut på gatan och gå runt kvarteret och sen in på gården. Att de inte har direkt kontakt med sitt trapphus och gården gör att samvaron på gården inte känns så självklar.

Vi har ju utgången mot gatan och inte mot gården, så det är ju vår gård men det känns inte riktigt så, man går inte ut där. Man får gå runt huset och ha en bricka med. /.../ Vi brukar gå till Slottsskogen eller till stan, någon gång ibland sitter vi här också, men det är oftare någon annanstans. Men det är en väldigt fin gård i alla fall.

Grannkontakterna är på en enkel nivå. Man hejar på varandra på gården, i tvättstugan eller i trapphuset. Det känns som en lagom nivå – att veta vilka som är grannarna och att någon form av förtroende finns. Främst är det i tvättstugan de boende träffas.

Ja, det är två trapphus samtidigt så där träffar man grannar även från den andra delen av huset. Man hejar väl lite men inte mer. /.../ Jag har inget behov av det, bara man känner att det är bra folk som man kan fråga om det skulle vara några konstigheter. Mer behov än så har inte jag av det, man ska känna att man litar på dom.

Ekonomi

De trivs i lägenheten. Den är rymlig, ljus och har ett bra läge i stan. Hyresnivån känns rimlig.

Det ingår el och värme i det också. Jag tycker inte det är farligt.

Passform

Lägenheten passar de boende bra på många sätt. De båda stora rummen är en del av de kvaliteter de boende uppskattar. Det trånga och dåligt planerade köket är ett minus, liksom avsaknaden av balkong.

Men då den inte i någon aspekt uppfyller dagens krav på tillgänglighet kan de inte tänka sig bo kvar när de får barn. Att bära upp barn och barnvagn tre trappor är alltför opraktiskt.

Den dåliga luften, invid trafikleden, är också en aspekt som gör att de tänker byta bostad.

Vi kollar väl utanför stan i första hand. Där är det lite lugnare, det här är lugnt när man är två men ett barn som växer upp kanske behöver ytterligare trygghet, mindre trafik och bättre luft, så därför tänkte vi flytta från stan. Landshövdingehuset är ju inte dom bekvämare när man får kånka en barnvagn upp för trapporna.

Trafiken nära bostaden är ytterligare en anledning till att flytta. Deras trapphus vetter direkt ut mot gatan. Därmed kan de inte lika självklart utnyttja de barnvänliga gårdar som finns i stadsdelen.

Lägenhet 14

Intervju 2009-01-20

Kollektivboende med fem vuxna 25–58 år.

Hyresrätt 9 rok, 200 kvm, Göteborgs centrum.

Hyra 15 000 kr/månad, 2-4000 per boende.

Ägare - ett privat bostadssbolag

Byggår 1879

Bostaden är i tre våningar och ligger i ett mindre hyreshus från slutet av 1800-talet. Den utnyttjas som kollektiv. En av de boende har kontrakt men de väljer tillsammans hur de boendes sammansättning ser ut. Sammanlagt fem av de nio rummen används som privata rum. Tre på övre planet och två på huvudplanet. Fyra av rummet är stora 15–20 kvm och rymmer förutom säng även arbetsplats, förvaring mm. Ett av rummen är bara 7–8 kvm stort och har en lägre hyra. På huvudplanet finns gemensamt kök, arbetsrum, vardagsrum, bibliotek och matsal.

Lägenheten har vackra golv med mönsterlagd stavparkett i mörk oljad ek. Det finns inbyggda bokhyllor i ek, elementskydd, inklädnader i fönsternischerna och en öppen spis.





Huset är ett äldre flerbostadshus. Många av den här typen av hus revs under de stora stadssomvandlingarna under 1960-talet.

Planlösningen

Hallen ligger en våning ned från huvudplanet och består av ett litet entrérum med klädförvaring, kapphylla och skohylla. En trappa leder upp till lägenhetens huvudplan. Hallen är för liten, tycker de boende, för så många som nu bor i lägenheten.

Det hade varit skönt med en större hall, du såg ju hur det ser ut, det är helt överbelamrat, men det funkar. Nu ska vi organisera om därnere så det fungerar bättre. Men det hade varit jättebra med större hall och en toalett till.

De egna privata rummen

Det är skiftande storlek och karaktär på rummen som respektive boende har. Den övre våningens rum är naturligt mer privata – avskilda – än de båda sovrummen på huvudplanet. Dessutom är de större till ytan, trots att vissa delar hamnar under snedtak. De båda nedre sovrummens dörrar leder direkt ut mot gemensamma rum.

Vi har inte diskuterat just det rummet som du nämner (rummet på huvudplan intill det gemensamma arbetsrummet)

Arbetsrummet ligger innanför en passage under trappan och via passagen nås serveringsgången som leder ut mot bad och kök. Bostadsrummet innanför arbetsrummet är det enda som leder direkt ut mot ett sällskapsrum. Men det var inget som kommenterades som något negativt.

Särskilt det mindre sovrummet var mer utsatt då det dels låg nära köket och del vägg i vägg med det enda badrummet.

Ditt rum (det allra minsta sovrummet) har vi haft diskussion om eftersom köket och badrummet ligger så nära där. En person som bodde där tyckte det var jobbigt att komma rakt ut i köket och så var det en massa folk där när man kom ut på morgonen, och det kunde ju vara folk man aldrig hade sett förut. Alla har ju sina gäster. Det har vi haft diskussion om och att inte väsnas när någon har stängt sin dörr.

Men å andra sidan är de personer som bor på huvudplanet mycket mer delaktiga i det vardagliga livet i kollektivet. Det finns en social fördel att bo där i jämförelse med rummen på det övre planet.

Å andra sidan, det spontana umgänget blir lättare när man bor så tillgängligt. Man är medveten om vad som händer mer än om man skulle bo på andra våningen.

De gemensamma rummen

Sällskapsrummen har ett öppet samband med varandra. TV-rum med eldstad, en arbetsdel, ett bibliotek och matsal hänger samman i en serie av rum direkt när man kommer från entrén. Lite avsides ligger köket som nås via en passage - serveringsgång. Ett arbetsrum kan skiljas av till matsal och bibliotek. Öppenheten kombinerad med möjlighet att skilja av är uppskattat av de boende.

Nej, det är så bra med den öppna planlösningen. Man kan också stänga dom där två dörrarna och så kan någon ha middag med fyra vänner härinne i salongen och så kan andra laga middag där ute, det är väldigt bra.

Biblioteket är möjligt att avskilja som ett privat bostadsrum, men det har inte varit aktuellt att utöka antalet boende i kollektivet. Fler medlemmar skulle innebära mindre hyra, men hårdare belastning på de gemensamma ytorna, framförallt bad och kök.

Ja, det har vi diskuterat men kommit fram till att vi ska inte vara fler än fem för att det är bara ett kök och en toalett. Det skulle bli en påfrestning som skulle tära för mycket. Ekonomiskt skulle det bli billigare.

Förråd finns främst inom respektive privat bostadsrum. Varje rum är stort nog att fungera som en egen liten bostad inom det stora gemensamma. Det är bara i det minsta rummet det inte fungerar på det sättet utan där sker förvaringen i skåp i passagen utanför. Även de andra i kollektivet har viss förvaring i gemensamma skåp och hyllor. Bland annat så har de olika sektioner för böcker i vardagsrummets väggfasta bokhyllsystem.



Det gemensamma vardagsrummet. I fonden trappan ned till entrén.



Det gemensamma arbetsrummet. Till vänster dörren in till ett av de privata rummen.

Det är lite olika. M har så litet rum, hon har sin förvaring i serveringsgången. Det som hon inte använder har S, som bor där, använt. Vi har en källarskrubb som är minimal, det hade man verkligen behövt ha en större. Jag har nästan alla mina saker på mitt rum. Sedan finns det skåp här som folk delar på, där finns det allt möjligt. Lådor och bokhyllor delas på.

Förråd saknas också i anslutning till entrén. Det blir extra opraktiskt eftersom den ligger en trappa ned från lägenhetens gemensamma våningsplan.

Badrummet ligger intill köket och nås från serveringsgången. Det finns behov av ett extra badrum eller wc, främst på morgonen. Det skulle också vara en fördel om badrummet inte låg vägg i vägg med ett av sovrummen.

Jag kan störas för jag bor nära badrum och kök. /.../ det hade varit jättebra med större hall och en toalett till.

Det finns en liten och smal balkong som vetter ut mot gatan i nordostläge. Den används sällan

Utemiljön, det sociala, umgänge med grannarna

Bostadens läge är centralt, i den yttre delen av Göteborgs innerstad. Det är nära till affärer, service, nöjen m.m.

Det är ett tryggt boende. Trots att man vid något tillfälle hittat uteliggare intill huset och att parken intill inte är en genväg sena mörka kvällar. I kvarteret och intilliggande kvarter finns en mix av verksamheter, restauranger och boende. Det är ofta folk som rör sig på gatorna och samtidigt någon som har uppsikt över gatan. Det är nära till grannar och andra om man skulle behöva ropa på hjälp.

Det kan ju vara tryggt på olika sätt. /.../ Jag tycker nog att jag är trygg här. Det har hänt små incidenter som att vi har blivit av med något i källaren eller att det är någon som har sovit i källargången men det har aldrig känts som att det har varit något farligt. Sedan kanske jag inte väljer att gå genom parken om det är lördag natt. Jag tycker själva området är lugnt.

Huset är en typ av små bostadshus som var vanliga i städernas utkanter i början av 1900-talet. Det rymmer sammanlagt sju lägenheter.

Men det finns ingen större granngemenskap. De boende i kollektivet tycker inte det finns något negativt mellan dem och resten av grannarna för att de bor annorlunda i kollektivform. De stör inte och blir inte heller störda av grannarna i någon större omfattning.

Nej, jag tycker om att höra att det bor folk runtomkring. Det har hänt att grannen har haft riktiga röjarfester och man får hjälpa honom in, han hittar inte nyckeln till dörren, men det är inte så ofta. Det är inte vi som stör i så fall.

Man vet vilka grannarna är. Kollektivet använder trädgården ibland och de gemensamma anordningar som finns såsom uteplats med grill, tvättstuga och cykelförråd.

Under en period började vi odla, så vi gjorde lite nya rabatter och satte vinbärbuskar, men inte så jättemycket faktiskt. /.../ tvättstuga finns det i trappuppgången bredvid och så är det trädgården och på baksidan är det små bodar där man kan förvara ved och cyklar och cykelrummet. Vi har ju haft en del kalas här och då har vi bjudit in folk i huset. Alla har varit här och hälsat på.

Ekonomi

Lägenheten är stor och kostar 15000 kr per månad. Genom att dela lägenheten blir kostnaden rimlig och de får en stor lägenhet tillsammans mitt i centrala Göteborg. Men ursprungligen är det sociala aspekter om ett alternativt sätt att bo som ligger bakom bildandet av kollektivet

Jag har bott i kollektiv på 70-talet, jag tyckte det var dags igen. Så hamnade jag i någon sorts korsväg i livet som gjorde att det gick att starta igång här.



Det gemensamma köket.



Serveringsgången fram mot köket till höger. Till vänster ligger det minsta rummet och badet. Till höger, närmast i bilden, gemensamt förråd.

Passform

Bostadens, rumsorganisation, rumsstorlekar och total area gör den lämplig som kollektivboende. Framförallt är det rummets storlek som är viktig. Stora rum skapar små minibostäder inom kollektivet. Rum som klarar behovet att vara privat. Rum som rymmer många olika händelser såsom vila, arbete, umgänge och förvaring. Att de tre av de fem privata rummen vetter ut mot hallar och passager gör också att det är lätt att välja om man vill vara privat eller offentlig, det är möjligt att välja omfattning av det sociala umgänget med sina kollektivkamrater. Rummen är stora nog för att vara generellt användbara.

Mindre bra är belastningen på bostadens enda badrum. Det är för litet för fem vuxna individer. Storleken på förråd i anslutning till lägenheten är också mindre bra. Särskilt i hallen saknas yta för förvaring.

Lägenheten ligger två trappor upp från markplan vilket ger sämre kontakt med gården. Genom att dela en mycket stor bostad skapas möjligheten att dels bo centralt med stora gemensamma utrymmen till en rimlig kostnad och dels en social kvalitet i att bo tillsammans med andra.

Lägenhet 15

Intervju 2009-01-23

Enpersonshushåll, en vuxen 50 år.

Bostadsrätt 2 rok, 50 kvm, grannskapsenhet, närförort.

Boendekostnad 5000 kr/månad

Ägare - ett privat förvaltningsbolag

Byggår 1948-50

Lägenheten ligger i stadsdelen Norra Guldheden. Stadsdelen byggdes inför den stora bostadsutställningen Bo Bättre 1945 och var en av de första grannskapsenheterna i Sverige. Stadsplanen och lägenheterna i utställningen ritades av arkitekterna Gunnar Wejke och Kjell Öden. Husen ligger i ett vackert exempel på stadstypen Hus i Park och har byggts med stor respekt och varsamhet inför de förutsättningar som funnits i befintlig naturmark. Husen samverkar med naturen och är placerade så att ingreppen blivit mycket små. Gatorna följer nivåer i landskapet, på gårdarna finns sparad naturmark. Husen ligger nära gatan och bildar tydliga gaturum. Bilarna parkeras längs med gatorna.

Lägenheten ligger i ett trevånings lamellhus och i den del som stod klar efter utställningen. Det är två lägenheter per trapplan. Köket vetter ut mot gatusidan och de båda övriga rummen ut mot gårdssidan.





Vy från gatan.

Planlösningen

Lägenheten är en enkel variant av plantypen Neutral förbindelse. Samtliga rum nås från en central hall. Samtliga rum är återvändsrum. Det finns genomsikt tvärs lägenheten från köket, via hallen och sovrummet.

Hallen har invid entrén ett kapprum med klädhängare och garderob. Kapprummet avslutas mot badrummet. Trots den ringa ytan är hallen möblerad med en byrå och en pall. Den boende tycker hallen är liten, och med för lite förvaring.

Den är liten tycker jag om man hänger upp lite jackor, i synnerhet nu när det är lite mer volymkrävande på vintern, eller om man har gäster, men då har jag en garderob till där jag har fler jackor. Skor är också svårt att få plats med tycker jag. Så jag funderar på en skohylla, jag har en liten i garderoben där jag kan ställa stövlar.

Intill hallen ligger köket som är ett tidstypiskt litet men välplanerat. Det rymmer en matplats för 4–5 personer. På den begränsade ytan finns två möjliga uppställningar för matplatsen. Den boende uppskattar kökets storlek.

Köket är det som är störst, jag hade inte alls så här stort kök i min gamla lägenhet. Det är en yta som man nästan inte använder. Det hade kunnat vara mindre tycker jag men jag använder ju alla skåpen så dom behövs ju.

Om man hade haft det ända upp till taket så hade man ju kunnat få in lite mer. Nu innan jul köpte jag den här hyllan på Ikea för att få in fruktkorg och brödrost som tar stor plats men som man ändå vill ha tillgängligt.

Vardagsrummet ligger helt skilt från köket och nås direkt från hallen. Det rymmer matsalsbord, soffgrupp, en läshörna och ett par bokhyllor. Från vardagsrummet nås också balkongen. Rummet har varit svårt att möblera och det framkommer att den boende funderar på om det är för mycket möbler.

Jag är inne på min tredje möblering därinne. I min gamla lägenhet hade jag ett större vardagsrum och det var bättre naturligtvis.

Jag tycker det är trevligt att ha matsalsbord. När man träffar någon är det trevligt att äta tillsammans och då är det roligare att sätta sej därinne än att sätta sej i köket. Min bror hade inte matsalsbord. Han tycker jag har för mycket möbler men det har varit viktigt för mig att prioritera det.

Ja, jag skulle vilja ha lite större yta. Jag behöver ha dom möblerna jag har därinne med alla förvaringsmöbler där jag kan ha kaffekoppar och glas. Dom behöver ju finnas, var skulle jag ha det annars?

Balkongen intill vardagsrummet är en viktig del i bostaden. Den används för att vädra, fika och öppnar lägenheten ut mot det fria.

Balkongen, mot gården, blir ofta det ställe han sitter på under varma dagar. Det finns också ett hus på landet som komplement till stadsboendet.

Ja, det tycker jag är jätteskönt. Det är lite en öppning till på något sätt. Det är inte lika instängt när man har balkong.

Sovrummet ligger vägg i vägg med vardagsrummet. Det är möblerat med en bred enkelsäng, en lång bokhylla mot den lägenhetsskiljande väggen. I hörnet mot väggen finns en liten klädkammare/gardrob. Rummet är stort tycker den boende

Det är väl också ganska stort men jag har bokhyllor och en arbetsplats där. Jag tror att jag har hittat den möbleringen där jag utnyttjar rummet bäst.

Det finns en liten arbetsplats i sovrummet. Men när det är hemarbete blir det ofta det stora bordet i vardagsrummet som tas i anspråk. Där finns det mer plats och dessutom dagsljus.

Nu jobbar jag inte heltid och jag har inte lika mycket lektioner att förbereda. Tidigare förberedde jag mig mycket hemma, då satt jag mycket vid mitt matsalsbord för jag tycker det är en stor yta och jag kan lägga ut böcker och grejer och så kunde man se tv lite parallellt.



Balkongerna vetter ut mot gården som är en del i en park mellan husen.

Ja, till en del grejer (på frågan om skrivbordet). Men det är inget som är bundet vid skrivbordet egentligen. Man har sina papper och sin litteratur och sina pennor och det är bra att ha en arbetsplats tycker jag ändå. Att allt finns samlat. Det är ingen plats som jag vill ta bort. Sen har jag kanske tänkt att man skulle sätta skrivbordet vid fönstret och få in dagsljuset, att det blir trevligare.

Förrådsytorna är begränsade i lägenheten. Det är svårt att förstå att det här kunde vara en familjelägenhet fram till mitten av 1950-talet då 3-rummaren blev standardlägenhet. I drygt fyra normalstora garderober skulle en hel familjs kläder och prylar stuvas in. Även den ensamboende idag anser att förråden är i det minsta laget. Utöver förråden inne i lägenheten finns också ett källar-förråd.

Jag hade önskat mig mer förvaring. Jag är en person som har ganska mycket saker så det är svårt att få plats. Jag får skifta sommarsäsong och vintersäsong för kläderna på vinden. /.../ I sovrummet har jag en lite större garderob som man nästan kan gå in i. Jag har ett förråd i hallen, men där har jag ställt in en byrå som jag har kläder i. Så det är precis fullt.

Badrummet ligger vägg i vägg med köket och har dagsljus. Det är litet, med badkar. Det fungerar bra men den boende saknar förvaringsutrymme.

Och ett handfat med förvaringsskåp under i badrummet, så jag kan förvara handdukar.

Det finns inte plats för en tvättmaskin i badrummet. Det finns en gemensam tvättstuga som fungerar alldeles utmärkt.

Material och detaljer i lägenheten är relativt hög standard med ekparkett i vardagsrummet och trägolv i sovrummet. Den boende är överlag nöjd med materialen men funderar också på att bygga om för att få mer tråkänsla.

Jag gillar trägolven som är i sovrum och vardagsrum. Min bror säger att det är trägolv här i köket under mattan, han sa att det skulle du ta fram och det skulle ju förstås ge en annan känsla.

Jag är ju ingen praktisk person så det får bli om min bror kan hjälpa mig eller om jag kan hyra ut det. Jag skulle också gärna ha nytt kakel här i köket.

Utemiljön, det sociala, grannarna och trygghet

Den boende är inte så ofta på gårdssidan, eller i parken mellan husen. Det blir istället en utflykt till havet eller annat tillsammans med vänner. Det är lite bökigt att nå gården för då måste han ned i källaren först.

Vi har en gård på baksidan. Där finns sandlåda och grillplats och sådant men vi har sommarhus i familjen och under sommarhalvåret åker jag till landet nästan varje helg. Jag känner att det är min oas. Jag är själv, jag går inte ut och sätter mig här på gräset. /.../ Ska jag ut bestämmer jag med någon kompis att vi åker till havet eller något sådant.

Läget är i centralt. Det finns ett litet centrum ett par hundra meter bort, med butiker, frisör, restauranger, café, men även verksamheter. Intill centrum finns en hållplats för buss- och spårvagn.

Ja, den tycker jag är jättebra. Vi har Wavrinskys plats som är nära här, där finns många linjer. När jag åker till min skola åker jag därför. Man behöver inte titta i någon tidtabell utan man går bara och ställer sej och så kommer det någon vagn.

Den boende umgås inte med grannarna. Men uppskattar ändå de grannar som bor omkring lägenheten.

I huset här är det ju inget som händer, här känner man sej trygg. Jag har glömt nycklarna i dörren men då har grannen ringt på.

Han vet att det anordnas tillställningar på gården. Att han inte vet så mycket om grannarna tror han beror på att han inte bott så länge i huset.

Jag kan inte svara på det. Jag kanske är för ny här. Min bror var med i styrelsen under några år, han hade kanske en annan känsla för det. Jag har inte utvecklat den relationen.

Men jag har ju sett att dom har satt upp lappar om att det ska vara grillfest, men det var en fredag och på fredagar åker jag ut till landet.

Det är ett tryggt område. Det är inga problem de vardagliga besöken i stan eller promenader till och från spårvagnen. På helgkvällar undviker han vissa ensligt belägna gångstråk där det inte finns några människor i rörelse eller bostadshus.

På dagen går jag småstigarna ner mot Landala, men det gör jag inte på kvällen. Då tar jag backen som spårvagnen går upp för, Aschebergsgatan vid Chalmers, för där är lite folk som går eller människor i rörelse. /.../ Det beror på hur dags det är.

Ekonomi

Den boende är nöjd med sin lägenhet. Inte för hög kostnad och centralt läge i stan.

Man skulle aldrig klara att få något annat billigare boende så centralt och med bra basstandard. /.../ En nyproducerad lägenhet kostar ju det dubbla om man skulle komma över en sådan.

Passform

Bostaden passar bra till sin användare. Singelhushåll är den största familjetypen idag. Och man bor singel i ganska korta perioder i livet. Enligt trångboddhetsnorm är det svårt att bo två personer i en så liten lägenhet.

På vår fråga om ”önskade förändringar” blev svaret – ett extra rum och förrådsutrymmen.

Kvaliteter i boendet är närheten till stan, till kommunikationer och till service.

En positiv egenskap är bostadens material och detaljer. Trägolv, platsbyggda skåp, stenbänkar i fönstren m.m, har klarat generationers användande utan att bli dåligt.

Även om förrådsytorna är små är den forna familjebostaden utmärkt bostad för enpersonshushållet.

Balkongen ersätter vistelse på gården. Det är omständligt att komma ut på gården då man måste passera genom källaren.

Lägenhet 16

Intervju 2009-01-26

Sambohusåll, två vuxna båda 53 år.

Bostadsrätt 4 rok, 160 kvm, centrum
f d hamnområde.

Byggår 1998

En stor nybyggd lägenhet vid före detta varvsområdet i Göteborgs hamn. Lägenheten ligger i paradläge med utsikt över hela hamnen. Paret som intervjuats är boende nr 2 i lägenheten och har inte kunnat välja något inredningsalternativ. Lägenhetstypen är en Korridorstyp där alla rums nås från en central hall. Mellan kök och det stora vardagsrummet finns ett öppet samband. I vardagsrummet finns en öppen spis och utgång till de två balkongerna. Kvinnan har en verksamhet och jobbar hemifrån i det mindre sovrummet invid entrén.





Gården mellan det U-formade kvarteret. Till höger hamnen.

Planlösningen

Hissen i trapphuset servar enbart denna lägenhet på detta våningsplan. Svalen har till viss del en privat prägel. Hallen är lång och smal. Den är indelad i två delar. En främre entrédel och en inre passage. De boende är inte riktigt nöjda med hallen som de tycker är för lång och för mycket korridorlik.

Jag tycker inte om att hallen är så lång, jag gillar fyrkantiga hallar. Jag skulle ha gjort den på ett annat sätt om jag fick rita den från början. /.../ Det är som en lång korridor.

Den främre delen är möblerbar med stol eller byrå medan den inre delen är smal och svårare att använda till något annat än passage.

Det stora sovrummet var inledningsvis möjligt att dela in i två mindre rum. Tidigare fanns det en klädkammare vid väggen mot köket. Men den har de tagit bort och ersatt med en stor garderob med skjuddörrar.

Vi hade en klädkammare i sovrummet, men den stod så dumt och skymde ljuset.

På grund av dubbeldörrens placering är det svårt att möblera väggen som vetter mot köket, då det där måste finnas passage ut mot balkongen.

Vi har funderat på att ha ett badkar i sovrummet, där finns ju ett utrymme vi inte vet vad vi ska göra med. /.../ Nu har vi köpt en träningscykel som står därinne också och vi samlar på oss en hel del grejer som bara står där. Vi säger att det ska vi ta hand om senare. /.../ Ja, det har inte blivit någon ordning på det.

Det mindre sovrummet invid entrén används som arbetsrum. Det är ett bra läge. Kunder på besök kommer bara in i den främre delen av lägenheten. Rummet är för litet för att helt passa för verksamheten.

Det rummet har jag som massagerum det skulle jag vilja ha större. /.../ jag har haft rum på Linnégatan, men nu är jag här. /.../ Det är väldigt bra, jag behöver inte ta in folk i lägenheten, men lite större kunde det vara.

Det minsta sovrummet är tänkt att användas som gästrum. Men är i praktiken också ett slags förråd. Samtidigt är det ett tyst rum då det ligger på lägenhetens ”läsida”. Det blåser oftast från väster – från havet. Det utnyttjas ibland som reservsovrum om det blir för mycket vindljud i det stora sovrummet.

Ibland är det skönt att lägga sig där för det är lugnt, om det skulle vara liv på andra sidan. Om det är fest på Röda sten eller om det stormar. /.../ Ja, man får nog gilla vind om man ska bo här.

Köket är utformat som ett stort arbetskök med en rejäl köksö mitt i rummet. Från köksön har man bra kontakt med matplatsen – i vardagsrummet – och den stora terrassen i västerläge. Samtidigt finns det en stor yta mellan köksön och skåpen som inte kan användas mer än som passage. De boende tycker om köket men vill hellre ha ett traditionellt bondkök där matplatsen är integrerad i rummet.

Köket är jag nöjd med./.../ Vi hade ju ett väldigt mysigt kök där vi bodde innan. Jag kan tycka att det är hemtrevligt med ett litet kök där man kan sitta på kökssoffan och mysa. /.../ Ja, det köket där man drar på sej och börjar baka och tänder stearinljus. Vi bodde alltid i köket när det var så mysigt. Det blir inte samma sak här. /.../ Här kan man mingla och gå runt med drinkar, det är en sådan lägenhet. Ibland när vi har gäster och man umgås här då kan jag tänka att nu är lägenheten så som den är tänkt.

Vardagsrummet är lägenhetens paradrumsrum och centrum. Redan från hallen är vardagsrummet i fokus. Man ser tvärs lägenheten, från hallen fram mot vardagsrummet och panoramautsikten ut över hamnen och Göteborg. I vardagsrummet finns franska, inåtgående, balkongdörrar där varken balkongräcke eller balkonggolv stör utsikten. Det är ovanligt att kunna se ned mot vattnet från så stor höjd. Rummet är möblerat som två rum. En del är matsal och en del ett mer traditionellt vardagsrum med stor soffa och TV. Det är ett uppskattat rum.

Ja, det är fint att dom är glasade hela vägen ner så man kan se vattnet nedanför. /.../ På nyårsafton ser man så många raketer här. Det blir ett inferno av ljus. Man såg öarna och allt runtomkring./.../ När man flyttade hit for man runt och tittade i alla fönster men nu har man vant sig.

Det finns tre wc/badrum i lägenheten. Två stora badrum som ligger vägg i vägg och en toalett. I ett av badrummen finns en tvättpelare. De boende är inte riktigt nöjda med storleken på badrummen. Man saknar badkar och tycker att tvättstugan är för stor på bekostnad av badrummet.

Vi saknar badkar. /.../ Vi skulle vilja ta ner väggen mellan badrum och tvättstuga för att få det större. /.../ Tvättstugan är större än badrummet. /.../ Tänk att ha allt i ett. Då kunde man haft badkar och så kan man ha ett spahörn.

Förråden är för små för en så pass stor lägenhet. Förutom garderoben i sovrummet finns fyra garderober i hela lägenheten. Det är alldeles för lite. Det finns utöver detta ett källarförråd.

Det är dåligt med förvaring. Vi har slängt ut en hel del garderober. Vi har källarutrymmen. /.../ Vi har ju en stor lägenhet så vi har ett stort källarförråd.

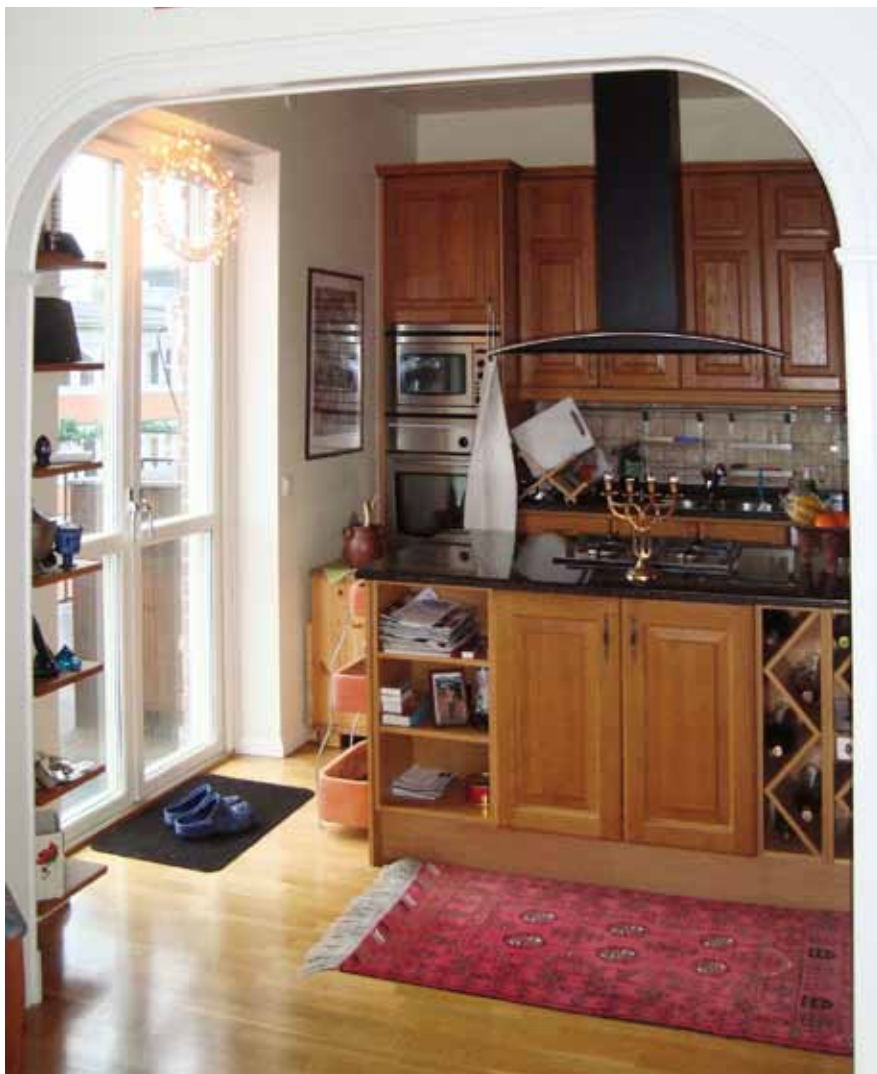
Material och detaljer är på standardnivå. Det är ekparkett i många av rummen. Vissa delar är de boende nöjda med medan detaljer såsom betongelement-skarvar i taket är negativt. De upplever lägenheten som rätt slarvigt byggd.

Jag tycker det är simpelt, det är parkettgolv...det är synd att dom sparar in på sådana grejer. Det är ju dom som flyttade in först som valde vad det skulle vara. /.../ det är standard. JM kunde kosta på det mer. /.../ Standarden är låg, parketten är inte så bra.

Betongelements skarvarna har de eliminerat genom ett undertak i vardagsrummet.

Ja, vi sänkte taket i vardagsrummet så vi skulle slippa dom. Vi tapetserade och målade lägenheten då vi flyttade in.

De boende irriteras också över detaljer som de upplever som planlösningsmissar, exempelvis att valven i hallen inte livar med varandra.



Vy från vardagsrummet in mot köket med köksö och utgång till terrassen.

Terrasserna är en viktig del av bostadens kvalitet. De är 25–30 kvm stora och ligger på ömse sidor lägenheten. De används flitigt sommartid men är utsatta för blåst. De boende funderar på att glasa in en del av balkongen för bättre kunna använda balkongen när det blåser.

O ja, vi har tänkt att glasa in den men vi har inte kommit så långt. Vi har ju trädgårdsmöbler där på sommaren. Och så sätter vi tyg på räcket. /.../ Ja och då kan vi sitta där mycket mer. Vi har ju en terrass för morgonen också. När det är varma dagar sitter vi också på den sidan.

Utemiljö, det sociala, grannar och trygghet

Umgänget med grannarna och andra boende i stadsdelen är en stor kvalitet i boendet. Kajen intill huset fungerar som ett centralt flanörstråk för stadsdelen och det är lätt att spontant träffa andra boende när man tar en promenad längs hamnen. Det finns också en hel del restauranger, caféer och barer längs kajstråket som fungerar som mötesplatser för de boende. Redan efter ett par månader hade man utvecklat ett brett kontaktnät i stadsdelen.

Man träffar mycket folk när man promenerar här. Det är väldigt socialt. Det är många man har lärt känna. När det är bra väder på helgerna är det mycket folk som rör sej här nere. /.../ för du går ut på bryggan med din kaffekopp och du har alltid med dig en extra kaffekopp om någon skulle dyka upp som vill ha.

I huset finns samlingslokal för bostadsrättsföreningen och används förutom till möten för olika kurser, och andra träffar. Bostadsrättsföreningen i huset och andra hus är aktiva med olika tillställningar.

Dom har tjejträffar eller något annat. Här pågår många olika saker. Vi har fisketävlingar och en del som spelar bowling och mycket annat, det är väldigt socialt. En granne som bor här sa att det är som att bo på franska Rivieran, en del badar här också och sitter med ett glas vin när det är fint väder.

Någon km bort finns en matstormarknad. Var 10:e minut går det en ”Stombuss” in till centrum och alldeles nedanför lägenheten ligger hållplatsen för färjan som var 30:e minut går in till centrala stan.

Bilen använder vi ungefär en gång i veckan när vi storhandlar. Banker, mäklarfirmer, frisörer finns det. Tempo har vi tack och lov fortfarande, det går lite bättre för dom nu.

Stadsdelen, huset och boendet upplevs som en mycket trygg boendemiljö. Men det finns miljöer i närområdet, exempelvis i det grönområde, som en gång ska bli stadsdelens park, som man inte går i när det är mörkt. Men det har inte hänt något där i form av överfall eller liknande, utan det handlar mer om en känsla av obehag inför en dåligt belyst park.

Jag skulle ju inte gå upp i parken.

Har du hört att det har hänt någonting där?

Aldrig.

Ekonomi

Lägenheten är stor och ligger i ett exklusivt läge. Men boendekostnaden rimlig genom ”vinst” i tidigare bostadskarriär. De boende tycker bostaden är väl värd sitt pris.

Vi har 6800 kronor i avgift om man räknar in kostnaden för parkeringen. I förhållande till andra som bor här är det inte högt. /.../ Vi hade ju huset som insats – huset betalade lägenheten, det kostade inget extra.

Passform

160 kvm för två personer innebär nästan 50% mer än den genomsnittliga bostadsytan per svensk (45 kvm 2006, Boverket). Det skulle kunna betecknas som en lyxbostad. De boende har emellertid inga högstatusjobb utan jobbar inom sjukvård och konsultbranschen.

Bostaden har för de boende utvecklats till något som kan liknas som en central punkt för en stor del av det sociala livet. Mannen som tidigare ”varit till sjöss” får uppleva efterlängtat vattenkontakt. Den tidigare refererade studien ”Vad värderar vi i vårt boende” har här en ytterlighet i jämförelse med bostaden i intervju 9 där bostaden var en mindre viktig del av livet. Här är det tvärtom. Paret har mycket av sitt umgänge via bostaden och framförallt via dess grannskap. Kvinnan arbetar i bostaden.

När de boende beskriver hur de träffar grannarna, hur de umgås på kajen, på intilliggande barer eller restauranger, vid vattnet och båtarna låter det som en lika otvungen granngemenskap som småbarnsföräldrar utvecklar i det traditionella radhus-, eller villaområdet. Det är till och med så att gemenskapen ibland måste undvikas om det finns tider att passa i olika sammanhang.

Vi träffar folk här nere och ibland när man har bråttom får vi gå på baksidan för då hinner vi inte prata med alla, då stötte vi på andra som gjorde samma sak, gick på baksidan.

Bostaden är mycket speciell och en viktig del i de boendes identitet. Det som saknas är mer butiker i stadsdelen, mer stadsliv. I jämförelse med andra besökta stadsdelar i undersökningen, från 1940-, 80-talen, så har Eriksberg många stadsmässiga kvaliteter som de andra berörda stadsdelarna i denna studie saknar. Det finns platser där de boende möts och umgås, både i offentliga platser såsom i lokaler typ restauranger, caféer och liknande. Det finns dessutom ett antal verksamheter, mindre butiker och annan service.

Lägenhet 17

Intervju 2009-01-28

Sambohushåll, två vuxna båda 60 år.

Bostadsrätt 3 rok, 93 kvm, centrum

f d hamnområde.

Boendekostnad 5800 kr/månad plus el

Byggår 2005

Lägenheten ligger i ett åtta våningar högt punkthus i Sannegårdshamnen, Göteborg. Det är en av de senast utbyggda delarna i omvandlingen av hamnområdena på Norra Älvstranden. Huset visades under bostadsutställningen 2005. Lägenheten är en hörnlägenhet med utsikt ut mot Sannegårdshamnen och Göta Älv.

Entrén är förlagd till lägenhetens inre hörn och därifrån finns en diagonal rörelse genom lägenheten, via hall – vardagsrum – fram till den inglasade balkongen. Från det mörka fram till det ljusaste rummet – gränsen mellan ute och inne. Samma tema – långa siktlinjer – finns på flera ställen i lägenheten. Mellan matplats vardagsrum och sovrum, mellan sovrummet vid köket, matplatsen och den inglasade balkongen. Tillsammans med den enkla rundgångsmöjlighet som finns mellan kök – hall – vardagsrum och matplats är det en utformning som gör lägenheten upplevelserik.





Genomsikt diagonalt lägenheten. Vy från vardagsrummet. Till vänster den inglasade balkongen, rakt fram i bilden ligger matplatsen och i bakom köket skymtar dörren in till ett av sovrummen.

Planlösningen

Entrén sker i lägenhetens ena hörn. Entrén är relativt liten med kapphylla och garderob. Från entrén nås badrum och via en stor öppning in till hallen. Från entrén nås badrum och innanför entrén ligger hallen med förvaring och kontakt med vardagsrum och kök. Mindre bra är att man behöver ta sig ut till entrén för att nå lägenhetens enda badrum. Entrén med sitt klinker golv är rummet för grusiga skor och blöta kläder vilket passar sämre med att barfota komma ut från en dusch.

Den är kanske inte optimal, det är inte den bästa lösningen på en hall. Jag kan tänka mig att den är besvärlig och trång om man ska vara många fler i lägenheten. Jag vet att en del har gjort om sin hall, man har stängt till mot tvättstugan, då kan man använda hallen mer som ett rum. /.../ Det finns inte plats för en stol där, det tycker jag är underligt, så man har inget att sitta på om man ska ta på sej skorna.

En kvalitet i entréförhållandet är att man direkt från entrén, diagonalt, ser genom hela lägenheten. Via vardagsrummet ut mot den inglasade balkongen.

Jag tycker det är trevligt att när man går in genom dörren så ser man ut genom lägenheten. Det tycker jag uppväger att det kan kännas trångt.

Köket är ett parallellkök som nås direkt från hallen och avslutas med matplatsen. Köket har direkt koppling till tvättstugan. Det är ett relativt litet kök med kort arbetsyta mellan ho och spis. Kökets storlek är ett minus, framgår under intervjun.

Det funkade bra men det är inte så mycket bänkyta och förvaring. Jag jämför med radhuset vi hade i Kungälv som var byggt ca 1970–74 där vi hade mycket mer bänkyta och skåp. Vi fick rensa ut hälften av allt vi hade när vi flyttade hit. Vi har satt in extraskåp under taket för att få plats med det vi hade. Arbetsbänken är ju inte alls stor, det är bara den lilla ytan där (mellan spis och diskbänk). Det är som ett baskök. Vi hade en fundering som vi skissade på men fick lägga ner.

Kök och vardagsrum samverkar. Det är ett öppet samband mellan vardagsrum och kök, medan kökets beredningsytor ligger något avsides. Matplatsens läge i en egen del i vardagsrummet gör att det är lätt att skapa ett avgränsat rum med exempelvis en glasad vägg. De boende uppskattar öppenheten mellan rummen.

Det funkar bra men jag är inte så säker på att det skulle funka bra med barn hemma, att man inte kan stänga till. Egentligen är det väldigt trevligt med ett stort kök som ligger i anslutning till ett stort vardagsrum, /.../ Det är idealet men man förstår ju att det här sparar utrymme. Det fungerar bra för oss, vi stör inte varandra.

Vardagsrummet är det stora rummet och är ett centrum i lägenheten. Det finns utblick mot båda sovrummen, uterummet, hallen, kök och matplatsen från vardagsrummet. Dessutom ljus och utblickar åt två håll. Rummet är stort och har två hela väggar vilket gör det lätt att möblera. Som en del av vardagsrummet ligger i hörnläge den inglasade balkongen. De boende kallar det för uterummet och det är en viktig del av boendekvaliteten.

Jag tycker att det är väldigt roligt med den där balkongen. /.../ Med dom här vintrarna vi har så är det ju ett jättebra utrymme. Det känns som ett fjärde rum. /.../ så fort solen skiner blir det varmt där. Så fort solen skiner är det skönt att sitta där ute, men även på kvällarna i maj. Avskärmning en från balkongen ovanför fungerar jättebra, så där blir det aldrig stekhet och man har aldrig solen rätt i ögonen.

Sovrummen är två stora rum. Det intill köket har en egen klädkammare. Storleken på rummen och deras form, är en uppskattad kvalitet.

Dom är ganska fyrkantiga, sovrummen, och det gillar jag. Vi har en stor säng, den köpte vi för länge sedan då vi hade en lägenhet med väldigt stora rum. Vår säng har varit svår att placera i moderna lägenheter, det blir jättetrångt, och vi har inte haft rum som har räckt till men här räcker faktiskt rummen till. Man kan gå runt om sängen på ett bra sätt och ändå få plats med byrå vid sidan av.



Den undersökta lägenheten ligger i ett sju våningar högt punkthus längst ut på kajen vid Sannegårdshamnen. Här var tidigare stora kolupplag.

Förråden i lägenheten är inte stora. I det stora sovrummet finns bara en garderob. Som komplement finns förråd i källaren. Men de boende har flyttat från en stor villa och har fått minska på bohaget för att få plats.

Det finns ett källarförråd på ca sex kvadratmeter. Det räcker bra för oss men det är för att vi gjort oss av med så mycket grejer. Däremot ser jag att det är många som inte får plats. Vi har en klädkammare här inne och garderober finns så det räcker till men det är inget övermått. Det är skönt att ta chansen att göra sej av med grejer när man flyttar.

Badrummet ligger intill entrén och rymmer duschplats, wc och handfat. Minus för badrummet är placeringen som kräver att man går ut i entrén först innan man når badrummet. Det finns plats för badkar men det valde familjen bort.

Något som vi tyckte var lustigt var att badkar var standard i badrummet. Det tog vi bort för det är inget stort badrum.

Två saker som särskilt poängterades som stora kvaliteter med bostaden var dels att den var ljus. Det fanns morgonsol, vilket var viktigt och sol hela dagen, förutom kvällssol. Och dels närheten till naturmark alldeles utanför bostaden. Mest visuellt som något fint att ta in i utblickarna från bostaden.

Det som jag tyckte var väldigt viktigt var att det var ljust och så var det viktigt varifrån ljuset kommer. Det tror jag är från min barndom att jag tycker det är så fint med ljus på morgonen, så jag ville gärna ha morgonsol i sovrummet och att det skulle vara ljust på dagen. Jag är inte så väldigt intresserad av kvällssol, balkong i västerläge är inte viktigt för mig, det är viktigare att det är ljust hela dagen

Berget utanför bostaden uppskattades.

Jag tycker också väldigt mycket om det där berget. Att bo bredvid ett berg tycker jag är fint. Här har jag naturen som skiftar och det kan man följa hela året. Det har jag märkt när jag bor här att berget är nog viktigare än det här vattnet.

I jämförelse med bostadsproduktionen under 1900-talets sista decennier har kvaliteten på material och detaljer ökat. I den undersökta lägenheten finns ekgolv i alla rum, förutom badrummet. Eklister kring dörrar, stenskiva som fönsterbänk m.m. De boende tyckte det var ”onödigt fint” i köket. Trägolvet kändes ömtåligt.

Det var väldigt mycket anmärkningar här när huset var nybyggt. Det var otroligt mycket man hade byggt snabbt och slarvigt. Folk hade mycket klagomål. Mycket var skevt i fönster, kakling och annat var fel så det tog flera år innan det var justerat. Jag kan tycka att det är jättefina material men det är inte så praktiskt med parketten i köket. Man får vara rädd om den. Det är byggt så att det går ihop, kök och matplats, så det var svårt att dela på golvet och lägga något mer tåligt i köket. Det blir vått och man tappar saker. Det känns som man är försiktigare än man skulle vara annars, det känns inte som ett kök där man stökar och ställer till. Det är onödigt fint gjort.

Utemiljön, det sociala livet, trygghet och grannarna

Närheten och utblickarna över vattnet var en av anledningarna till att flytta till Sannegårdshamnen. Naturen i form av berget intill huset är också en stor tillgång i boendet.

När vi ville flytta tillbaka till Göteborg började vi titta runt lite grann i de områden vi bott i tidigare, Masthugget och Haga, men så tyckte vi att vi ville pröva något nytt och så ville vi gärna ha en liten glimt av vatten.

I närområdet gör man promenader, till de gamla husen i Lindholmen och Slottsberget eller upp på berget och tittar på utsikten. Den egna gården används sällan. Mattorna skakas och ibland sitter de där och fikar. Men främst är det kajen och stråket längs hamnen som är en stor tillgång. Man träffar ofta sina grannar när man rör sig längs kajen. Grannarna har de lärt känna genom bostadsrättsföreningen och de känner till de flesta som bor i huset.

Vi känner nog igen alla grannarna här och en del av dom känner vi rätt väl. Vi har varit i många av lägenheterna här och känner en hel del i området. Det här huset och halva kvarteret intill är en bostadsrättsförening. Det blev klart samtidigt. Vi som flyttade in samtidigt känner varandra rätt väl och träffas ibland och promenerar. /.../ På somrarna är det helt otroligt mycket folk här. Det finns soffor ute på bryggorna och fina kvällar är det jätte mycket folk där, särskilt på kajen mitt emot för att det är solsidan. Det är en väldig aktivitet på dom här vägarna runt omkring här.

Det finns ingen gemensam lokal som bostadsrättsföreningen disponerar, men en övernattningslägenhet.

Kommunikationerna är bra. Intervjupersonen jobbar i Göteborgs centrum och tar båten från bryggan ett par hundra meter bort in till Lilla Bommen, mitt inne i centrum. Även båtresandet är en del i det sociala livet i området då man ofta träffar någon av grannarna på båten.

Särskilt båten, det är socialt åkande så där träffar man väldigt ofta grannar och där sitter man en stund, där får man alltid sittplats. Att åka båt det är ju mer än att bara transportera sig, jag tröttnar aldrig på det. /.../ Ja, det är helt otroligt och den är så pålitlig, den är aldrig tio sekunder försenad.

Det finns gott om affärer i området. De brukar handla på den intilliggande stormarknaden. Det tar 10 minuter att gå dit. Men det finns inget stadsliv. Ett äldre par, f d grannar, valde av den orsaken att flytta till Linnéområdet för att få närhet till all service. Idag upplever de att järnvägen skär av stadsdelen från de äldre stadsdelarna i Lundby. Den nya stadsdelen blir isolerad från de intilliggande äldre delarna och det utbud av service och annat som finns där.

Jag känner att det saknas koppling mellan det här området och det gamla Lundby. Jag brukar gå dit men det känns verkligen att den här järnvägen och den här leden skär av och delar dom här områdena.

Boendet känns tryggt. Trots att det kvällstid inte är så många som rör sig i området upplevs det som lugnt.



Entrén. I entréhallen finns postboxar.

Jag tycker det känns väldigt tryggt. /.../ även om det syns på porten att det har gjorts försök att bryta upp den. /.../ Det är i och för sig inte så mycket folk som rör sig ute på kvällarna här men jag tycker att det känns väldigt lugnt. Jag brukar gå genom gårdarna och jag tycker det är trevligt att man passerar några gårdar på väg till bussen.

Ekonomi

Boendet upplevs som prisvärt.

5800 kronor och då tillkommer el. Vi är beredda att betala det, vi tycker det är värt det.

Passform

Lägenheten passar bra till de boendes krav och önskemål. De har det antal rum som trångboddhetsnorm 3 kräver av ett tvåpersonershushåll. De boende uppskattar att rummen är betydligt större än ”8-kvadratmetersrum” som fortfarande är gängse i svenskt bostadsbyggande. De använder hela lägenheten. Kvinnan i familjen studerar – deltid – och använder då det tredje rummet som studierum. Rummet är stort nog för att rymma olika typer av användning och kan lätt förvandlas till gästrum om så behövs.

Det tycker jag är positivt att dom har tänkt på att göra rummen större än dom har varit under en period då man gjorde åtta kvadratmetersrum, dom här tror jag åtminstone är tretton kvadratmeter. Det är jättebra. Det rummet har vi som arbetsrum och jag sitter där och läser. Jag läser på deltid. Jag tycker det är ett fint rum att sitta i, jag har berget intill och en glimt av vattnet. Vi använder hela lägenheten hela tiden.

Det finns också olika alternativa inredningsmöjligheter för lägenheten. Köket kan balkas av till ett eget rum, någon granne hade förändrat i hallen, en tredje hade låtit det stora sovrummet och vardagsrummet samverka i en rumssvit med bred dubbeldörr, osv.

Under intervjun beskrivs också många kvaliteter med ljus, öppenheten och materialkvalitet. I många delar, från detaljer, material, rumstorlekar och rumsorganisation är den här lägenheten bättre än tidigare års bostadsproduktion. Den inglasade balkongen är en viktig kvalitet. Kajen, naturen, den husets egen uteplats är andra tillgångar i boendet. Det är lätt att träffa och lära känna nya grannar. Engagemanget i bostadsrättsföreningen har många positiva sociala aspekter.

Lägenhet 18

Intervju 2009-02-04

Familj, två vuxna 40 och 34 år, ett barn 3 år

Hyresrätt 2 rok, 65 kvm, förort

Hyra 5400 kr/månad inklusive bilplats, el och vatten

Ägare - ett privat bostadsbolag

Byggår c:a 1970

Lägenheten ligger i entréplan i ett trevånings lamellhusområde från tidigt 1970-tal, miljonprogrammet. Huskroppen är djup och det finns ingen känsla av kontakt mellan gatu- och gårdssida. Två stora altaner finns på ömse sidor av lägenheten.

Den intervjuade familjen kommer från Irak och har bott i Sverige i 5–6 år. De är akademiker och vid intervjutillfället jobbade mannen på ett konsultföretag medan kvinnan kompletterade sina betyg för att få svensk behörighet inom sitt yrke.



Planlösningen

Hallen ligger mitt i huskroppen och delar av gårdssida från gatusida. Innanför hallen finns ett stort rum, antagligen tänkt för förvaring. Väggen mot vardagsrummet är inte ansluten upp till taket utan vardagsrum och hall är tekniskt ett gemensamt rum. Detta rum, ursprungligen tillhörande hallen, används av mannen som arbetsrum, kombinerat med hall.

Jag använder den som ett litet kontor för jag har inget annat rum att vara i, så därför känns det lite trångt.

Vardagsrummet är bostadens stora rum. Möblerat med en stor soffgrupp, TV och bokhylla. Det har varit problematiskt att möblera vardagsrummet och få plats med den stora soffgruppen.

Det har varit lite svårt faktiskt, våra två soffor passar inte riktigt i vardagsrummet. Det är lite trångt här när man kommer in men det finns inte så många möjligheter. Det känns som om det är en ensamboende eller max två stycken som kan bo här med en soffa och en fåtölj, inte mer.

Passagera genom vardagsrummet in till sovrum, ut på altanen och kopplingen till hallen begränsar ytorna för möbleringen.

Om vi kunde möblera på något annat sätt skulle det vara mycket bättre. Det skulle behövas fler väggar att möblera emot i vardagsrummet, man kan inte utnyttja rummet så bra.

En annan nackdel med vardagsrummet är att man från soffgruppen blickar rakt in i sovrummet, in mot det som i den irakiska bostaden är ett mycket privat område.

När man sitter i soffan i vardagsrummet ser man rakt in i sovrummet och det känns inte bra.

De stora sofforna används när släktingarna kommer på besök. Men då är rummet för litet.

Om vardagsrummet skulle vara lite större skulle det kanske kunna fungera som gård istället om man kunde öppna ut. Nu är det trångt när vi träffar våra släktingar. Jag skulle gärna ha ett rum som kan fungera både som arbetsplats och som barnen kan ha att leka i. Det kan vara ett rum som kan användas till olika aktiviteter.

Sovrummet är stort men med långsmal form vilket gör att det finns ont om plats kring dubbelsängen, men tillräcklig plats även för barnsängen. Trots att rummet är stort är det för litet för tre personer.

Rummen känns bra men sovrummet känns lite för litet, det kanske är för att vi är tre som sover där.

Köket ligger avsides i lägenheten. Vardagsrum, hall och sovrum bildar en enhet och man upplever rummen tillsammans. Köket nås via passagen framför badrummet och har inte kontakt med något annat rum i lägenheten förutom hallen. Köket används av kvinnan som arbetsrum när hon studerar.

I köket stör man inte dom som är i vardagsrummet, det är bra. Min fru brukar sitta och arbeta i köket.

En följd av den långsmala djupa lägenhetsformen är att badrummet hamnar mitt i huskroppen, utan dagsljus. Badrummet är relativt stort och familjen har ställt in en tvättmaskin och torktumlare bredvid badkaret.

Det sämsta är att badrummet saknar fönster, jag tycker det är viktigt att ha ljus i badrummet.

Dagsljuset är problematiskt. Lägenheten är djup men fönstren stora. De har tunga draperier framför fönstren, det är en gåva från vänner i Syrien, och fungerar utmärkt för att stänga ute den starka solen där. Här, i lägenheten, blir det för effektiv solavskärmning och för mörkt inne i lägenheten.

Gardinerna här är stora, dom är från Syrien, vi ser att det blev för mörkt här, dom passar inte här. Där är det mycket sol och mycket ljus, där behöver man dom här gardinerna.

Förråden är också för små. Delvis beroende på att rummet vid hallen är arbetsrum. De har samlat på sig saker och vill inte slänga ägodelar bara för att de råkar bo i en bostad med för lite förråd.

Vi gör oss av med väldigt lite grejer och vi samlar på oss ganska mycket, då räcker förråden inte till. Vi har ett litet förråd här utanför, det är helt fullt, man kan knappt komma in. Jag har byggt ett enkelt förråd i trädgården. Vi har också en klädkammare, den räcker inte heller, den skulle behöva vara minst dubbelt så stor.

En viktig kvalitet är uteplatsen mot gatan. På somrarna blir den en del av bostaden.

På somrarna gör vi det (använder uteplatsen). Vi äter frukost där och ibland lunch och på kvällen har vi kanske släkt eller vänner på besök och då sitter vi där.

Material och detaljbearbetningen är inget som uppskattas av de boende. Fönstren sitter för högt och är för små. Det upplever materialen som billiga.

Det är inte någon särskild kvalitet i det. Det är billiga material. Lägenheten är från 1970 tror jag och dom har inte renoverat den någon gång.

Utemiljön, det sociala, trygghet och grannarna

Bostadsområdet är tryggt och lugnt. Det var en viktig aspekt när de valde bostad. De ville heller inte bo i ett alltför invandrartätt område utan med en lagom mix av ”nya och gamla svenskar”. En viktig faktor vid valet av bostad var också närheten till släktingarna i Västra Frölunda.

Vi fick byta lägenhet och ville bo i ett lugnt område där det inte bodde mycket invandrare och inte bara svenskar. /.../ Det är cirka 12–13 % invandrare i Sverige så det skulle vara bra om det var samma andel invandrare i området och det är det här. /.../ Vi vill bo nära Frölunda eftersom våra släktingar bor där, det är viktigt för oss. Vår dotter har 13 kusiner som bor här i Göteborg.



Gårdsrummet mellan huslängorna. Lägenheterna på bottenplan har en uteplats ut mot gården.



Angöringsgatan med stora alléträd. Lägenheterna på entréplan har stora uteplatser ut mot gatan. Mellan gata och uteplatser finns ett stycke förgårdsmark i form av gräsmatta innan gatan.

De träffar grannarna på gården som finns mellan husen. Det blir naturligt genom barnen. De har lärt känna andra familjer i huset.

Vi hälsar på varandra och pratar en stund. Det är en familj från Iran som bor här mittemot också. Vi kan gå hem till varandra ibland.

Gården används också när släktingarna kommer på besök. Då sitter man på gården och fikar. Men det mannen helst skulle vilja ha är en privat gård, där han kan träffa vänner och släktingar.

Jag vill kunna gå ut och gå till min innergård och träffa mina vänner och släktingar där.

Bostaden och området upplevs som tryggt. De jämför med tidigare bostäder i exempelvis Briljantgatan där invandrare dominerade och där det ständigt var liv och rörelse.

När jag bodde på Briljantgatan mellan 2000–2004 så var det ganska lugnt där. Nu är det 90% invandrare där och det är inte lugnt längre så man kan inte vila under dagen och man kan kanske inte sova under natten. Det är inte hela området utan vissa delar. Det är många inbrott där och barnsäkerheten är viktig för oss. Vi hade en chans att få en lägenhet nära stan men där är det lite trångt utomhus, det finns inte lekplatser, utan gatan ligger utanför lägenheten, det är inte säkert för barnen.

Det är bra kommunikationer. Buss går in till stan var 15:e minut. Det är nära att handla mat. De kan promenera dit på 10–15 minuter, men tar ändå bilen ibland.

Vi tar bilen ibland och går ibland och ibland åker vi till Willys och handlar.

Ekonomi

De upplever lägenheten som dyr. Och om de haft kapital kunde de köpt en bostadsrättslägenhet och bött för samma kostnad.

Det är lite för mycket tycker vi. Jämför man med bostadsrätt så är det inte så stor skillnad i kostnad om man har råd att köpa en lägenhet. Det skulle kosta lika mycket med samma yta.

Passform

Lägenheten passar dåligt för familjens behov. Enligt trångboddhetsnormen skulle de behöva ytterligare ett rum. Enligt deras boendekultur från Irak skulle ett gemensamt, stort rum behövas för umgänge med släktingar, vänner och för barnlek. Lägenhetens och rummens långsmala form försvårar också användandet av lägenheten.

Vi är från Irak. Där brukar vi ha större hus med likadana rum som kan användas på många olika sätt. Allrummet är stort och så har man en innergård som är utomhus. Den används mycket.⁶

Uteplatsen var av stor betydelse och den fungerade till viss del som den privata innergård som beskrevs ovan i citatet, men låg i förhållande till bostaden tvärtom – som ett gränssrum mellan det privata och det offentliga. På vintern var avsaknaden av detta sociala rum ännu större. Mannen spekulerade i om alla deras växter var ett substitut för en längtan efter den prunkande innergården, med vattenkälla och porlande vatten och fullt av växter.

Vi har mycket växter i lägenheten, det kanske ersätter att man saknar trädgård. Vi hade en inglasad balkong i Stockholm och den använde vi bara som förråd, vi satt aldrig där, det är mycket bättre med markbostad och direkt kontakt med mark och träd.

Uteplatsen på husets entrésida används också. Gården är en naturlig lekplats för barnen och de träffar sina grannar på gården.

6 Sharo, Behnam: *Nya svenskar, nya bostäder*. Examensarbete Chalmers Arkitektursektion 2007. Den som vill läsa mer om den arabiska bostaden kan ta del av det här examensarbetet.



Uteplatsen mot gatan.

Lägenhet 19

Intervju 2009-02-04

Ensamstående förälder med barn, plus
inneboende, en vuxen 36 år, en vuxen 21 år,
ett barn 4 år

Hyresrätt 3 rok, 70 kvm, Mölndal, komplettering
av äldre verksamhets- och villaområde.

Ägare - ett privat förvaltningsbolag

Byggår c:a 1980

Lägenheten har en central hall varifrån nästan alla rum nås. Sovrummen vetter mot lägenhetens tystare sida, mot ett intilliggande naturreservat. Kök och vardagsrum vetter mot gården och en knapp km bort en starkt trafikerad motorväg. Det ger en lugn och en bullrig sida av bostaden.

Det lilla sovrummet hyrs ut till en inneboende. Främst av ekonomiska skäl, men även att det är trevligt att vara fler vuxna.

Huset är ett lågt punkthus som ligger på en gräsyta tillsammans med ett par andra punkthus. Entrén är avvisande i formspråk med en djup och mörk nisch i fasaden och därefter en helt sluten entréhall med ett antal stängda dörrar. En 90 cm bred utrymningstrappa hittar man bakom en plåtbranddörr. Sen finns det ett par lägenhetsdörrar, förrådsdörrar m.m i ett stort och mycket avlångt rum.

Den är ganska intetsägande egentligen, det ser tråkigt ut. /.../ Det är inga glada färger, dom har gjort det väldigt slätstruket.





Huset ligger i en parkmiljö med grönområde mellan husen. Stadstyp hus i park.

Planlösningen

Entrén till lägenheten är utformad som en förstuga och är ett förrum till lägenheten. Kommunikation till övriga rum sker från den inre hallen. I entrén finns kapphylla och garderober. Entré och hall är uppskattade rum.

Den är helt ok. Den har bra förvaringsutrymme. Det är bra. Jag tycker den är jättebra.

Sovrummen har långsmala former och är svärmöblerade. Särskilt det mindre sovrummet som blir fullt av möbler då studenten skall ha in alla prylar.

Det ena är större och det andra är ett jättelitet sovrum. Det stora är helt ok men också rektangulärt. Jag hade tyckt det varit trevligare med ett mer kvadratisk rum.

Det lilla sovrummet som hyrs ut, används då och då av mamman som lugna rummet. Så även om de hade kunna välja en mindre lägenhet, en billigare 2:a skulle de prioritera att ha ett extra rum i form som de nu får i 3:an. Det är viktigt för integriteten.

Jag vill inte ha en tvåa för det är rätt skönt att ha det lilla rummet. När det är ett antal barn här är det bra att ha det rummet och att kunna gå in där och läsa en bok, få andas lite och vara lite själv. Man är så uppe i varv hela tiden när man lever själv, jag kan ju inte säga: –kan du hämta nu? Eller –jag sticker ut nu en timma eller två. Jag har inte den möjligheten.

Vardagsrummet är det stora rummet och får en del kritik för dels sin form och dels för sin funktion i lägenhetens rumsorganisation. Om rummet varit lika stort men mer långsmalt hade det gått att dela av i en matsalsdel och vardagsrumsdel exempelvis. Att det stora sovrummet nås enbart via vardagsrummet begränsar lägenhetens flexibilitet.

Jag tror det har lite med ens personlighet att göra. Jag tycker det är ok att bo vägg i vägg med sovrummen, mig spelar det ingen roll. Men man kan ju inte gå via vardagsrummet alltid om det sitter någon där.

Förråden är tillräckligt stora. Det finns ett par garderober i hallen och en bred garderob i det stora sovrummet. Plus förråd i källaren.

Det fungerar jättebra här./.../ Ja, absolut. Vi har klädkammare och skåp.

Badrummet är stort och rymmer förutom badkar en tvättmaskin. Det saknar dagsljus. En stor fördel är att det nås från den inre hallen. Därmed behöver man inte efter duschen gå ut barfota bland grusiga skor.

Köket är ett parallellkök som nås direkt från den inre hallen och avslutas med en liten matplats vid fönstret. Från matplatsen finns en öppning ut mot vardagsrummet. Köket får en del kritik under intervjun. Dels för att det är litet och dels för att utrustningen är dålig och sliten.

Dom lägenheterna som är där borta./.../ köket ser exakt ut som detta men den här väggen är borttagen helt (menar att matplatsen kunde expandera mot vänster i planbilden) och då har du lika mycket till och det är käckt för då får du undan matsalsbordet dit och så får du öppen yta. Det är en jättebra lösning där borta tycker jag./.../ jag tycker det är fruktansvärt att dom inte ens har satt in en fläkt.

Positivt är ljuset i lägenheten. Mycket fönster ger en ljus lägenheten.

Jag gillar att det är mycket fönster i lägenheten det betyder så mycket att det är ljust. Jag har vuxit upp med mycket ljus och jag har inte bott i lägenhet innan så jag känner att jag vill ha det ljust.

En del material såsom det nyslipade parkettgolvet i vardagsrummet är uppskattat men det mesta i material och detaljer får negativ kritik. Det är dåliga material och brist i underhållet som stör.

Man kan ju tycka att dom här plastlisterna inte är så fina, det får man väl inte ens ha numer. Dörrarna spricker lätt. Jag har målat om hela den här lägenheten själv och även betalat all färg själv utom i badrummet.



Entrén till bostadshuset. Välkomnande?



Fasad mot gården. Huset möter marken med en hög betongsockel.

Balkongen som nås från det stora sovrummet är också en bra sak med bostaden. Den vetter ut mot den tysta sidan av bostaden, mot naturområdet.

Jag tycker det är skönt att den ligger där för skogen ligger där. Det är så härligt att vakna upp på morgonen och öppna dit ut och så är det grönt av alla löven och så har vi rådjur som springer här ibland.

Men det hade varit ännu bättre om det funnits en balkong vid vardagsrum och kök. Det är den sida som vetter ut mot gården och lekplatsen.

Det bästa hade varit att ha den (en balkong) här ute (köket), det är ju här det händer saker, på andra sidan (sovrumssidan) är det bara lugnt och avkopplande. Fast här blir det inte på samma sätt. Här brukar jag stå och titta på när dom leker och så kan hon ropa – Mamma... och då kan jag kasta ner något hon behöver.

Utemiljön, det sociala, trygghet och grannarna

Närheten till bra skolor och daghem har varit viktigt vid valet av bostad. Det ligger en LM-skola ett par hundra meter från lägenheten och ett dagis nära. Barnen har gott om lekkamrater. Granne med bostadshuset finns ett stort naturområde.

För mig var det viktigt för min dotter hade börjat på dagis här och hade sina kompisar. Här är väldigt familjärt, det är blandade människor som bor här åldersmässigt men extremt mycket barnfamiljer och här finns två dagis, så det är mycket bra. Förskola och skola ligger nära, det tar fem minuter att gå, det är ett lugnt område. –Jag tycker det är bra för det är så nära naturen, skogen är nära och det finns en sjö. Det bästa är att det är så många andra barn som bor här.

Det är också nära till stora mataffärer och annan service. Det är ett par hundra meter till spårvagn- och busshållplats. Det tar 5–10minuter att ta sig in till Göteborgs eller Mölndals centrum. Men förutom mataffärerna upplevs det som om det är ont om service riktigt nära.

Jag vet ju att detta inte är ett populärt område att bo i. Krokslätt har blivit populärt men det har en koppling till Mölndal och det ses ju som lite dåligt, sjaskigt. /.../ Det är lite fel sida av stan. /.../ Sedan finns det ju ingenting härute. Det finns kontorslokaler och så finns det ett torg som en gång var livligt men idag händer där ingenting.

Umgänget med grannarna är också en kvalitet i boendet. Umgänget sker på gården och folk i husen lär känna varandra genom barnen. Gården är inte slutet utan husen står i en parkmiljö i ett öppet sammanhang. Umgänget med grannarna är en del av boendekvaliteten.

Jag tycker jag har bra koll här. Jag känner till många och ungarna känner varandra, det är väl den åldern då man lär känna många i och med att man har små barn som leker. Det är tre familjer som vi har väldigt god kontakt med och umgås med.

Boendet känns överlag tryggt. Men kvällstid kan det kännas lite otryggt då det ofta är folktomt.

Jag tycker det känns som ett tryggt område. /.../ Jag tror man är rädd för det är folktomt. /.../ Ja, lampor finns det, så det är inte mörkt, men det är folktomt. På en stor gata i London mitt i natten känns det ju tryggt om det är mycket folk.

Passform

Lägenheten passar inte de boende till fullo. Med inneboende och mamman och dottern bor i samma rumt uppfylls bara trångboddhet enligt Norm 2. Ett extra rum behövs. Uthyrningsrummet fungerar mindre bra som uthyrningsrum. Det är placerat vägg i vägg med det andra sovrummet vilket är en dålig lösning för ljud och integritet. Med en omdisponering av vardagsrummets yta kunde en del vikts för matsal med ett något mindre vardagsrum med ljus från gavelväggen. Det skulle också underlätta samvaron med en hyresgäst om det fanns rumsliga valmöjligheter i lägenheten. Nu är de gemensamma ytorna i princip ett stort rum som inte går att dela av.



I gårdsrummet mellan husen finns lekplatser, gångstråk m.m.

*Ett litet kök där man kan laga maten och en matsal för sig, står högt
på önskelistan*

Balkongens läge och storlek är också något som kommenterades under intervjun. Gavelläget utnyttjas dåligt och en extra balkong mot gården, där det händer något, är en detalj som också fanns med på önskelistan.

Lägenhet 20

Intervju 2009-01-14

Par, 60 och 48 år

Bostadsrätt 3 rok, 84 kvm, inkl balkongen 14 kvm.
närförort i Stockholm, nybyggd stadsdel

Boendekostnad 5200 kr/månad i avgift
plus lånekostnader

Byggår 2008

Bostaden ligger i ett nybyggt 12-våningshus i den nya stadsdelen Hammarby Sjöstad, Stockholm. Lägenheten har en inre del som består av två sovrum och en främre, offentlig del med vardagsrum och kök i öppet samband. Längs hela fasaden löper en djup balkong.





Vy från hallen. Genomsikt tvärs hela lägenheten, via vardagsrummet ut mot balkongen.

Planlösningen

Entrén har två delar en främre del och en inre som är passage in till vardagsrum och kök. I hallen finns plats för kapphylla och garderober. Fönstret i hallen ger utblick direkt ut mot gården. Ett par steg in i hallen så ser man hela lägenheten. Hallen är under ombyggnad och man är inte nöjd med nuvarande lösning.

Garderoberna vore bra om vi fick bort på något sätt, man får åla sig in i lägenheten plus att det tar lite för lång tid innan man ser siktlinjen. /.../ Det skulle bara vara två garderober i hallen och vi har tre. /.../ Som den är nu är den mindre välkomnande vår hall.

Badrummet är stort och rymmer förutom wc, handfat, badkar också en tvätt-enhet med tvättmaskin och torktumlare. Det har dagsljusinsläpp via ett högt sittande fönster mot gården. Badrummet fungerar bra då man bara är två personer i hushållet. Men under intervjun diskuterades om det inte hade varit bättre med ett separat rum för bad och dusch och ett för wc.

Nu utgår vi från två personer. Man skulle mycket väl kunna bo tre. Man kan vara en enbarnsfamilj i vart fall. Då kanske det var lite trångt istället, men för oss två är det ju inga problem med ytan. /.../. Jag kan tycka, då jag bott i utlandet, att man gör ett misstag här i Sverige när man bygger ihop badrummet med toaletten, att man inte har toaletten separat. Det hade varit mer optimalt och speciellt om man hade bott som familj.

Det mindre av sovrummen används som arbetsrum - gästrum. I det större står dubbelsängen. De har valt att ersätta den ursprungliga planlösningen med passage och klädkammare med dörrar direkt ut mot vardagsrummet istället. Klädkammaren har ersatts av förvaringsenheter med stora skjutdörrar framför. Det gör också att den inre siktlinje, från sovrum till sovrum, har brutits på grund av den nya garderobsväggen.

Vi hade ju möjlighet att flytta väggar innan vi flyttade in, vilket vi gjorde. /.../ Jag tycker att arbetsrummet är lite smalt. Det blir problem i och med att det är smalare framemot fönstret. Huset är ju inte rakt. /.../ Vi har ett skrivbord som är gigantiskt stort, om vi hade ett normalt skrivbord hade det inte varit problem att ha en bokhylla vid fönstret.

Det större sovrummet är ”master bedroom” och det är gott om plats trots den stora sängen. Paret funderar nu på om dörrplaceringen var den allra bästa. En dörr invid balkongen hade frigjort väggyta i vardagsrummet. Men också om de kanske skulle ha gjort rummen mer jämnstora.

Vi kanske skulle flyttat väggen så det rummet (arbetsrummet) blev lite större, nu har vi ett stort sovrum istället. Det är ju också skönt.

Vardagsrummet har ett öppet samband med köket. Det är möblerat med en soffgrupp invid fönstret och en TV-bänk vid väggen mot badrummet. I mitten av rummet finns en yta som ännu inte har fått någon användning.

Ja. Fast vi är inte färdigmöblerade. Jag vill ha någonting på den väggen där blommorna står mellan rummen. /.../ Samtidigt som ytan är över så ger den ju luftighet. Jag tänker inte på den som död.

Vardagsrummet och köket utgör ett stort rum. Det hade varit möjligt att dela av matplatsen mot vardagsrummet, eller att sätt upp dörrar kring kökets arbetsdel. Paret var inte helt överens om öppet eller slutet.

Jag ville haft vägg och skjutdörr. Känslan att man byter rum är bortbyggd. Man har inte längre något kök. Effekten är att om man går från ett rum till ett annat när man har ätit kan man inte stänga till om köket. /.../ Det hade naturligtvis varit optimalt att ha en skjutdörr inne i den väggen om det hade gått.

Med det öppna sambandet blir verksamheterna i köket en del av vardagsrummet. Man kan samlas i lägenhetens stora rum. Samtidigt kan matplatsen växa utanför sin ”gränser” när man är många.



Sovrummet. Fönster och dörr ut mot balkongen.



Vardagsrummet med soffgruppen. Till vänster passagen ut mot hallen. Till höger ligger de båda sovrummen

Det blir luftigare. I min ungdom var jag mer förtjust i ett sådant kök som man låser in sig i men nu är det mycket sådan här öppen kontakt.

Köket är ett parallellkök med en lång bänk in mot lägenhetsskiljande vägg. I den främre delen mot vardagsrummet finns en kort bardisk. Sammanlagt fyra högskåp och ett skåp med teknik.

Det är lagom stort./.../ Det är bra utrustat med skåp och det är genomtänkt. Vi kunde ha valt lite andra skåplösningar kan man tänka så här efteråt, sådana skåp som man drar ut. Fördelen med det här köket är att ett av skåpen är högre än där vi bodde förut och att det inte finns något utrymme ovanför köksskåpen som var vanligt förr. Det samlar ju bara damm.

Förråden i lägenheten utgörs efter ”ombyggnaden” av garderober och de nya garderoberna med skjutdörrar i sovrummen. Det finns också ett förråd i källaren, plus cykelförråd.

Nu är det väl bra med våra garderober./.../ Ja, det är faktiskt gott om förråd. /.../ Men det är för dåligt med källarförråd./.../ Men i lägenheten med borttagandet av den här klädkammaren tycker jag det är optimalt. Vi har fått dubbelt så mycket förvaringsutrymme.

Balkongen var ett viktigt skäl till valet av bostaden. På balkongen finns kvällsol med solnedgång bakom Södermalms siluett. Balkongen sträcker sig förbi samtliga rum, och rymmer både matbord och vilstolar, men smalnar av utanför sovrummet. En viktig del av balkongens kvalitet är att den är på samma nivå som golvet i lägenheten.

Hade det inte varit en balkong hade vi inte köpt den här lägenheten. Det är ju ett plusvärde och hela lägenheten är fokuserad mot balkongen. /.../ vi åt frukost, lunch middag allt. (på balkongen) /.../ När det är värme nog att vara där ute blir den integrerad med det här rummet. Jag kände, när vi flyttat hit, att då var det ingen skillnad på balkong och rum, det var ett och samma.

Material och detaljer i lägenheten är av hög klass med trägolv i alla rum. Gerade lister, sten i fönsterbänkar.

Golven tycker jag är jättebra. Färg på väggen är bra, det är vi som valt den, men den är lite skör för stötar. /.../ vi är väldigt glada att vi valde målade väggar, som vi själva dessutom nu har målat över. Däremot var finishen inte bra när vi kom hit. Vår besiktning och byggfirmans besiktning skedde samtidigt. Vi hade nog 100 anmärkningar. Det är en dålig process. /.../ Men det är en hög kvalitet på det byggda tycker jag.

Utemiljön, det sociala, trygghet och grannarna

De bor högst upp, på 11:e våningen och använder inte gården. En takterrass håller på att färdigställas och skall vara klart våren och sommaren 2009. Paret har tidigare under 2–3 år bott i en hyresrätt ett par hundra meter bort i samma stadsdel. I samband med den förra bostaden hade de inget umgänge med grannarna men märker en stor skillnad med mycket mer grannkontakt nu när de flyttat in i ett nytt sammanhang.

Ja, det var skillnad då vi flyttade från hyresrätt till bostadsrätt, man hejade inte på varandra i vårt förra boende men här pratar man med varandra i hissen och alla hejar på varandra. Det är väldigt artigt på det sättet.

I bostadsrättsföreningen finns det gemensamhetslokaler i form av föreningsrum och övernattningsmöjlighet. Och så den tidigare nämnda takterrassen.

I den nya stadsdelen finns gott om affärer, service och annat utbud. I Hammarby Sjöstad finns en blandning med verksamheter, bostäder, handel och restauranger.

Det finns Sickla köpkvarter som ligger en kvarts promenad härifrån. Ett stort köpcenter. Det tycker jag är viktigt när man bor, att man lätt kan handla mat. Vi har ett Konsum och två närbutiker, kemtvätt och väldigt mycket restauranger. /.../ Gatan är ju fantastisk. Huvudgatan.



Utsikt från balkongen, norrut in mot Södermalm och Stockholms centrum. I fonden 1940-talsbebyggelsen vid Danvikstull.

Många säger att det är en levande stadsdel och det tycker jag också att det är. Det är charmigt.

Buss och en ny spårvagn finns alldeles utanför kvarteret och det tar 15–20 minuter in till Stockholms centrum. De har bil i ett garage i ett grannkvarter. De kan storhandla på promenadavstånd.

Det känns som ett lyckat område. En egen liten stad, folk kan leva här. Man behöver inte åka in till stan. Här är inte så mycket arbetsplatser i och för sej.

De boende upplever trygghet i boendet. Det är lugna kvarter men ändå många som rör sig på stadsdelens gator. Många affärer har kvällsöppet, en del fram till 22–23-tiden, vilket förstärker känslan av trygga gator. De otrygga delar som finns är de kvällstid tomma och mörka platser där byggnation pågår.

Vi känner oss trygga i Hammarby Sjöstad. Det är ett lugn här som vi uppskattar. Gator är upplysta och det rör sig en hel del folk i området så det känns inte ödsligt och övergivet som ju annars kan skapa otrygghet. En del kiosker är också öppna fram till 22-23 tiden och det bidrar också till att Hammarby Sjöstad känns vaket. Det enda partiet där jag känner mig otrygg (ibland) är Kanalvägen Henriksdalshamnen, men där är inte färdigbyggt så det är därför.

Ekonomi

De boende tycker bostaden är värd sina kostnader. Läget i staden, det fina utsikten och den stora balkongen är kvaliteter som är värdefulla.

Månadsavgiften är cirka 5000:- och det tycker vi är ok. Vi är nöjda med det prisläge vi köpte den i. Skulle vi köpt den idag kanske priset hade varit något lägre. Men det är ju bara spekulationer. Vi tycker att lägenheten är unik med sitt läge på 11:e våningen och med den fantastiska utsikten och den stora balkongen. Vi tycker att den är värd sitt pris.

Passform

Lägenheten passar bra till de boende. De är inte trångbodda enligt Norm 3. Lägenheten har en offentlig del för umgänge och en del för arbete och vila, det vill säga bostadens huvudsakliga uppgifter.

Den stora balkongen är sommartid centrum för boendet. Utsikten, ljuset, materialkvaliteten är andra kvaliteter i boendet.

Den öppna planlösningen är uppskattad. Köket är tillsammans med matplats är 16 kvm, det är något större än liknande kök från 1960- och 70-talen. Vardagsrummet är 24 kvm. Rummen är också tydliga som egna rum. Det innebär också att båda rummen är stora nog att delas av om man så önskar. I många fall innebär ett öppet samband mellan vardagsrum och kök att ytorna snålas in så att oftast köket inte fungerar som ett eget rum.

möblerade planer

Lägenhet 1

Intervju 2008-11-17

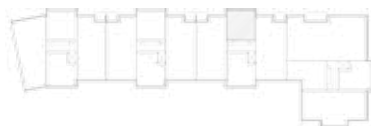
Enpersonshushåll, 20 år

Hysesrätt, 1 rok, 36 kvm,
Landala, centralt läge

Hyra 3900 kr/månad

Ägare kommunalt
bostadsbolag

Byggår 1970-tal.



Lägenhet 2

Intervju 2008-11-19

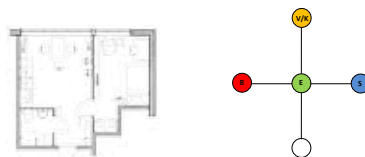
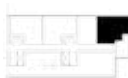
Samboendehushåll, 21 och 22 år

Hysesrätt, 2 rum och kokvrå,
36 kvm, Landala, centralt läge

Hyra 4300 kr/månad

Ägare: en stor bostadsrättsförening

Byggår 1964-71, ombyggnad
lägenhet 1990-talet



Lägenhet 3

Intervju 2008-11-20

Familj med mamma och pappa 47 och
42 år, ett barn 15 år bor hemma, ett barn
20 år har precis flyttat ut.

Hysesrätt, 4 rok, 104 kvm, S Guldheden,
gammal förort.

Hyra 7500 kr/månad

Ägare - ett kommunalt bostadsbolag

Byggår 1959



Lägenhet 4

Intervju 2008-11-28

Familj med mamma och pappa 41 och 44 år. Tre utflyttade barn 20 år varav två ej gemensamma och ett fosterbarn. Tre gemensamma barn 6, 13 och 15 år. Ett jourhems-placerat barn 13 år och ett kontaktbarn 12 år.

Hyresrätt i radhus, 5 rok, 120 kvm + 30 kvm källare. Angered centrum förort.

Hyra 6890 + 250 kr för parkering/månad

Ägare - ett kommunalt bostadsbolag

Byggår 1980-tal



Lägenhet 5

Intervju 2008-12-10

Familj med sambopar 54 och 47 år. MAnnen har sedan tidigare förhållande två barn som är utflyttade. Kvinnan har två barn 14 och 18 år från ett tidigare förhållande som varannan vecka bor i lägenheten.

Hyresrätt 4 rok, 83 kvm. Högsbo, äldre förort.

Hyra 6300 kr/månad

Ägare - litet privat bostadsbolag

Byggår 1961



Lägenhet 6

Intervju 2008-12-10

Familj med föräldrar 37 och 39 år. Två barn 5 och 7 år

Hysesrätt 3 rok, 85 kvm. Mölndal, komplettering under 1980-talet av äldre villa- och industriområde.

Hyra 6750 kr, inkl parkering/månad

Ägare - privat bostadsbolag

Byggår 1977



Lägenhet 7

Intervju 2008-12-11

Ensamhushåll, en person 26 år

Hysesrätt 1 rok, 36 kvm, Kvillebäcken, på Hisingen norr om Göteborgs centrum.

Hyra 3000 kr/månad

Ägare - kommunalt bostadsbolag

Byggår 1953



Lägenhet 8

Intervju 2008-12-15

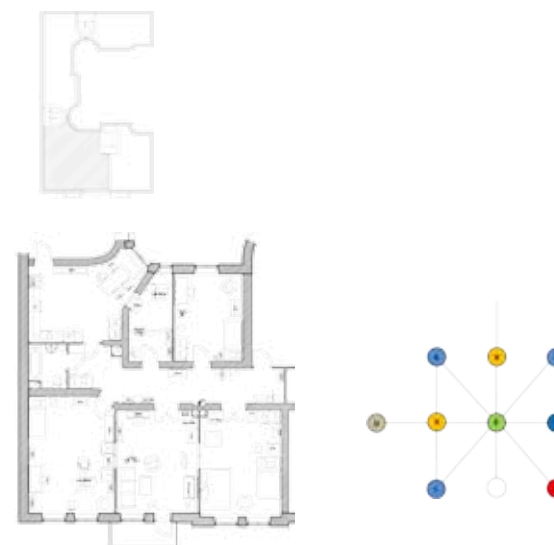
Gemensamhetsboende, envuxen 39 år, en ungdom 15 år, en inneboende 30 år

Hysesrätt 5 rok, 147 kvm, Linnéstaden, centrala Göteborg

Hyra 9700 kr/månad

Ägare - ett privat förvaltningsbolag

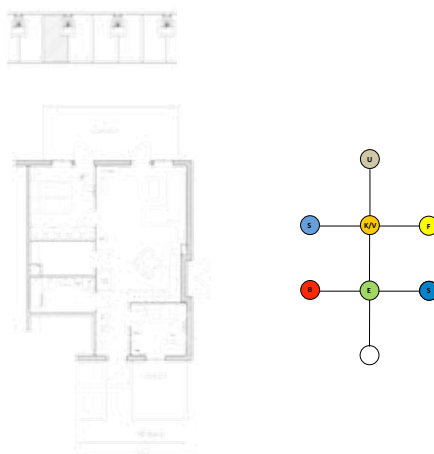
Byggår c:a 1900



Lägenhet 9
 Intervju 2008-12-18
 Tvåpersonshushåll,
 två vuxna 20 år
 Hyresrätt, 3 rok, 85 kvm,
 Västra Frölunda, förort
 Hyra 5570 kr/månad
 Ägare privat bostadsbolag
 Byggår 1965



Lägenhet 10
 Intervju 2009-01-07
 Sambohushåll,
 två vuxna 32 och 24 år
 Hyresrätt, 3 rok, 74 kvm, Amhults
 trädgårdsstad, ny förort
 Hyra 5570kr/månad
 Ägare kommunalt bostadsbolag
 Byggår 2005



Lägenhet 11
 Intervju 2009-01-08
 Singelhushåll, envuxen 36 år,
 tre barn 3, 6 och 9 år.
 Bostadsrätt 1 rok, 35 kvm,
 Masthugget, äldre förstad.
 Boendekostnad 6000 kr/månad
 Byggår c:a 1930



Lägenhet 12

Intervju 2009-01-09

Gift par 64 och 61 år.

Hyresrätt 4 rok, 100 kvm,
Majorna, äldre förstad.

Hyra 7000 kr/månad

Ägare - ett privat
bostadsbolag

Byggår 1960-tal

Lägenhet 13

Intervju 2009-01-15

Sambohushåll, två vuxna 32
och 33 år

Hyresrätt 2 rok, 60 kvm,
äldre förstad

Hyra 4600 kr/månad

Ägare - kommunalt
förvaltningsbolag

Byggår 1920-tal

Lägenhet 14

Intervju 2009-01-20

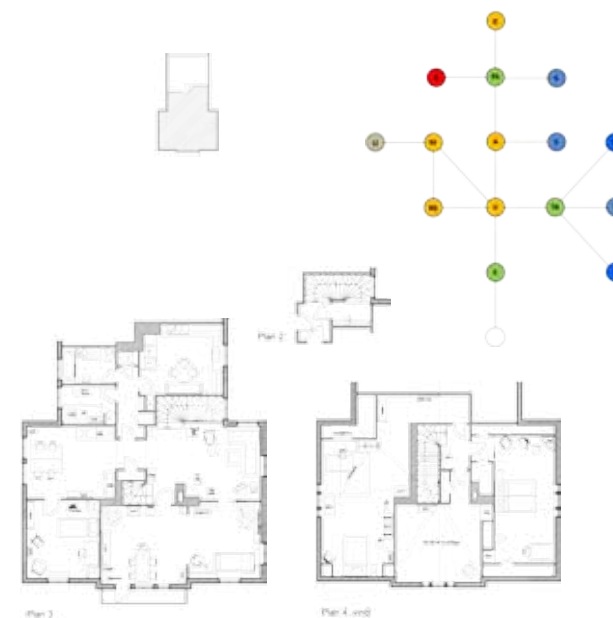
Kollektivboende med fem vuxna 25-58 år.

Hyresrätt 9 rok, 200 kvm, Göteborgs centrum.

Hyra 15000 kr/månad, 2-4000 per boende.

Ägare - ett privat bostadssbolag

Byggår 1879



Lägenhet 15

Intervju 2009-01-23

Enpersonshushåll, en vuxen 50 år.

Bostadsrätt 2 rok, 50 kvm,
grannskapsenhet, närförort.

Boendekostnad 5000 kr/månad

Ägare - ett privat förvaltningsbolag

Byggår 1948-50



Lägenhet 16

Intervju 2009-01-26

Sambohushåll, två vuxna båda 53 år.

Bostadsrätt 4 rok, 160 kvm,
centrum f d hamnområde.

Byggår 1998



Lägenhet 17

Intervju 2009-01-28

Sambohushåll,
två vuxna båda 60 år.Bostadsrätt 3 rok, 93 kvm,
centrum f d hamnområde.Boendekostnad 5800 kr/månad
plus el

Byggår 2005



Lägenhet 18

Intervju 2009-02-04

Familj, två vuxna 40 och 34 år,
en barn 3 år

Hysesrätt 2 rok, 65 kvm, förort

Hyra 5400 kr/månad inklusive
bilplats, el och vatten

Ägare - ett privat bostadsbolag

Byggår c:a 1970



Lägenhet 19

Intervju 2009-02-04

Ensamstående förälder med barn, plus
inneboende, en vuxen 36 år, en vuxen 21
år, ett barn 4 år

Hysesrätt 3 rok, 70kvm, Mölndal, komplette-
ring av äldre verksamhets- och villaområde.

Ägare - ett privat förvaltningsbolag

Byggår c:a 1980



Lägenhet 20

Intervju 2009-01-14

Par, 60 och 48 år

Bostadsrätt 3 rok, 84 kvm, inkl
balkongen 14 kvm. centralt i
Stockholm, nybyggd stadsdel

Boendekostnad 5200 kr/
månad+lånekostnader

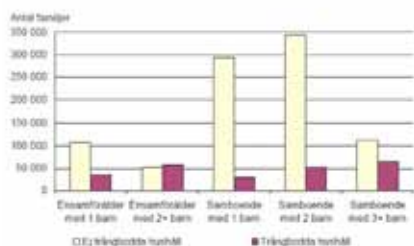
Byggår 2008



D·i·s·k·u·s·s·i·o·n

Analys

Figur 9.
Antal barnfamiljer efter familjetyp och förekomst av trångboddhet 2004



Antal barnfamiljer efter familjetyp och förekomst av trångboddhet, 2004.

Ur Boverkets rapport *Var finns rum för våra barn?* Familjer med över 3 barn har som diagrammet visar en relativt hög andel trångboddhet.

Trots att underlaget är bara är drygt 20 lägenheter så finns det många intressanta fakta och frågeställningar i materialet.

Ett första intryck är att många av de boende vi träffat under intervjuerna har haft svårt att förverkliga sina visioner, eller snarare önskemål om boendet. Vi har besökt lägenheter vars rum, rumsformer, rumsorganisation gjort vardagen besvärlig för de boende. I vissa fall har bostaden och boendet varit en negativ del av vardagen. Men vi har också mött bostäder där de boende kunnat förverkliga det goda livet, genom sin bostad, och där bostaden blivit en viktig del av de boendes identitet.

Olika värderingar av boendet är utgångspunkt för SABO:s skrift *Vad värderar vi i vårt boende?* Rapporten ingår i en större "Framtidsstudie" där olika boendekaraktärer och synsätt på bostaden undersöktes. Underlag för studien var intervjuer av boende med olika bakgrund och ålder. Att de boende är en mycket heterogen grupp var en av undersökningens slutsatser. Olika lägen och olika lägenheter attraherade specifika boendegrupper. Framtidens bostad är inte en typ utan en mängd olika typer av bostäder.

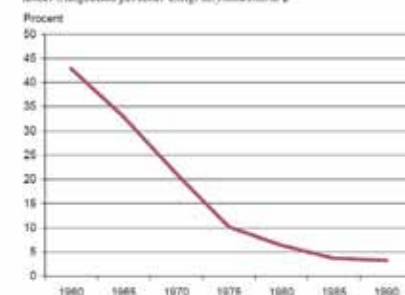
7 Ekebladh, P G: *Vad värderar vi i vårt boende?* 1997, Stockholm, SABO

I SABO:s sammanställning relaterades till en undersökning som Sifo/SMG tidigare utfört. Resultatet i *Vad värderar vi i vårt boende?* var en presentation av sex värdeskapande faktorer som är viktiga då människor väljer sitt boende. En av de faktorerna var om man som boende sökte att identifiera sig genom boendet eller inte. Låter vi bostaden vara vårt ansikte utåt och visa vem vi är eller har bostaden en mer underordnad roll i våra liv, för vår identitet? För de boende i lägenhet 9 är det sistnämnda alternativet aktuellt. Det är två unga män och för dem är den aktuella bostaden inte en plats där de planerar bo någon längre tid. För paret som bor i lägenhet 16 är det tvärtom. Bostaden är av central betydelse för umgänge med grannar och andra i stadsdelen.

Trångboddhet

I ett antal av de undersökta lägenheterna har vi stött på trångboddhet av olika grader. Trångboddhet enligt den Norm 3 som finns beskriven i SOU 1984:36 s277. Den mest trångboddade familjen var i lägenhet 4. Det var en familj med 7 personer i 4 rum och kök där boendesituationen fungerar tack vare att källaren används som bostadsutrymme.

Figur 1.
Andel trångboddna personer enligt normen 2



Figur 1 visar utvecklingen av trångboddheten enligt norm 2 från 1960 till 1990. År 1960 var drygt 40 procent av befolkningen trångbodd. År 1990 hade andelen trångboddna personer enligt denna norm sjunkit till 3 procent.
Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen

Trots att trångboddheten minskat rejält sedan 1960-talets 40% (enligt den gamla trångboddhetsnormen 2) fram till 1990-talets 3% innebär det att fortfarande är knappt 300 000 personer trångbodd.

Ur Boverkets rapport *Var finns rum för våra barn?*, 2006.



Lägenhet 11 - En familj där pappan och mamman separerat men ändå bor tillsammans. Barnens rum mellan föräldrarnas respektive del av lägenheten. Alla installationer är samlade i ittdelen av huskroppen. Genom den grundläggande flexibiliteten i husets struktur kunde de boende relativt enkelt ordna varsin lägenhet där barnens rum låg som en buffert mellan respektive lägenhet. Flera boende i samma hus hade gjort liknande lösningar.

Det är en typ av generalitet och flexibilitet som borde vara attraktiv för många.

Enligt aktuell statistik från Boverket, *Var finns rum för våra barn?*⁸ är knappt 700 000 hushåll trångbodda och av dem är 240 000 barnfamiljer. Det betyder att drygt 100 000 barn mellan 10–18 år saknar eget rum. Forskning har visat att lugn och avskildhet i ett eget rum är avgörande för en bra skolgång med läxläsning.

Forskning har också visat att barn som kommer från trångbodda hem har svårare att prestera bra i skolan. I samma rapport beskrivs också andra konsekvenser av trångboddhet med stress.

I Boverksrapporten listas en del av de problem som den intervjuade familjen också brottas med. Bland annat då förvaringen av alla saker den stora familjen behöver.

För ett större hushåll innebär trångboddheten också större praktiska bekymmer. Större mängd sängplatser, möbler, hushållsartiklar, och kläder kräver större förvaringsutrymmen. (Boverket: *Var finns rum för våra barn?* 2006)

Andra problem är ett ökat slitage av lägenheten genom trångboddhet. I Boverksrapporten beskrivs ökad belastning av köksutrustning och badrum. Vilket också framkom under intervjuen där de boende installerat egen tvättutrustning i ett av badrummen.

Däremot fanns inte exempel på de hygieniska problemen i vår undersökning som Boverket beskriver i fall av extem trångboddhet där man

sover på tillfälliga sovplatser på golvet mm och därigenom försvårar städning och genomluftning av bostaden.

Behovet av integritet är direkt kopplat till trångboddhet. Behovet av avskildhet kan vara svårt att uppfylla för en trångbodd familj.

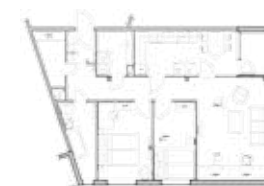
Trångboddhet innebär en stressfaktor för individen i situationer där kontakt mellan hushållsmedlemmar är oundviklig och där personer inte kan kontrollera närvaron av andra. Psykologiska mekanismer gör att det uppstår sociala krav på kontakt och interaktion, ”situationen kräver det”. Omvänt innebär det att personer känner ökade krav på att svara mot andras beteende. Trångboddhet kan också leda till brist på intim integritet, dvs. man känner sig exponerad. Den typen av trångboddhet diskuterades under intervju 5.

Vi har tänkt att det här (vardagsrummet) ska vara ett offentligt rum, det ska vara allas. Samtidigt behöver vi ett rum där vi inte går in i sovrummet och låser in oss. Sådana gånger uppstår situationen; var ska jag ta vägen med mej själv? Då kan jag tänka, tänk om vi hade haft dubbelt så stort.

Ur intervju lägenhet 5.



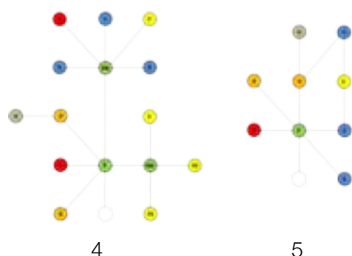
Lägenhet 8 - Kollektivt boende där varje rum är stort nog att fungera som en egen liten lägenhet i lägenheten



Lägenhet 9 - Två vuxna som bor tillsammans. Det blir trångt med dubbelsängen i ett av rummen.

8 Boverket: *Var finns rum för våra barn?* 2006

Rumsorganisation



4

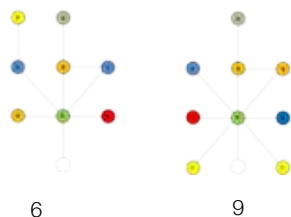


5

En del av de bostäder vi undersökt har en rumsorganisation som är utformad för en viss typ av familjesituation.

Lägenheter från 1960-, 70-, och 80-talet har ofta funktionsstyrda rum med vardagsrum, föräldrasovrum och barnsovrums i olika storlekar.

För den ensamstående föräldern som av ekonomiska skäl vill hyra ut ett rum, eller vuxna som vill bo ihop (utan ett parförhållande) blir passformen dålig. Lösningar på problemet är att de boende får baxa in dubbelsängen i för smala rum, många barn få dela rum eller föräldrar få dela rum med barnen, alternativt sova i vardagsrummet. Exempelvis lägenhet 19.



6



9

Om två vuxna vill dela en sådan lägenhet blir det svårt att rättvist fördela rummen. Den ene får ett stort rum medan den andre får nöja sig med ett rum mellan 7–10 kvm. Det hade varit en bättre lösning med två eller tre likvärdiga rum. Exempelvis lägenhet 9.

Många lägenheter saknar beredskap för den här typen av enkla förändringar. Men ett par lägenheter har en planlösning som kan möta olika stadier i en familjs utveckling. Rummen har tillräcklig storlek och placerade i planen så att de tål olika former av användning. Kvaliteter som var uppskattade av de boende.



Lägenhet 5, tidstypisk funktionsseparerad lägenhet.

De tre äldre bostäder som ingår i studien har också sådana kvaliteter. Se lägenhet 8 och 14.

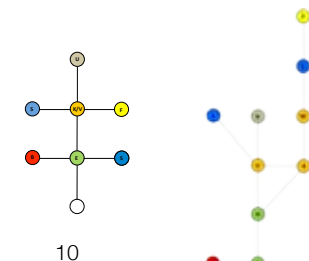
Skapandet av strukturer för generalitet och flexibilitet en viktig del i de bostadsplaner som de spanska arkitekterna Salazar och Gausa beskriver i boken *Housing*.⁹

De visar planlösningssidéer som genomsyras av en tydlig idé bostadens utformning från del till helhet.

Exempel på en sådan princip är att konsekvent samordna installationer, kommunikationer och generellt användbara vistelserum till skilda delar i bostadshuset. Det ger bostadsplaner med klar och tydlig struktur.

Den typen av generalitet i finns enbart i lägenhet 11 där installationerna är samlade i huskroppens mitt och de boende kan därför välja att förlägga köket in mot gården eller ut mot gatusidan.

Möjligheten att använda bostaden och bostadens rum till olika ändamål är typiskt för funktionalismens bostad. Genom att istället skapa generellt användbara rum kan bostadens funktion bli mer flexibel. I en bostad med generella rum är det de boende som bestämmer vad de olika rummen skall användas till, inte arkitekten, byggaren eller myndigheterna.



10



17



20

I de äldre lägenheterna 4, 5, 6 och 9 sker kommunikationen i lägenheten via hallen. I de nyare lägenheterna 10, 17 och 20 nås rummen från vardagsrummet. Hallen fungerar mer som en förstuga.

⁹ Salazar, Jamie: *Housing*, Birkhäuser, Barcelona, 1999



Lägenhet 20, hög materialkvalitet med bland annat helkaklat badrum.



Lägenhet 15 - Dåligt med förvaring. Familjelägenhet på 1940-talet, enpersonsbostad 2009.

Att själv få bestämma över boendet är en stor kvalitet. Generella rum är viktigt för bostadens tillgänglighet och användbarhet.

Att möta krav från alla nya familjekonstellationer är något som arkitekturskribenten Terence Riley framhåller som en viktig ingrediens i framtidens bostad.

I boken *The Un-private House*¹⁰ ställer Riley frågan om en bostad för ett homosexuellt par, eller någon av alla andra familjetyper, är annorlunda än bostaden för kärnfamiljen. Arkitekter diskuterar, enligt Riley, alltför sällan den typen av frågeställningar. Bostadens relation till arbete är något som kommer att förändra bostadens innehåll, hävdar Riley. Bostadens rum måste vara flexibla till sin användning så att de kan utnyttjas till olika ändamål och möjliggöra också arbete.

En av dessa nya familjetyper är ensamboende, eller singelhushållet, som numer är den största boendegruppen. Det är också en familjetyp som i stor utsträckning bor i hyresrätt. 59% av alla ensamboende bor i hyresrätt. Som tabellen på s 162 visar är det samtidigt en familjetyp med relativt låga inkomster.

Lägenhet 7 är ett exempel på de tre singelhushåll som är med i studien. Lägenhet 7 är en på många sätt utmärkt ungdomsbostad. Den är överlag välplanerad och har en rimlig hyra.

¹⁰ Riley, Terence: *The Un-private House*, Utställningskatalog Moma, New York, 1999



Dessutom ligger lägenheten nära centrum och till kommunikationer samt service. Statens bostadspolitiska mål stämmer väl överens med de synpunkter som framkommit under intervjun.

Målet för bostadspolitiken är att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning skall en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Gård från nybyggd trädgårdsstad. Uteplatsen ut mot gården var en uppskattad del av boendet.



Lägenhet 3. Stora sovrum som kan skifta i användning. En fördel är också att rummen inte ligger vägg i vägg med varandra.

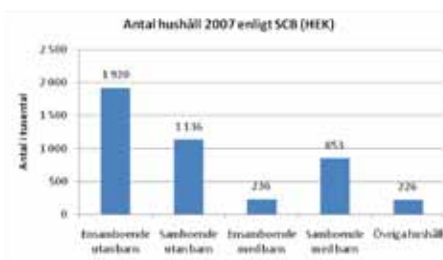
Lägenheter såsom 5, 9 och 15 är typiska exempel på den differentierade bostaden. Alla rum har en specifik funktion.

Med små sovrum och stora vardagsrum. Exempelvis sovrum ned till sju kvm som kallas "halvrum". Sovrum kan också vara "föräldrasovrum" som är 12 kvm. Rum med enkla material och inreda med garderob. Det stora rummet vardagsrummet, är mellan 18 till 20 kvm, med finare material såsom parkettgolv. Lägenheter planerade för en "typisk" svensk familjesituation, med två föräldrar och två till tre barn.

Det är speciella rumstyper som fungerar mindre bra för alla nya familjekonstellationer eller för boende med annan etnisk bakgrund. I det generella bostadsrummet finns däremot en mer långsiktig användbarhet då det rymmer många olika behov och funktioner under husets hela livslängd.

En sådan kvalitet karakteriserar lägenhet 3. De tre sovrummen har area och form som gör att de kan växla användning. Rummen fungerar som sovrum men också som arbetsrum kopplat till entrén eller alternativt uthyrningsrum som utnyttjar det avskilda läget invid entrén.

Vardagsrummet är också stort nog att dela av till ett extra sovrum om så behövs.



HUSHÅLLSTYPER den största hushållstypen är ensamboende utan barn. Den traditionella barnfamiljen är den tredje största hushållstypen. Från SCB, 2007

Varje rum är stort nog att fungera som ett mer fullvärdigt rum som förutom sängplats också rymmer plats för umgänge, arbete m.m.

Det är en typ av generalitet och flexibilitet som borde vara attraktiv för många, men som inte finns med i de bostäder som produceras idag.

Det finns få aktuella svenska exempel på flexibilitet. Ett av de mest kända försöken att skapa en flexibel bostad gjordes i "Experimenthuset i Järnbrott" 1953. Där utvecklades ett system med flyttbara väggar. De boende kunde därigenom enkelt förändra planlösning och rumsantal. Nedanstående lägenhetspresentation visar de versioner av lägenhetsutformningen som de boende valt kort tid efter färdigställandet. En rapport från BFR 10 år senare visade att flexibiliteten hade utnyttjats av samtliga boende och att hälften av dem hade gjort flera förändringar av sin bostad.

Behovet av ett extra rum har diskuterats länge bland arkitekter och bostadsbyggare. När vardagsrummet – bostadens stora rum – lanse- rades under 1940-talet höjdes många kritiska röster. Olika undersökningar visade att det nya rummet trots trångboddhet alltför ofta användes som finrum, medan familjen trängde ihop sig i de övriga rummen.



Ensamstående med barn är den är den hushållstyp med minst konsumtionsutrymme. SCB, 2007.

Arkitekten Jöran Curman, som under 1940-talet ledde Industriens Utredningsinstituts stora studie om arbetarebostäder, menade att vardagsrummet borde ersättas med två rum. Ett av dessa kunde användas som finrum, medan det andra rummet fungerade som dagligrum, alternativt ett stor ”bostadskök”. Finrummet var för många ett ”komplement eller motvikt till vardagsstöket och dess omgivning”.

Det var ett behov som man skulle visa respekt för, menade arkitekten Sigurd Westholm som var en drivande kraft bakom de första normtexterna om bostadens utformning under 1940-talet.¹¹

I bostadsutställningen H55 presenterade arkitekterna Mårten Larsson och Anders William Olsson ett bostadshus de kallade för ”Skal och kärna”. Där hade det traditionella vardagsrummet karaktären av finrum och var kompletterat med ett allrum inrett som hobbyrum, arbetsrum samt lektrum för barnen. Mårten Larsson utvecklade tillsammans med Lena Larsson idéerna i boken *Bo i eget hus*, 1957. Genom extra yta i köket blev dagrum-matrum – det aktiva rummet – medan vardagsrummet blev ett rum med mer stillsamma, lugna aktiviteter.

I början av 1960-talets utvecklade HSB en ambition med kombinerade kök och allrum. Man ville skapa stora kök där familjerna kunde samlas och där barnen också kunde leka. I den jämförelsen är den undersökta lägenheten inte särskilt framåtblickande med de under intervjun kritiserade minimimåtten på köket.

Den norske bostadsforskaren Bendik Manum konstaterar i avhandlingen ”Apartments Layouts and Domestic life”, 2006¹², förändrade funktioner för några av bostadens rum. En av förändringarna är att hallens kommunikativa roll under 1990-talet alltmer ersätts av vardagsrummet. Materialet i vår bostadsundersökning är för litet för att dra liknande slutsatser men det är intressant att jämföra hallens kommunikativa roll i de undersökta lägenheterna från 1950-, 60- och 70-talen med de allra nyaste exemplen. I lägenhet 4, 5, 6, 9 nås merparten av bostadens rum från hallen.

11 Nylander, Ola: *Husen på höjden*, Stockholmia förlag, 2006, Stockholm

12 Manum Bendik, *Apartments Layouts and Domestic life*, 2006

I lägenhetsexemplen från 2000-talet, 10 och 17 och 20 nås samtliga rum istället från vardagsrummet. Hallen har där mer funktionen som förstuga in till lägenheten.

Rummen

Rummens form och storlek är också en kvalitetsaspekt som diskuteras under många intervjuer. Ytsnåla planlösningar har länge varit en form av dygd bland arkitekter. Det har varit en kvalitet att kunna skapa bostäder med så liten yta som möjligt. Mindre areor är självfallet mindre kostsamma i produktionskedet. Men sett över en 50 års period är det en marginell kostnad. Men vars rumsliga konsekvenser drabbar de boende år efter år.

Ett exempel är den ytsnåla 4-rumslägenheten lägenhet 5 som visas på föregående sida. Där ryms en matplats i köket för 4–5 personer. Men i praktiken måste man då vara mycket rationell och fixa allt med matberedningen innan man sätter sig till bords. Med utdragna stolar kommer man inte åt förvaringen och kan inte röra sig framför köksbänken. Detsamma gäller måtten i hallen. Där är ytan så smal så att en kapphylla inte ryms innanför entrédörren.

Man måste därför dra in kläder och skor till en opraktiskt placerad förvaring mitt inne i lägenheten. Samtidigt som ytan i hallen är minimal är den ineffektiv ur de boendes perspektiv.

Små entréer och för lite förvaring är genomgående i nästan samtliga intervjuer. Kommentarererna kring de enskilda rummen är inga nyheter. I den bostadsundersökning som Annica von Scheele gjorde i början av 1990-talet framkom samma missnöje med entréer och förvaringen. Entrén till radhuset för den stora familjen har nästan samma mått som entrén till ett par av enrumslägenheterna.

2009 behövs plats för den dyrbara barnvagnen och ibland även för den exklusiva cykeln i entrén. Samma utrymme är en förutsättning för att få plats med rullstolen eller rullatorn.

Med få undantag upplever de boende brist på förvaringsutrymmen. Lägenhet 15, 2-rumslägenheten från 1940-talet, som en gång var tänkt att rymma en hel familjs alla saker anses idag, av ensamhushållet, som bristfällig när det gäller förvaring. Fyra garderober rymmer inte hushållets alla prylar.

För den stora familjen är förvaringssituationen ett än större problem. För familjen med 5 barn i Angered är bristen på förvaring ett ständigt problem i vardagen.

Material och detaljer i bostaden

Material och detaljer nämns mest då det är fråga om alltför kraftigt slitage, särskilt gäller detta för kökssnickerier och i badrum. Det är exempel på hållbart bostadsbyggande som borde mana till eftertanke. Vackra mönsterlagda trägolv, platsbyggda kök och förvaring har hållt under åren. Men även boende i 1960- och 70-talslägenheter uppskattade liknande kvaliteter i sina lägenheter.

De 1980-talslägenheter vi besökte var de som hade sämst kvalitet. Trasiga dörrar, lister med synliga spik och kapsnitt, märken och andra skavanker, slitna plastmattor, chanserade våtrumstapeter i badrummen följdes ofta upp av trasig och sliten utomhusmiljö.

Nyare lägenheter från 1990- och 2000-tal hade betydligt högre kvalitet på material och detaljer. Ofta trägolv i samtliga rum, påkostade kök och badrum, dörrar och garderober av bra kvalitet. Här träffade vi enbart boende i bostadsrätter.

Mer framträdande materialverkan och vackra vällösta detaljer finns i de nyare lägenheterna i studien. Men det är ändå ett stycke kvar till den materialupplevelse Finn Werne, professor i arkitektur i LTH som i en artikel i Arkitekturmuseets årsbok 2003 beskriver hur upplevelsen av material och detaljer tillhör den fördjupade arkitekturupplevelsen.

*Det handlar om att respektera och på rätt sätt förvalta vår känsla för material och materialens materialitet, på ett sådant att vi tillgodoser de kvalitativa förväntningar vi alla har...*¹³

13 Werne, Finn: "Material och materialitet", artikel ur *Arkitekturmuseets årsbok 2003*.

Utomhusmiljön

För en stor majoritet av de boende i undersökningen var bostadens närmiljö viktigt. Särskilt uttalat för familjer med barn men även för ensamhushåll och par utan barn.

Uppskattade utomhusmiljöer var den traditionella helt eller delvis kringbyggda gården. Den utgjorde trygga platser för barnens lek och enkelt umgänge med grannarna. Det var problematiskt om man bodde vid en gård men inte hade direkt kontakt från trapphuset med gården. Då var det svårare att spontant delta i gårdslivet. Exempel på detta fanns i lägenhet 13 och 15.

För de boende i bostäder med stora altaner eller inglasade balkonger var relationen inne-ute en högt värderad kvalitet. Exempel på detta finns i lägenhet 16 och 17 men även i markbostaden i lägenhet 10.

De som bodde nära naturområden skattade den delen av boendet högt. Att från sin balkong kunna blicka ut över ett naturområde var något mycket positivt. Detsamma var närheten till en större park eller område för promenader. Utsikt eller närhet till hamnen var också värderat högt. Exempel på detta finns i många av lägenheterna. Lägenhet 6 och 11, bland andra.

Grannar

Få pratade om grannarna och umgänget med grannarna som en kvalitet i boendet. Men för de boende med mycket grannkontakter var detta en central del av boendekvaliteten. Sociologen Sören Olsson har beskrivit vikten av någon sorts gemenskap i boendet och han menar att det i många bostadsområden saknas det han kallar för "det lilla grannskapet". Det lilla grannskapet kan utgöras av den fysiska miljö och de funktioner, som t.ex tvättstuga och förråd i flerbostadshus, som ligger närmast bostaden, med andra ord ett begrepp för en helhet eller ett sammanhang som finns kring bostaden. Ibland - när t.ex. ett hyreshus har en egen avgränsad gård eller när ett antal småhus vid en gatstump bildar en avgränsad enhet - är det lätt att säga att detta är ett litet grannskap.¹⁴

14 Olsson, Sören: "Byggd miljö förutsättning för socialt liv" artikel i *Bostadens rum*, Chalmers 2007.

Olsson menar att idéerna fanns i de tidiga grannskapsenheterna. De tidiga grannskapsenheterna var relativt små och när skalan växte försvann ”det lilla grannskapet”.

Sören Olsson beskriver i samma artikel vårt behov av korta kontakter med personer i grannskapet och använder begreppet ”Weak Ties”. Olsson refererar till en undersökning han varit med om att göra där många efterfrågade en ganska enkel relation till sina grannar. Det behöver inte vara mer än att hälsa på varandra, kanske växlad några ord med varandra, men utan att knyta starkare sociala band. Man visste vilka grannarna var, men inte mer.

Den amerikanska sociologen Granovetter har i ett par berömda uppsatser (973 och 982) lanserat begreppet ”Weak ties” /,,/ Han framhåller att ”weak ties” är viktiga för att överbrygga mellan olika grupper och sociala system, att de förmedlar information och andra resurser och över huvud taget spelar stor roll för om vi ska ha ett livaktigt civilsamhälle. /.../ Det förefaller rimligt att säga att boende i vår studie uttryckte en önskan om ”weak ties” snarare än nära och starka kontakter med grannarna.¹⁵

Många av de som inte hade tillgång till mötesplatser med grannarna, i form av gård, gemensamhetslokaler m.m, ville gärna ha mer sådant i bostadens närhet.

Vikten av att detta finns och fungerar var något som Jane Jacobs konstaterade redan i början av 1960-talet i boken *Den amerikanska storstadens liv och förfall*.

Jacobs ger affärerna många funktioner. Förutom att det ger gatumiljön attraktivitet är butiker och verksamheter viktiga kontaktpunkter.

Jacobs menar att korta, ganska ytliga, kontakter dagligen – weak-ties – skapas genom många ”små” kontakter. Och djupet i relationer mellan de som berörs såsom butiksinnehavare, boende och kunder ökar gradvis. På samma vis fungerar mötet mellan grannarna i trappan eller i tvättstugan.

15 Olsson, Sören: ”Byggd miljö förutsättning för socialt liv”, artikel i *Bostadens rum*, Chalmers 2007.

Det var många av de intervjuade som saknade umgänget med grannarna. Ett mer socialt sammanhang kring bostaden. Ett exempel på detta framkom i intervju 12 där det inte fanns några gemensamma lokaler eller annat.

Att detta är ett större behov framgår av att det finns boendeformer – exempelvis konceptet *BoVista*¹⁶ – som utgår från viljan till viss boendegemenskap.

För barnfamiljerna var umgänget med grannarna enklare och något som ofta kom genom barnens lek och aktiviteter på gårdar och lekplatser.

Ekonomi

Majoriteten av de vi intervjuade tyckte de fick valuta för hyran. Det var lika i hyres- och bostadsrätt.

En familj som var särskilt missnöjd med sitt boende tyckte inte värden skötte sina utlovade åtaganden. Särskilt utomhusmiljön var dåligt skött med graffiti som inte togs bort, trasiga lampor som inte byttes etc.

Kommunikationer och service

Att bo nära bra kommunikationer var en viktig del av boendekvaliteten. Ingen av de vi intervjuade var missnöjd ur den aspekten. Majoriteten tyckte resorna från och till bostaden var OK. Att kunna handla mat i närområdet var också något mycket positivt. I några nybyggda områden saknades detta vilket var något som upplevdes som negativt.

Trygghet

Vi träffade boende i olika delar av staden. De flesta upplevde trygghet och att de bodde i ett tryggt område. Otrygghet upplevdes sena mörka kvällar, eller under helgkvällar på väg hem från stan. Då valde man upplysta och befolkade gator. Otrygghet kunde också vara att man som nyss inflyttad var obekant med sitt område.

16 (<http://www.bovista.se/>)

De enda direkta kommentarerna om upplevelse av otrygghet var från 1960-tals-områden där man behövde använda ensligt placerade och dåligt upplysta gångstigar för att nå bostaden. Detta i samband med buskage gjorde att man gärna valde andra tider eller vägar.

Rykten om skadegörelse, stölder eller inbrott i förråd och tvättstugor skapade oro och otrygghet. Likaså rykten om händelser kring gårdar och lekplatser med obekanta vuxna som upplevdes som hot mot egna och andras barn.

Och sedan

Pilotstudien visar att nya hushållsstrukturer och hushåll skapar nya behov av rum, ytor, utrustning och rumssamband i bostaden, liksom bostadens relation till staden med service, kommunikationer och trygghet. Samtidigt är de bostäder som byggs idag till stor del samma typer, storlek och innehåll som för 30–40 år sedan. Det finns ett stort behov av mer information och mer kunskapsbildning kring bostad och boendet.

Det är angeläget att utveckla frågorna i pilotstudien till en landsomfattande studie. Det skulle ge värdefull kunskap om regionala skillnader, olikheter mellan stad och landsbygd, likväl som storstad och småstad.

Det är spännande och inspirerade frågor som intimt är kopplade till bostadens arkitektur.

Space Syntax

Space syntax är en analysmetod som forskarna Julienne Hanson och Bill Hillier utvecklat. De presenterade metoden i boken *The social logic of space*. Space syntax visar med så kallade grafer, se figuren till höger, hur rummen i en lägenhet är sammanbundna med varandra. Varje rum representeras av en färgad cirkel med en färg/bokstav som anger vilket rum som avses.

I exemplet som visar lägenhet 10 framgår att man från entrén E når badrummet B, ett av sovrummen samt det gemensamma vardagsrummet och köket V/K. Av grafen framgår att det är entrérummet och vardagsrummet som är bostadens kommunikativa nav. Resten av rummen är så kallade återvändsrum. Sovrummet som nås från vardagsrummet har det mest avskilda läget i lägenheten, medan sovrummet invid entrén ligger närmast det offentliga – det som finns utanför lägenheten.

Mer om Space syntax kan läsas i *The social logic of space*¹⁷ och *Space is the machine*¹⁸.

I samtliga grafer används följande förkortningar:

Sovrum		Förråd	
Badrum		Uteplats/Balkong	
Vardagsrum/Kök		Entré/Hall	



17 Hansson, Julienne och Hillier, Bill: *The social logic of space*. Cambridge University Press, 1984

18 Hillier, Bill: *Space is the machine*, 1996

Litteraturlista

Boverket; *Housing statistics in the European Union, 2005/2006*. Boverkets hemsida 2009.

Boverket: *Var finns rum för våra barn?* 2006

Ekebladh, P G: *Vad värderar vi i vårt boende*, 1997, Stockholm,SABO

Hansson, Julianne och Hillier, Bill: *The social logic of space*,
Cambridge University Press, 1984

Hillier, Bill: *Space is the machine*, 1996

Jacobs, Jane: *Den amerikanska storstadens liv och förfall*, 1961, New York,
svensk översättning 2005.

Lind, Jan-Erik och Bergenstråle, Sven: *Boendets betydelser och boendets värderingar*,
Göteborg: Sociologiska institutionen, Univ., 2004

Lindén, Anna-Lisa: *Hushåll och bostäder - en passforsmanalys*, Lunds universitet,
sociologiska inst, 2007.

Manum Bendik: *Apartments Layout and Domestic life*, avhandling, AHO, Oslo 2006

Nylander, Ola: *Husen på höjden*, Stockholm 2006, Stockholmia förlag.

Olsson, Sören: "Byggd miljö förutsättning för socialt liv", artikel i *Bostadens rum*,
Chalmers 2007.

Riley, Terence: *The Un-private House*, Utställningskatalog Moma, New York, 1999

Redvall, Christina: *Bostadens estetik*, lic uppsats, Chalmers, 1987.

Salazar, Jamie: *Housing*, Birkhäuser, Barcelona, 1999

Sharo, Behnam: *Nya svenskar, nya bostäder*. Examensarbete
Chalmers Arkitektursektion 2007.

Werne, Finn: "Material och materialitet", artikel ur *Arkitekturmuseets årsbok 2003*.

BOSTADSVANEUNDERSÖKNING –

Så använder vi våra bostäder

Förutsättningarna för boende och bostad förändras. Befolkningen ökar, allt fler flyttar in till städerna, hushållsstorlekarna minskar, andelen äldre ökar och det finns omkring en miljon ”nya svenskar”. Idag är det ensamhushållet och inte den traditionella kärnfamiljen som är den största hushållstypen.

Trots alla förändringsfaktorer är många nya lägenheter påfallande lika de lägenheter som byggdes på 1960- och 70-talen.

Varför?

En av förklaringarna är att det saknas kunskap om hur förändringarna påverkar bostadsbyggandet och hur olika hushållstyper använder sina bostäder.

Fram till 1990-talet var bostaden en politisk angelägenhet. Staten finansierade genom förmånliga lån och subventioner bostadsbyggandet. Vart femte år gjordes rikstäckande folk- och bostadsräkningar som gav information om bebyggelsens sammansättning i hustyper, standard, upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar. Information kunde kopplas samman med hushållens demografiska, sociala och socioekonomiska sammansättning och var ett viktigt underlag för planering av bostadsproduktionen.

Idag görs i bästa fall en marknadsundersökning, ofta av en reklambyrå, innan ett nytt bostadshus byggs.

Denna bok *BOSTADSVANEUNDERSÖKNING – Så använder vi våra bostäder* är en rapport från 20 vanliga svenska hem.

– Hur bor folk i Sverige idag?

Arkitekterna Ola Nylander och Anna Eriksson har intervjuat 20 familjer, representanter från ensamhushåll, stora familjer, äldre och yngre hushåll, liksom den traditionella barnfamiljen. Bostäderna som besökts är flerfamiljshus, av olika storlek, utrustning och ålder.

Undersökningen är en pilotstudie som Hyresgästföreningen tagit initiativ till med förhoppning om att den kan bidra till att skapa intresse för en bred bostadsvaneundersökning som kan ge kunskap om dagens bostadssituation och hur olika grupper i samhället använder sina bostäder. Det är angeläget att det skapas resurser för att gå vidare och utveckla pilotstudien till en lands-omfattande studie. Det skulle vara till stor hjälp i samhällsplaneringen och för aktörerna i samhällsbyggnadssektorn.

Det handlar inte bara om själva bostaden utan även om grannskapet, service, tillgänglighet och kommunikationer där bostaden finns. Vi bygger samhällen och inte bara bostäder.



svenskbyggtjänst

